

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Overzicht van de Vlaamse Rechtsliteratuur gedurende het rechterlijk jaar 1957-58

Tijdens deze laatste dagen van het gerechtelijk verlot, nu de nijpende zorg voor de wekelijkse uitgave van het Rechtskundig Weekblad zich opnieuw acuut doet gevoelen, wenste ik deze nieuwe jaargang, zoals dit in de laatste jaren een traditie geworden is, te openen met een algemeen overzicht van de Vlaamse rechtsliteratuur die verscheen in het afgelopen rechterlijk jaar. Ik heb ze hier dan ook voor mij opgestapeld, de verschillende werken en brochures die het laatste jaar zijn verschenen en die mij in de verlopen maanden zoveel wetenschappelijk genot hebben bezorgd en zozeer mijn Vlaamse fierheid hebben gestreeld. Het is een indrukwekkende hoop die hier voor mij ligt en al deze werken, die telkens bij hun verschijnen met zoveel nieuwsgierigheid en met zoveel liefde werden bestudeerd en gewikt en gewogen, vulden een volle plank van een zeer brede bibliotheek. Kwantitatief is er dus zeker veel gewerkt door de Vlaamse juristen het vorig jaar. Doch ik ben er vooral gelukkig om er te kunnen op wijzen dat ook kwalitatief het in de laatste maanden gepresteerde werk van grote betekenis is. Meer en meer begint de Vlaamse rechtsliteratuur uit te groeien boven de sfeer van de onmiddellijke behoeften der praktijk en van de nuttige vulgarisatie, om een hoger vlucht te nemen, zodat er in het voorbije jaar menigvuldige geschriften verschenen zijn van hoge wetenschappelijke waarde, die het peil van onze Vlaamse rechtsliteratuur heel wat hebben verheven.

Hierbij mag niet nagelaten te worden in het licht te stellen welk belangrijk aandeel in deze rijke oogst toekomt aan de grote wetenschappelijke uitgaven, waaraan de Vlaamse rechtsliteratuur in de laatste jaren zoveel te danken heeft : de « Algemene Practische Rechtsverzameling », waarin ook dit jaar weer enkele zeer belangrijke tractaten verschenen ; het « Administratief Lexicon », dat verrijkt werd met meerdere voortreffelijke en originele uiteenzettingen en ten slotte de « Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek », uitgegeven door het Rechtskundig Weekblad, die zich dit jaar bijzonder actief heeft getoond en waarin niet minder dan zes lijvige boekdelen verschenen, waartussen verschillende belangrijke universitaire proefschriften.

Laten we nu even zeer beknopt nagaan wat al deze

publicaties ons gebracht hebben in de verschillende takken van het recht.

* * *

Wat het burgerlijk recht betreft zijn wij zo gelukkig het verschijnen te kunnen begroeten van het derde en laatste deel van het *Handboek van burgerlijk recht* door Prof. René Dekkers. Dit standaardwerk over ons Belgisch burgerlijk recht in de Nederlands taal is thans volledig en zal nu over heel het terrein van het burgerlijk recht bij onze Vlaamse juristen en studenten zijn weldoende invloed kunnen doen gelden. In vorige kronieken hebben wij reeds meerdere malen de buitengewone verdiensten onderlijnd van de eerste twee delen van dit werk en het was met ongeduld dat de Vlaamse rechtswereld het laatste deel verbeidde. Het Handboek is door Prof. Dekkers afgewerkt geworden in een verbazend rekordtempo, wat voor dergelijk uitgebreid werk op zichzelf een prestatie is die oprechte bewondering afdwingt. Het derde en laatste deel van het Handboek, dat onlangs verscheen, is gewijd aan de moeilijkste hoofdstukken uit het burgerlijk recht, namelijk de huwelijksstelsels, het erfrecht en de giften en in dit deel, misschien nog meer dan in de twee vorige, blijkt het met welk meesterschap Prof. Dekkers er in slaagt de meest ingewikkelde juridische stelsels te herleiden tot eenvoudige, duidelijke en als het ware vanzelfsprekende uiteenzettingen, waarin niets duisters meer overblijft, waarin, aan de hand van grote beginselen, het normenstelsel zich ontvouwt als een mild en zonnig landschap, waarin het aangenaam is te verwijlen en waarin niets te bespeuren valt van de soms afschrikwekkende droogheid van het burgerlijk recht.

Een dergelijk meesterstuk kon enkel voortgebracht worden door iemand die op uitzonderlijke wijze het burgerlijk recht beheerst, die er al de geheimnissen wetenschappelijk van doorgond heeft en die vooral voortdurend de werking van het burgerlijk recht in het reële leven voor ogen heeft gehad.

Voor de studenten in de rechten is het handboek van Prof. Dekkers een werkinstrument dat al de andere overtreft, met zijn duidelijke bepalingen, zijn scherpe onderscheidingen, zijn rake voorbeelden, zijn

boeiende stijl, die voortdurend de aandacht meesleept en die het tot een groot genot maakt in dit boek te zoeken en te leren. En hoe dikwijls zal een magistraat of een advocaat, na een vraagstuk grondig in allerlei boeken te hebben bestudeerd, niet tenslotte in het handboek van Prof. Dekkers de gezochte oplossing vinden, eenvoudig geformuleerd maar rotsvast opgebouwd, zeker en betrouwbaar.

Doch het werk van Prof. Dekkers, nu het hier vol-eindigd voor ons ligt, geeft blijk van nog zoveel hogere hoedanigheden dan de bijzondere pedagogische vaardigheid en het uitzonderlijk klaar uiteenzettingsvermogen van de auteur. Het is een zeer persoonlijk werk, waarin voortdurend de schrijver eigen meningen aan de dag brengt, die steeds gesteund zijn op de gezonde rede en op een scherp juridisch gevoel. Er is geen bladzijde in het boek of wij vinden er, uitgedrukt in slechts enkele woorden, een korte kritiek, een originele zienswijze, de aanbeveling van een juridisch verantwoorde oplossing, dit alles in de grootste bescheidenheid en eenvoud, doch niet minder zakelijk, grondig en raak.

Door de uitgave van dit handboek van Burgerlijk Recht in de Nederlandse taal heeft Prof. Dekkers aan de Vlaamse juristenwereld een onberekenbare dienst bewezen en vele geslachten Vlaamse juristen zullen in dit boek het onontbeerlijke vade-mecum vinden dat hen wegwijst zal maken op het grote gebied van het burgerlijk recht; wij moeten er de auteur innig dankbaar om zijn.

De verschillende tractaten aangaande onderwerpen van burgerlijk recht, die gepubliceerd werden in de «Algemene Practische Rechtsverzameling» bieden alle de degelijkheid die het kenmerk is van deze prachtige verzameling.

Vermelden wij in de eerste plaats de uitgebreide studie van *Dr Herman Jacobs*, notaris te Vorst, over de *Testamenten*. In een zeer geestrijke inleiding tot zijn werk doet schrijver uitschijnen welke traditionele verwarring er bestaat tussen de vorm en de inhoud van een testament, verwarring waartoe trouwens de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek zelf aanleiding hebben gegeven. Hij situeert het testament als «een vorm van beschikking onder kosteloze titel en terzake van overlijden». Deze bepaling vormt de basis van heel het werk en de auteur stelt zich ten doel deze «vorm» van beschikking vanuit alle aspecten te onderzoeken. Hij draagt dan ook zorg aan de titel van zijn werk «Testamenten» de ondertitel «Vorm» toe te voegen.

Het opzet van de auteur is volledig geslaagd, het tractaat beantwoordt aan een voortreffelijke systematiek en het bevat een oneindig rijke inhoud met overvloedige bewijspplaatsen en verwijzingen. In een eerste titel zijner verhandeling onderzoekt de auteur de aard en de kenmerken van het testament, zowel bij patrimoniale als bij extra-patrimoniale beschikkingen. Wij vinden hierin een overzicht van al de betwistingen welke zich in rechtsleer en rechtspraak betreffende de algemene aard van het testament hebben voorgedaan en er dient op gewezen dat de auteur, naast de gegevens van het Franse recht, die volkomen bruikbaar zijn in ons Belgisch stelsel, ook regelmatig verwijst naar het Nederlands recht op het gebied van het testament, om de verschillen aan te tonen welke zich op dit gebied tussen het Belgisch en het Nederlands recht voordoen.

Het grootste deel van de verhandeling wordt in beslag genomen door titel II, waarin de verschillende soorten van testamenten onderzocht worden, het eigenhandig, het openbaar en het besloten testament en

ten slotte de bevoorrechte testamenten (tijdens een veldtocht, op zee of tijdens een besmettelijke ziekte). Deze uitgebreide stof wordt door de schrijver werkelijk volkomen uitgeput. Oneindig zijn de betwistingen die in de praktijk zijn voorgekomen betreffende de vormvereisten van het testament en de literatuur alsook de jurisprudentie aan deze vraagstukken gewijd is onoverzienbaar. De auteur geeft van dit alles een voortreffelijke synthese en met verwijzing naar al wat over het onderwerp geschreven werd en naar alle typische rechterlijke beslissingen geeft hij uitstekend de redenen aan om dewelke ofwel een strenge ofwel een soepele oplossing gerechtvaardigd is. Het is een van de grote verdiensten van deze verhandeling dat door de auteur zoveel aandacht besteed wordt aan de ratio legis en aan de diepere redelijke gronden waarop de jurisprudentiële uitspraken gesteund zijn. Ook verwaarloost de schrijver nooit nuttige aanwijzingen te verstrekken voor de praktijk en de kritische keuze welke hij doet tussen tegenstrijdige theorieën geeft aan de verhandeling een bijzondere waarde.

In afzonderlijke hoofdstukken wijdt de auteur nog zijn aandacht aan de bewijskracht van een testament, de nietigheid wegens vormgebrek en de mogelijkheid tot bekrachtiging, om dan zijn tractaat te besluiten met de studie van het notarieel recht en het fiscaal recht in verband met de testamenten en van het testament in de vreemde.

De Heer Jacobs heeft zich streng gehouden aan het beperkte onderwerp dat hij zich ten doel gesteld had te behandelen, namelijk de vorm van de testamenten, doch wat dit betreft is hij volstrekt volledig geweest en is zijn verhandeling een rijke aanwinst voor de wetenschappelijke studie van het burgerlijk recht en voor de notariële praktijk.

De Heer Vrederechter *Achille Pauwels*, specialist van de polderwetgeving, waarover hij zeer gewaardeerde boeken schreef en die in de «Algemene Practische Rechtsverzameling» een merkwaardig tractaat publiceerde betreffende de handelshuur, heeft thans in dezelfde verzameling een verhandeling laten verschijnen over de «*Wildschade*», een onderwerp dat van groot belang is voor de praktijk van vele vrederechten. Na in een inleidend hoofdstuk enkele algemene beschouwingen te hebben uiteengezet onderscheidt de auteur in het verder verloop van zijn werk het jachtrecht van het verdelgingsrecht en onderzoekt dan uitvoerig door wie, in welke omstandigheden en ten opzichte van welke dieren dit verdelgingsrecht mag uitgeoefend worden. Het bijzonderste stuk van de verhandeling is dan verder de studie van de aansprakelijkheid voor wildschade. Deze stof stelt zeer netelige juridische vragen zowel betreffende de vaststelling van de schuld als wat betreft de vergoeding van de schade en er is op dit stuk een uitgebreide rechtspraak gegroeid. De auteur deelt de vraagstukken systematisch in en ontleedt dan kritisch de soms zeer subtiële jurisprudentie die betreffende dit onderwerp aan de dag is gekomen, waarbij zich soms de meest delicate rechtsvragen stellen.

Twee hoofdstukken worden gewijd aan de bevoegdheid, de rechtspleging en de aanleg. Zoals wij dit gewoon zijn in de werken van deze auteur is het juridisch onderzoek doorgedreven met een uiterste nauwgezetheid en is de documentatie waarop de verhandeling steunt breed en volledig.

Aan het *Bezoekrecht* werden tot nog toe in ons land geen afzonderlijke verhandelingen gewijd en deze

stof werd meestal onderzocht in de algemene werken betreffende echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ouderlijke macht. Het was een uitstekend idee van de Heer *Willy De Groote*, raadsheer in het Hof van Beroep te Gent, aan dit onderwerp een afzonderlijke monografie te wijden die gepubliceerd werd in de «*Algemene Practische Rechtsverzameling*». In deze monografie worden de grote lijnen getrokken van dit recht tot bezoek aan kinderen, dat haast dagelijks het voorwerp is van de pijnlijkste betwistingen voor de rechtbanken. De Heer De Groote begint met een beknopte verhandeling over dit onderwerp in de vreemde, vooral in Nederland en in Frankrijk, om dan de juridische grondslag van het bezoekrecht in ons land te onderzoeken. Minder dan in de leer van het rechtsmisbruik en in deze van het eigen recht van degenen die een bezoekrecht ten opzichte van kinderen op-eisen, vindt schrijver de grondslag van het bezoekrecht in de leer van het familiaal belang, dat zowel rechten als plichten medebrengt voor degene die het bezoekrecht wil uitoefenen, zodat dit recht dan ook van openbare orde is en als onvervreemdbaar dient beschouwd te worden. De auteur bestudeert dan het vraagstuk van de bezogerechtigden en vestigt vooral zijn aandacht op het bezoekrecht van grootouders, ascendenten en de schommelingen van de rechtspraak desaangaande. Hij is er partijganger van dat ook aan bloedverwanten in zijlinie een bezoekrecht zou toegestaan worden. De modaliteiten van de uitoefening van het bezoekrecht, die zovele praktische problemen stellen, worden dan nagegaan waarbij verwezen wordt naar zeer talrijke rechterlijke beslissingen om dan de verhandeling te besluiten met de sancties zowel strafrechtelijke als burgerlijke die het bezoekrecht waarborgen.

Wat in allerlei boeken en tijdschriften diende opgezocht te worden is hier thans voortreffelijk samengebonden, systematisch geordend en met veel redelijke zin toegelicht.

In de laatste weken verscheen ook nog in de A.P.R. een nieuwe verhandeling van *Mr. J. Lindemans*, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel, over de «*Verenigingen zonder winstoogmerk*», dat thuishoort in het burgerlijk recht doch dat ook van bijzonder belang is voor het administratief recht.

Geen enkel geschrift tot nog toe in ons land aan dit zo belangrijk onderwerp gewijd kan met de tegenwoordige verhandeling van *Mr. J. Lindemans* vergeleken worden en het werk overtreft verre al wat er in de Franse taal desaangaande werd geschreven. Het tractaat van de Heer Lindemans zal voortaan het degelijk, volledig en betrouwbaar richtsnoer zijn voor alle aangelegenheden die verband houden met de verenigingen zonder winstoogmerk.

De auteur heeft zijn werk op zeer brede wijze opgevat en hij plaatst het in het kader van het verenigingsrecht in het algemeen en op een stevige grondslag van historische en rechtsvergelijkende gegevens.

De hoofdkenmerken van de vereniging zonder winstoogmerken en de wettelijke bepalingen betreffende haar identiteit, rechtspersoonlijkheid en vermogen zijn door de auteur breedvoerig bestudeerd vooral aan de hand van de parlementaire besprekingen der wet van 27 juni 1921, waarvan trouwens schrijver de wording nagaat in het licht van de evolutie der ideeën die zich in ons land hebben voorgedaan betreffende de verenigingen. Hij gaat de historische ontwikkeling na van deze ideeën en stelt dan een zeer interessant onderzoek in aangaande de regeling van de vereniging in het privaatrecht in andere landen. De toepassing

van de wet van 1921 gaf reeds aanleiding tot zeer talrijke betwistingen en uit haar praktijk ontstond een uitvoerige rechtspraak die door de auteur met een bewonderenswaardige vlijt is verzameld en besproken, het weze in verband met de inkomsten en het vermogen der vereniging, met de vorm en de inhoud der statuten, de publiciteit van het verenigingsleven en het raderwerk van het beheer. De auteur bespreekt betreffende elk probleem dat zich stelt de afwijkende meningen, onderzoekt ze kritisch en vindt dan meestal de oplossing in de bedoeling van de wetgever, zoals deze tot uiting is gekomen tijdens de behandeling van de wet in het Parlement.

Het werk van *Mr. Lindemans* munt uit door zijn volledigheid door de uitgebreidheid van het gebruikte bewijsmateriaal en door de scherpe juridische geest waarvan de auteur op elke bladzijde getuigenis aflegt. Het is een zeer belangrijke aanwinst voor onze Vlaamse rechtsliteratuur.

Elke nieuwe wet, die wordt uitgevaardigd, wordt spoedig gevolgd door een commentaar dat toelichting verstrekt over haar bepalingen. De haast waarmede dergelijke geschriften worden opgesteld drukt er zeer dikwijls de stempel op van de oppervlakkigheid. Een lofwaardige uitzondering hierop wordt het boek dat gewijd werd door *Mr. Adolf Houtekier* aan *Het Afbetalingscontract* en dat een commentaar uitmaakt op de wet van 9 juli 1957.

Deze wet is uiterst complex, zij bevat een reeks bepalingen die volledig in strijd zijn met de klassieke theorieën van het burgerlijk recht en in zijn zorg om verschillende tegenstrijdige belangen te verzoenen is de wetgever verplicht geweest normen uit te vaardigen waarvan de draagwijdte slechts geleidelijk tot het juridisch besef zal doordringen. Hier was dan ook een commentaar van deze wet dringend geboden, doch het kwam er op aan een grondige wetenschappelijke studie uit te werken betreffende de verschillende nieuwe en originele rechtsfiguren die door de wet in het leven werden geroepen. Deze taak heeft *Mr. Adolf Houtekier* aangedurfd en hij heeft haar op een schitterende wijze tot een goed einde gebracht. Dit werk is vooral zo voortreffelijk geslaagd omdat de auteur voortdurend met dezelfde zorg de bedoeling van de wetgever, de economische behoeften aan dewelke de wet wil tegemoet komen en de juridische gevolgen van de uitgevaardigde bepalingen in het oog houdt. Het is dan ook geworden tot een werk dat onmisbaar is voor de praktijk van het afbetalingsbedrijf, doch dat tevens een uiterst geslaagd wetenschappelijk onderzoek is van een van de meest karakteristieke nieuwe tendenzen van onze burgerlijke wetgeving. Zowel wat het onderzoek aangaande het toepassingsgebied der wet betreft als wat aangaat de reglementering der contracten, de controle en het toezicht en ten slotte de oplossing van de geschillen wordt er door de schrijver evenveel aandacht besteed aan de wetenschappelijke betekenis der nieuwe rechtsnormen als aan hun praktische toepassing. Het boek wordt besloten met een zo nuttig overzicht der wetgeving op hetzelfde gebied in het vergelijkend recht.

De verschillende uitvoeringsmaatregelen die de wetgever had opgedragen aan de uitvoerende macht zijn volledig in het boek verwerkt geworden en een volledige bibliographie, alsmede de tekst van modellen en formuleren verhogen nog de waarde van het werk. De lof die over dit boek werd gesproken door *Prof. Jean Van Rijn*, die er een voorwoord voor schreef, is dan ook ten volle verdiend.

Wij mogen het gebied van het burgerlijk recht niet verlaten zonder melding gemaakt te hebben van het beknopt vulgarisatieboekje dat uitgegeven werd door Mr. Jos. Heinz der balie van Antwerpen «*Hoe maak ik mijn testament?*», waarin de belangrijkste wettelijke voorschriften betreffende het erfrecht en het testament op bevattelijke wijze uiteengezet worden ten behoeve van de leek. Een brede verspreiding van dergelijke goede vulgarisatiewerkjes zou zeker van aard zijn om het essentiële van onze burgerlijke wetgeving voor de gewone man te verduidelijken en aldus menigvuldige dwalingen en processen te vermijden.

* * *

Op het grensgebied van het burgerlijk recht en het handelsrecht staat het merkwaardig proefschrift van de Heer Simon Fredericq «*De eenmaking van het burgerlijk recht en het handelsrecht*» waarmede de schrijver aan de universiteit te Gent op schitterende wijze de graad van geaggregeerde van het hoger onderwijs heeft verworven. Het onderwerp van dit proefschrift heeft voorzeker een uiterst actuele betekenis en het vraagstuk, dat door de auteur behandeld wordt, is met heftigheid omstreden geworden op internationaal gebied en eveneens in ons land. Ieder weet hoe ten onzent b.v. Prof. J. Limpens een overtuigd voorstander is van de volstreekte eenmaking van het interne privaatrecht, terwijl daarentegen Prof. J. Van Rijn met kracht de specialiteit van het handelsrecht heeft verdedigd en de noodzakelijkheid heeft bepleit van zijn behoud. In het vergelijkend recht heeft dit probleem aanleiding gegeven tot uiterst belangrijke wetgevende hervormingen, zo b.v. in Nederland waar de verschillen tussen burgerlijk en handelsrecht werden afgeschaft en ook in Zwitserland en Italië, waar in ruime mate de eenmaking van het interne privaatrecht werd doorgedreven. Het was dan ook een prachtig onderwerp voor een proefschrift dit vraagstuk eens op grondige wijze te onderzoeken en na te gaan welke voor ons land de gevolgen van dergelijk onderzoek zouden zijn.

Het werk van de Heer Simon Fredericq, dat de weerslag is van een ontzaglijke dosis arbeid, kan werkelijk gelden als een model van universitair proefschrift en met dit boek heeft de auteur zich dadelijk een hoogstaande plaats in de wereld der wetenschappelijke juristen weten te verwerven. Zijn boek munt inderdaad niet enkel uit door een verbluffende kennis van alles wat in het recht van verschillende landen verband houdt met het behandelde onderwerp, doch vooral door een brede visie over de gestelde problemen, een vaardigheid in het systematiseren van de behandelde stof, een diep-redelijke beoordeling van de vele meningsverschillen en een glasheldere betoogtrant.

Nadat de auteur een overzicht heeft verstrekt van de historische ontwikkeling van het handelsrecht geeft hij ons een uitstekende samenvatting van de verhouding tussen burgerlijk recht en handelsrecht in de verschillende landen: Nederland, waar de onderscheiding werd opgeheven, Frankrijk waar nog steeds een felle strijd woedt tussen de autonomisten en degenen die het dualisme in de grootst mogelijke mate wensen te beperken, Zwitserland waar de versmelting van de beide takken van het privaatrecht in ruime mate werd verwezenlijkt, Duitsland waar de tegenstelling tussen burgerlijk recht en handelsrecht geleidelijk verdwijnt, Italië waar door het burgerlijk wetboek van 1942 de formele eenmaking werd verwezenlijkt en ook de materiële eenmaking zeer ver werd doorgedreven, en uiteindelijk Engeland en de Verenigde Staten waar steeds een specifiek handelsrecht heeft ontbroken.

Schrijver gaat dan verder na welke in ons land de verhouding is tussen burgerlijk recht en handelsrecht in de stelsels die in voege gebracht werden door de wetten van 15 december 1872 en door deze van 3 juli 1956. De lectruur van deze uiteenzetting toont aan hoe onsamenhangend ten slotte het stelsel is dat geldt in ons land, welke oneindige tegenstrijdigheden en moeilijkheden er in voorkomen en deze zo strikt objectieve uiteenzetting van het geldende positieve recht en van de rechtspraak toont beter aan dan een lang betoog dat er een diepgaande wijziging tussen de verhouding van burgerlijk recht en handelsrecht zich werkelijk opdringt.

In het tweede deel van zijn werk onderneemt Simon Fredericq een onderzoek aangaande de huidige punten van verschil welke er in ons land tussen de beide takken van het recht voorkomen. Het is een speurtocht op een geweldig uitgestrekt terrein, dat de auteur overziet met een zekerheid en een scherpte van blik waaraan geen enkel detail ontsnapt. De methode die hierbij gebruikt wordt bestaat er in de onderzoeken voor al de punten waarvoor het handelsrecht en het burgerlijk recht met elkaar strijdige bepalingen bevatten, welke dan wel de oorzaak is van deze dubbele reglementering. De Heer Fredericq gaat dan na of de omstandigheden die aanleiding geweest zijn tot het ontstaan van het dualisme zich nog voordoen in het tegenwoordige economische leven en, wanneer zulks niet het geval blijkt te zijn, onderzoekt hij welke de eenheidsregeling zal zijn die volvoering zou kunnen schenken.

En zo worden achtereenvolgens onderzocht het bewijsrecht, waarbij de auteur tot het besluit komt dat het wenselijk zou zijn art. 1326 van het Burgerlijk Wetboek op te heffen en het bewijs door getuigen en door vermoedens evenals in het handelsrecht op brede wijze in het burgerlijk recht toe te laten en ook aan de rechter in burgerlijke zaken groter appreciatievermogen toe te kennen wat betreft de vaste datum der onderhandse akten en de waarde als bewijskracht van registers en huiselijke papieren. En de auteur is ten slotte van mening dat het met de logica overeenstemt dat er volledige eenmaking zou komen tussen handelsrecht en burgerlijk recht wat het bewijs betreft.

Op het gebied van de hoofdelijkheid komt de Heer Fredericq tot het besluit dat het wenselijk zou zijn het vermoeden van hoofdelijkheid dat bestaat in het handelsrecht tot het burgerlijk recht uit te breiden, zoals dit door de Italiaanse wetgeving werd aangenomen. Wat de intresten betreft acht de schrijver dat er ook geen reden bestaat het onderscheid van de intresten in burgerlijke zaken en in handelsaangelegenheden te handhaven en hij stelt de eenmaking voor van de rentevoet die b.v. op 5 % zou kunnen vastgesteld worden.

Wat de rechtbanken van koophandel betreft is de schrijver geen voorstander van de menigvuldige projecten die in de laatste tijd aan de dag zijn gekomen en die ofwel de afschaffing van de rechtbanken van koophandel voorstaan, ofwel het voorzitterschap ervan zouden willen zien toevertrouwen aan een beroepsmagistraat. Mits bepaalde wettelijke wijzigingen, die een einde zouden stellen aan de bevoegdheidsconflicten is de Heer Fredericq van mening dat alle bezwaren tegen de rechtbanken van koophandel in hun huidige vorm zouden vervallen. Hier kunnen wij de mening van de geleerde schrijver niet delen. Het is voorzeker een illusie dat de rechtbanken van koophandel vlugger de zaken zouden behandelen dan zulks voor de gewone rechtsmachten mogelijk is; de praktijk spreekt dit overal tegen. En waar nu de auteur in grote mate doorheen heel het werk zich partij

ganger toont van een steeds grotere eenmaking van het burgerlijk recht en het handelsrecht, is het voorzeker niet in overeenstemming met de logica, tegen die strekking tot eenmaking in, het dualisme van de rechtbanken te willen handhaven, wat vooral haast niet te verdedigen is wanneer in graad van beroep alle handelsbetwistingen aan de magistraten van het gewone Hof van Beroep worden voorgelegd.

Wat het onderscheid betreft tussen de rechtspleging vóór de Rechtbanken van Koophandel en die vóór de Rechtbanken van eerste Aanleg, acht de auteur, — hoezeer ook deze verschillen historisch te verklaren zijn, — hen niet langer meer te rechtvaardigen en wat betreft het bewarend beslag is hij van oordeel dat deze uitstekende maatregel, die in handelszaken wordt toegelaten, tot het burgerlijk recht zou dienen uitgebreid te worden. De auteur acht verder verregaande eenmaking mogelijk op het gebied van het pandrecht en van het faillissement. Dient, zoals dit in Nederland het geval is, de staat van faillissement uitgebreid te worden tot niet-kooplieden? Met doeltreffende argumenten toont de Heer Fredericq de noodzakelijkheid aan van een eenheidsregeling mits aan de wet op het faillissement de nodige wijzigingen te brengen.

Het is natuurlijk in dit beknopt overzicht niet mogelijk al de gebieden ook maar aan te stippen waarop de auteur zijn onderzoek doordrijft, doch telkens doet hij, aan de hand van een rijke argumentatie, de grote wenselijkheid van de eenmaking van het interne privaatrecht uitschijnen.

In een derde deel van zijn werk betoogt hij dan hoe in de jongste wetgeving op het gebied van het fiscaal, het sociaal en het economisch recht het traditioneel onderscheid tussen burgerlijk recht en handelsrecht stilaan meer en meer wordt prijsgegeven. De eindconclusie van het werk van de Heer Fredericq is dan ook dat het uit zijn onderzoek is gebleken «dat bijna alle punten van verschil tussen het burgerlijk- en het handelsrecht dienen te worden afgeschaft». Hij is van oordeel dat er in de huidige wetgeving enkel nog een vijftiental regels specifiek handelsrecht met autonoom karakter bestaan. Toch zou de schrijver zich niet kunnen verenigen met een volledige versmelting van beide takken van het privaatrecht, zoals die in de angelsaksische wetgevingen is doorgevoerd. Wanneer er echter sommige bijzondere regels voor het economisch leven dienen behouden te worden zijn deze te gering in getal om als een autonoom recht te kunnen beschouwd worden. Deze speciale regels worden echter in het gemeen recht opgenomen en dienen ten dienste te staan van elke particulier, hij weze koopman of niet. De Heer Fredericq is van oordeel dat dergelijke oplossing de werkelijke voltooiing zou zijn van een normale evolutie die zich in ons land heeft voorgedaan.

Dit kortbondig overzicht geeft nauwelijks een idee van de grote rijkdom gegevens, beschouwingen, vergelijkingen, redeneringen en voorstellen die in dit prachtig proefschrift voorkomen. Het is het werk van een hoog begaafd jurist die zijn grondige kennis van het recht voortdurend toetst aan de behoeften der economische werkelijkheid, die ver ziet in de toekomst en wiens werk op al degenen die zich inspannen om in ons land een betere rechtsbedeling tot stand te brengen, diepe indruk zal maken.

De Heer Rechter R. Soetaert, die in de A.P.R. de ondankbare doch voor de praktijk zo nuttige taak op zich heeft genomen, ontwerpen van akten op te stellen, heeft zich thans ook weer deze moeite getroost

voor het trefwoord «*Vennootschappen, Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid*», ditmaal in samenwerking met Dr. P. Daels. Zoals altijd zijn het akten opgesteld in een voortreffelijke taal, waarin met grote nauwgezetheid de wettelijke bepalingen worden verwerkt en die door de practici gretig zullen gebruikt worden.

* * *

Wanneer wij thans afstappen op het gebied van het strafrecht, moeten wij hier in de eerste plaats een nieuw leerboek van strafrecht begroeten van de hand van Prof. J. Rubbrecht, «*Inleiding tot het Belgisch Strafrecht*», dat enkele weken geleden, verscheen. Het is de leidraad die door de schrijver gebezigd wordt bij zijn cursussen van strafrecht aan de Universiteit te Leuven.

Onze Vlaamse rechtsliteratuur kan reeds wijzen op enkele uitstekende leerboeken op het gebied van het strafrecht. Naast de thans verouderde werken van Prof. De Hoon en van Prof. Vliëbergh verschenen er in de laatste jaren zeer degelijke en pedagogisch hoog gewaardeerde cursussen van Prof. J. Simon en van Prof. F. Collin. Was het in deze voorwaarden nodig, wanneer deze beide vorige boeken nog niet in het minst verouderd zijn, nog een nieuwe handleiding te schrijven bij het universitair onderwijs in het strafrecht? Ieder die kennis neemt van het zopas verschenen werk van Prof. Rubbrecht zal er gelukkig om zijn dat de schrijver zich niet heeft laten weerhouden door het bestaan van voortreffelijke andere leerboeken om zijn werk te schrijven. Want, het moet dadelijk onderlijnd worden, het boek van Prof. Rubbrecht kan werkelijk een meesterstukje genoemd worden. Zelden zal men een boek aantreffen waarin met zo weinig woorden zoveel gezegd wordt, waarin in zulk beknopt bestek zulk duidelijk beeld gegeven wordt van het thans in ons land geldende positieve strafrecht en waardoor de student zo eenvoudig en zo gemakkelijk wordt ingewijd in het algemeen deel van het Belgisch strafrecht. Geen woord teveel staat er in dit merkwaardig boek, doch elke zin heeft zijn grote draagwijdte; enkel het essentiële wordt gegeven, maar met een zo lumineuse duidelijkheid dat het een natuurlijke neerslag blijkt van zeer uitgebreid studiewerk en, niettegenstaande hun zeer eenvoudige formulering, zijn al de gegevens, welke dit boek bevat, zwaar en rijk aan gedegen wetenschap. Beknoptheid en toch volledigheid, eenvoud en toch wetenschappelijke rijkdom zijn de kenmerken van dit boek. De studenten in de rechten, doch ook velen die reeds in de praktijk staan zullen er gelukkig om zijn dit uitstekend leerboek te kunnen raadplegen en zullen er de schrijver dankbaar om zijn dat hij onze reeds rijke strafrechtsliteratuur met dit boek heeft aangevuld.

De Heer Procureur Generaal Hermann Bekaert, die een paar jaar geleden bij de plechtige opening van het Hof van Beroep te Gent een zeer opgemerkte mercuriale uitspraak over «De verschoning in het strafrecht», heeft nadien deze rede uitgebreid tot een tractaat van 142 blz. met als titel «*Algemene theorie van de verschoning in het strafrecht*». Deze rechtsfiguur, die soms van zulk groot belang is in de praktijk, is door de theorie van het strafrecht meestal verwaarloosd geworden. Bij de verschillende auteurs is er geen eenheid van begrip aanwezig; de gevallen van verschoning zijn toevallig ingelast geworden in de tekst van de strafwetten, zonder enige systematische lijn en de gevolgen van de verschoning zijn meestal

niet voorzien geworden met de vereiste wetenschappelijke nauwkeurigheid. Aan dit alles heeft de Heer Bekaert trachten te verhelpen door het boek dat hij thans heeft gepubliceerd en de lectuur ervan toont ons aan welke reusachtige leemten het nog steeds noodzakelijk is aan te vullen in onze strafrechtstheorie, zelfs in verband met de meest gangbare begrippen. De auteur heeft thans de vele problemen die de algemene theorie van de verschoning stelt grondig onderzocht, al de nodige onderscheidingen gemaakt en de grote lijnen van een algemene leer trachten op te sporen aan de hand van de constructies die door de jurisprudentie uitgestippeld waren geworden daar waar de wetgever in gebreke was gebleven. De Heer Procureur Generaal heeft in zijn studie heel dit jurisprudentieel werk systematisch uiteengezet. Geen enkel aspect van het vraagstuk is bij dit onderzoek verwaarloosd geworden en de wetenschappelijke geest met dewelke dit onderzoek door de auteur werd gedaan dient in de hoogste mate op prijs gesteld.

De Heer Procureur Generaal komt tot de conclusie, gesteund op strenge juridische logica, dat ook in de gevallen waarin tengevolge van de verschoning de dader van een misdrijf aan elke straf ontsnapt, het Openbaar Ministerie toch strafrechtelijk dient te vervolgen, ten einde de toepassing van de afdoende verschoning officieel door de rechtsmacht van wijzen te doen proclameren. Van de andere kant doet hij uitschijnen hoe toch het Openbaar Ministerie niettemin het recht behoudt tot het beoordelen van de opportuniteit der vervolgingen en het verzaken aan een strafactie, die noodzakelijk op een vrijspraak zou uitlopen.

Strenge juridische geest en onverbiddelijke logica kenmerken het wetenschappelijk onderzoek van de auteur, maar voortdurend weet hij deze eisen in overeenstemming te brengen met het diep menselijk inzicht dat door het Openbaar Ministerie nooit uit het oog mag verloren worden.

Het werk is gesteund op enkele grote filosofische ideeën, die heel het strafrecht beheersen en die in het maatschappelijk leven de werkelijke functie van deze tak van het recht bepalen.

In verband met de taak van het Openbaar Ministerie dient er nog gewezen op het merkwaardig preadvies dat uitgebracht is geworden door de Heer Procureur Generaal *Hermann Bekaert* voor de laatste vergadering der Vereniging voor vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, vergadering welke in de maand juni te Brussel plaats had en waarvan de afdeling strafrecht zich heeft beziggehouden met het vraagstuk « *Positie en taak van het Openbaar Ministerie* ». Naast het preadvies dat voor Nederland werd uitgebracht door Mr. A. A. L. F. Van Dulleman, oud-Procureur Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, heeft de Heer Hermann Bekaert het preadvies geschreven over hetzelfde onderwerp voor België. Na een uiteenzetting van de historische evolutie der instelling van het Openbaar Ministerie ontwikkelt de auteur de grote lijnen die de functie van het Openbaar Ministerie in ons land beheersen. Naast de zakelijke uiteenzetting van de wetgevende bepalingen toetst de auteur deze aan de werkelijkheid. Hij ontwikkelt originele ideeën betreffende de onafhankelijkheid van het Openbaar Ministerie, waarvan het beeld een dualiteit van functie en persoonlijkheid omvat. Afhangende van het hiërarchisch gezag van de Minister van Justitie in bestuurlijke aangelegenheden dient het orgaan van de wet, waar het optreedt in een proces, van een absolute onafhankelijkheid te genieten. Het preadvies geeft treffende voorbeelden van deze prachtige onafhankelijkheidsgeest die in zo

menig geval door vooraanstaande vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie aan de dag werd gelegd. De auteur gaat dan de praktische toepassing na van de principes die hij heeft uiteengezet en onderzoekt de moeilijkheden die zich bij deze toepassing voordoen. Zijn uiteenzetting is steeds sprankelend van geest en vol originaliteit en het preadvies vormt een zeer belangrijke bijdrage voor de studie der werking van de rechtsinstellingen in ons land.

* * *

Wanneer wij ons nu wenden tot het gebied van het administratief recht stellen wij het verschijnen vast van enkele zeer belangrijke boeken.

In de eerste plaats het werk van de Heer *Aimé De Leeuw*, doktor in bestuurswetenschappen, over « *Agrarische ruilverkaveling, middel om de bodemversnippering te verhelpen* ». Zoals de ondertitel het uitdrukt vormt dit werk een vergelijkende studie tussen het recht der ruilverkaveling in Frankrijk, Nederland en België. Dit boek zou vanzelfsprekend ook zijn plaats vinden in de rubriek gewijd aan het burgerlijk recht doch het is meestal gebruikelijk de problemen in verband met de ruilverkaveling te beschouwen als zijnde van administratiefrechtelijke aard.

De Heer De Leeuw heeft met dit boek aan de Universiteit te Gent zijn doctoraat behaald in de bestuurswetenschappen.

In tegenstelling met hetgeen in andere landen gebeurde is in ons land nog maar al te weinig aandacht besteed aan het zeer belangrijk vraagstuk der ruilverkaveling, dat zulke grote betekenis heeft voor onze landbouw. Dr. De Leeuw heeft met zijn lijvig werk van wel 440 blz. de belangstellenden volledig ingewijd in alle aangelegenheden die met de ruilverkaveling verband houden. Zijn werk is gesteund op een zeer uitgebreide documentatie en in de door hem geciteerde bibliographie is wel geen enkel werk of tijdschrift-artikel dat over deze aangelegenheid werd gepubliceerd in Frankrijk, in Nederland of in België vergeten. Het werk vangt aan met algemene beschouwingen over de nadelen en de vermeende voordelen van de bodemversnippering, om dan de historische ontwikkeling na te gaan in de drie onderzochte landen Frankrijk, Nederland en België, eerst van de vrijwillige ruilverkaveling en nadien van de ruilverkaveling uit kracht van de wet. Het vraagstuk wordt onderzocht onder al zijn aspecten: de administratieve gang van zaken, de financiële aangelegenheden, en het werk eindigt met een grondige beoordeling van de vele bezwaren die tegen de ruilverkaveling zijn ingebracht geworden en van de hindernissen die verbonden zijn aan de uitvoering ervan.

Het werk is tevens een commentaar op de jongste Belgische wet van 25 juni 1956 op de ruilverkaveling. Met de grootste objectiviteit onderzoekt betreffende elk probleem de auteur de voordelen en de nadelen. Hij geeft zich volkomen rekenschap van de grote moeilijkheden die met de verwezenlijking der ruilverkaveling gepaard gaan en gaat na met gezond verstand en grote praktische ervaring welke mogelijkheden er bij de toepassing van de wet voorhanden zijn. Zijn algemeen besluit is dat er ten slotte voor ons land grote voordelen aanwezig zijn bij de toepassing der ruilverkaveling uit kracht van de wet en dat, gezien het uitzonderlijk belang van de ruilverkaveling voor de nationale economie, bij de uitvoering ervan zo ruim mogelijk financiële steun van de staat dient verleend te worden. Een van de voorwaarden echter voor het succes van de ruilverkaveling in ons land acht de auteur de vorming van een speciaal deskundig perso-

neel van landmeters, die onontbeerlijk zijn om de wetelijke bepalingen in de werkelijkheid door te voeren.

Een reeks luchtfoto's en plans verluchten het boek en dragen veel bij tot de grotere bevattelijkheid van de uiteenzetting.

Dit werk van Dr. De Leeuw kan voorzeker geplaatst worden naast het allerbeste dat in de vreemde werd gepubliceerd over dit zo belangrijk onderwerp.

Mr. Cyr. Cambier is voorzeker een van onze allerbeste kenners van het Belgisch administratief recht. Zijn boek over «Le responsabilité de la puissance publique et de ses agents» is een standaardwerk en de menigvuldige studiën die hij in de Franse taal heeft gepubliceerd over de jurisprudentie van de Raad van State, die hij doorgrond heeft als niet een, hebben hem een wetenschappelijke reputatie bezorgd die benijdenswaardig is. Wij mogen het ten zeerste op prijs stellen dat van deze uitmuntende geleerde thans ook een werk in het Nederlands is verschenen, namelijk zijn tractaat over de *Aansprakelijkheid van de openbare besturen*, dat de hele band vult ener farde van het «Administratief Lexicon». In deze verhandeling begint de schrijver met de grote lijnen vast te leggen van de evolutie die zich in België heeft voorgedaan over het vraagstuk der aansprakelijkheid van de openbare besturen, vanaf de eerste rechtspraak van het Hof van Verbreking na het onafhankelijk bestaan van België tot aan het befaamd arrest van 5 november 1920. Verder ontwikkelt de auteur zijn studie in twee grote afdelingen, het probleem van de toerekening van de daad, die schade veroorzaakt heeft, en in de tweede plaats het probleem van de aansprakelijkheid voor deze daad.

Boek I van het werk is dan ook getiteld «De openbare machten en hun ambtenaren». Het maakt een merkwaardig overzicht uit van de rechtspraak van het Hof van Verbreking betreffende de menigvuldige gevallen aangaande de toerekening van administratieve daden hetzij aan de overheid, hetzij aan de ambtenaar, met als besluit een overzicht van de wetenschappelijke betwisting, die geleid heeft tot de oprichting van een Raad van State.

Het tweede boek, dat het grootste gedeelte van het werk in beslag neemt, onderzoekt in detail al de gevallen van overheidsaansprakelijkheid, bij de uitoefening van de normatieve functie van de staat, in zake openbare rechtsbedeling, doch vooral in het oneindig uitgebreid domein van de bestuurshandelingen. De uiteenzetting van de schrijver vormt een werkelijke synthese van de menigvuldige geschriften die aan dit vraagstuk in de laatste jaren zijn gewijd en van de rechtspraak, die zich op dit stuk heeft ontwikkeld.

In het algemeen besluit dat de auteur trekt uit zijn onderzoek valt te onderlijnen dat het vraagstuk betreffende de overheidsaansprakelijkheid zich nog steeds in volle evolutie bevindt en nog verre van opgelost is. Wanneer gedurende de strijd, die geleverd werd voor het tot stand brengen van een Raad van State, een groot gedeelte van de Belgische rechtsleer onder invloed van de Franse publicisten de mening toegedaan was dat de vraagstukken der aansprakelijkheid van de openbare machten slechts een gepaste oplossing konden vinden in een systeem dat losgemaakt werd van het burgerlijk recht, wijst Cyr. Cambier er op hoe in Frankrijk sedert enkele jaren er een tegengestelde stroming veld wint. Wat de wetenschappelijke strijd tussen deze beide opvattingen in de toekomst voorbehoudt, zowel voor Frankrijk als voor ons land, blijft nog een vraagteken, doch wijst op de onontbeerlijke noodzakelijkheid deze problemen der

staatsaansprakelijkheid steeds dieper te bestuderen en te doorgronden.

In het Administratief Lexicon heeft de redactie een afdeling willen voorbehouden aan de openbare kredietinstellingen, die in deze tijd van zulke grote betekenis zijn voor ons economisch leven en vorig jaar verscheen reeds in deze uitgave de voortreffelijke studie van de Heer Van Audenhove over «Het gemeentekrediet van België». Thans heeft Prof. R. Vandeputte, voorzitter van de Nationale maatschappij voor krediet aan de nijverheid, een algemene inleiding geschreven voor de verschillende tractaten die over de openbare kredietinstellingen zullen handelen, «*Struktuur en bedrijvigheid van de openbare kredietinstellingen*». Hij onderlijnt in de eerste plaats de grote verschillen die tussen de menigvuldige kredietinstellingen bestaan, zowel wat betreft hun ouderdom als hun uitgebreidheid, hun inrichting en hun werkwijze. Toch hebben zij alle aan elkaar verwante taken en zijn ze dan ook in zekere wetgevende of reglementaire bepalingen van de laatste tijd gegroepeerd geworden. Prof. Vandeputte geeft kortbondig de essentiële karakteristieken van elk der belangrijkste openbare kredietinstellingen, handelt over hun betrekkingen met privaatrechtelijke kredietinstellingen en hij wijst er ten slotte op hoe het noodzakelijk is het juridisch statuut van elk dezer instellingen afzonderlijk te bestuderen, daar elk haar eigen kenmerken bezit; hij stipt nochtans enkele gemeenschappelijke kenmerken aan, zoals de scheiding van de patrimoniea dezer instellingen met dit van de staat, de benoeming door de Koning van de hoogste leiding der instelling, de aanwezigheid van een raad van beheer en van een of meer regeringscommissarissen. Deze bondige uiteenzetting vormt een uitstekende inleiding voor de studiën die in het Administratief Lexicon verder zullen gewijd worden aan de openbare kredietinstellingen.

En tegelijkertijd werd in hetzelfde verzamelwerk een studie gepubliceerd van de hand van P. Dirix over «*De nationale maatschappij voor krediet aan de nijverheid*». De auteur is juridisch attaché bij deze instelling en hij was dus uitstekend geplaatst om een monografie over deze nationale maatschappij te schrijven. Hij zet eerst de omstandigheden uiteen die de aanleiding waren tot het oprichten van deze instelling, beschrijft dan haar kaderwerk en de evolutie ervan en wijdt een hoofdstuk van zijn geschrift aan hare rechtspositie. Het geldt hier een publieke instelling onder gemengd beheer waaraan tegelijkertijd de openbare machten en privébelangen deelnemen. Al wordt het kapitalistisch oogmerk niet uitgesloten, is toch de controle van de staat essentieel, controle die waargenomen wordt door twee regeringcommissarissen. De maatschappij is opgericht onder de vorm van een naamloze vennootschap en geniet als dusdanig en ruime administratieve en financiële autonomie.

Na een statistische tabel gegeven te hebben van de activiteit der maatschappij, waaruit blijkt hoe deze steeds in stijgende lijn ging, onderzoekt de auteur de gewone en de bijzondere opdrachten die aan de maatschappij zijn toevertrouwd en uiteindelijk de wijze van financiering van haar kredietverrichtingen. Het is alles zakelijk, duidelijk en het werk geeft een zeer getrouw beeld van de activiteit dezer belangrijke instelling.

Het geneeskundig en farmaceutisch recht behoort ook tot de algemene rubriek van het administratief recht.

Sedert vele jaren is het bekende werk van de Heer L. Vandenbussche, dat in 1936 verscheen, een veel gebruikte leidraad op dit terrein. Dit werk was echter in de laatste tijd verouderd en het is gelukkig dat er thans een nieuwe uitgave van bezorgd is geworden, die echter is uitgegroeid tot een volledig nieuw werk. Het draagt thans de titel van « *Commentaar op de farmaceutische wetgeving in België* » en werd gepubliceerd in samenwerking tussen de Heer L. Vandenbussche, Prof. Dr. P. Braeckman en Dr. juris R. Vekeman. Al schijnt de titel aan te duiden dat enkel en alleer de farmaceutische wetgeving het voorwerp van het boek uitmaakt, is toch ook de geneeskundige wetgeving in het algemeen door de auteurs behandeld geworden. Het eerste deel is volledig gewijd aan de wettelijke bepalingen betreffende de artseneijbereidkunde, terwijl het tweede deel meer bepaald de geneeskundige beroepen als voorwerp heeft. Wij beschikken thans in het Nederlands over een uitgebreid en voortreffelijk werk, waarin de wetenschappelijke vraagstukken betreffende farmacie en geneeskunde, die in de laatste tijd steeds een grotere uitbreiding hebben genomen, grondig worden onderzocht door bijzonder deskundige auteurs. De rechtspraak is, waar het past, op sobere wijze vermeld en alle administratieve onderrichtingen en uitvoeringsbepalingen zijn ondergebracht bij de hoofdstukken waartoe ze behoren. Het werk bevat verder de codificatie van de wettelijke bepalingen en reglementen betreffende de uitoefening van de artseneijbereidkunde. Dit boek is volstrekt onmisbaar voor al degenen die in de geneeskundige praktijk staan of die in rechterlijke aangelegenheden met de geneeskundige en farmaceutische wetgeving te maken hebben.

De rubriek van sociaal recht is in het verlopen jaar enigszins verwaarloosd geworden. Wij zouden enkel kunnen aanstippen, naast vele interessante tijdschrift-artikelen, het werk van de Heer Dr. jur. J. Gevaert over « *De collectieve arbeidsovereenkomst voor de drukkerij en de grafische kunsten* ». Het sociaal recht heeft zich thans in die richting ontwikkeld dat de arbeidsreglementering meer en meer evolueert in de schoot van de belangengemeenschappen, die door paritaire overeenkomsten en collectieve arbeidscontracten de voorwaarden van de reglementering vastleggen. Er zal dus voortaan steeds meer een studie dienen gemaakt te worden van deze collectieve contracten die grote sectoren van de economische bedrijvigheid beheersen. Het boek van de Heer Gevaert is er een voorbeeld van. De collectieve arbeidsovereenkomst voor de drukkerij en de grafische kunsten wordt bestudeerd en gecommenteerd zoals een wettekst en de auteur brengt de bepalingen van dit collectief contract in overeenstemming met de algemene wettelijke voorschriften en geeft aldus een ensemble waarin de volledige reglementering van dit bedrijf wordt uiteengezet.

* * *

Op het gebied van het volkenrecht zijn wij zo gelukkig een groot boek te kunnen vermelden van de hand van Prof. Dr. E. R. C. Van Bogaert, hoogleraar in het volkenrecht aan de Universiteit te Gent, met als titel « *Beginnelen van het volkenrecht* ». Tot nog toe moesten onze studenten zich bij het bestuderen van dit zo gewichtig vak hoofdzakelijk behelpen met vreemde leerboeken. Thans is er in de Vlaamse rechtswetenschap een werk van eigen bodem dat hun bij de studie als een voortreffelijke leidraad zal dienen.

Bij de lectuur van dit werk vallen vooral twee verdiensten op: in de eerste plaats de beknopte en kristalheldere uiteenzetting van de stof en daarbij de overvloedige verwijzingen in voetnota's naar de internationale literatuur aangaande het internationaal publiek recht. De tekst van het boek geeft degenen die het gebruiken een stevige basis en een grondige kennis van de stof en de verwijzingen laten toe de bijzondere kapitels dieper door te studeren zodat het werk in zijn geheel voorkomt als een hoogst merkwaardig werkinstrument dat voor deze tak van het recht sedert lange tijd reeds in onze Vlaamse rechtswetenschap verwacht werd.

Het is een geweldige prestatie vanwege de auteur een zo uitgebreide stof, waarvan alle onderdelen zonder uitzondering worden behandeld, te hebben kunnen samendrukken in een boek van 500 blz. zonder in het minst te schaden aan de duidelijkheid. De wijze waarin deze stof in het boek verwerkt werd en tot klare wetenschap gekristalliseerd, toont aan dat de auteur een geleerde is waarvan de wetenschap steunt op een reusachtige arbeid en een ontzaglijke belesenheid.

Een enkele opmerking zouden wij durven maken, namelijk diegene dat het ons voorkomt dat de tekst, die gegroepeerd is onder het verzamelwoord « West-europese instellingen » misschien iets uitgebreider had mogen zijn, wegens het geweldig belang dat deze zeer jonge instellingen hebben voor onze tijd. Hieraan zal stellig verholpen worden door de schrijver in een volgende editie van zijn boek, waarvan de waarde en de degelijkheid nog vele uitgaven mogen laten verwachten.

* * *

In verband met het praktisch recht dienen wij nog te wijzen op de onvermoeide arbeid van de Heer Van de Winckele, uit Brugge, die in verband met het fiscaal recht zijn « *Documentatie* » steeds heeft aangevuld en uitgebreid, waardoor hij vele practici aan zich verplicht heeft.

* * *

Doch wij haasten ons de aandacht nog te vestigen op een paar boeken van grote wetenschappelijke betekenis op het gebied van de rechtsgeschiedenis en van het vergelijkend recht.

In de « *Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek* », uitgegeven door het Rechtskundig Weekblad, verscheen het uiterst belangrijk proefschrift van de Heer Wilfried Roels, assistent aan de Vrije Universiteit te Brussel, waarmede hij aan deze universiteit de graad behaalde van geaggregeerde van het hoger onderwijs, « *Onderzoek naar het gebruik van de aangehaalde bronnen van Romeins recht in de Lex Romana Burgundionum* ». Met dit boek bevinden wij ons dadelijk in de hogere sferen van de wetenschappelijke studie waar recht en geschiedenis hand in hand gaan en waar de auteur zich beijvert om enkele mysteries van zeer oude teksten te doorgronden.

Het is een boek van uiterst gespecialiseerde aard, waarvan de werkelijke betekenis slechts door zeldzame kenners van het oude recht in internationale kring naar waarde kan geschat worden. Het is er de Heer Roels om te doen na te gaan welke de geschreven romeins-rechtelijke bronnen waren waarvan de opsteller der *lex romana burgundionum* gebruik heeft gemaakt. Zoals de auteur het ons leert werd deze taak reeds ondernomen meer dan een eeuw geleden door geleerden zoals Schulting en Barkow, doch

sedertdien heeft de historische kritiek reusachtige vorderingen gemaakt en is de kennis van het Romeins recht ook veel dieper en grondiger geworden. De schrijver heeft dan ook dit onderzoek opnieuw willen ondernemen met gebruik van alle hulpmiddelen der moderne historische en rechtshistorische wetenschap. Dit uiterst delicaat werk vereiste eerst en vooral een grondige vorming als historicus, die de Heer Roels heeft genoten bij zijn beroemde leermeesters der Gentse historische school en tevens een strenge methode op het gebied van de rechtsgeschiedenis, die zou toelaten de vroeger begane vergissingen op te sporen en met zekerheid aan te stippen welke bronnen tot het opstellen van dit oud rechtsmonument zijn gebruikt geworden.

Dit speurderswerk heeft een omgang geleverd van vele jaren met de Romeins-rechtelijke teksten en de auteur is tot besluiten gekomen die een nieuw licht werpen op talrijke vraagstukken. De waardering van deze resultaten dient natuurlijk aan bevoegde specialisten op dit gebied overgelaten te worden, doch de vleeiende beoordeling waarmede aan de auteur het agereert van het hoger onderwijs werd toegekend op grond van dit proefschrift, door een jury waarvan internationale beroemdheden deel uitmaakten, staat borg voor de degelijkheid en de wetenschappelijke waarde ervan.

Het is dank aan werken van hogere wetenschappelijke vlucht, zoals het boek van de Heer Roels, dat onze Vlaamse juridische wetenschap in internationale kring — eerst en vooral in Nederland — zal gekend en gewaardeerd worden.

In verband met de rechtshistorie moeten wij hier ook wijzen op een zeer originele mededeling van Prof. R. Dekkers aan de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, getiteld « *De regulis juris* ». Het is een van deze beknopte studies waarin met brede blik een lijn wordt getrokken omtrent de evolutie van het recht doorheen de tijden. Cicero beweerde dat heel de rechtsgeleerdheid die bestond vóór de Romeinse ten slotte « onbeholpen en haast belachelijk » aandeed. De schrijver gaat na of zulks inderdaad het geval is en met treffende verwijzingen naar het recht van verschillende oude volkeren komt hij tot de slotsom dat dit onderzoek Cicero in het gelijk stelt. Deze oude rechten waren inderdaad onhandig opgesteld, te overvloedig uitgewerkt op vele punten en uiteindelijk toch erg onvolledig en onduidelijk. Het Romeinse recht daarentegen verheft zich torenhoog boven zijn voorgangers. De Romeinse juristen hebben in de eerste plaats de behoefte gevoeld van nauwkeurige omschrijving der betekenissen van de vaktermen, ze hebben zich verder ingespannen om het recht samen te vatten in enkele grote algemene beginselen, die het volledig beheersen. Dit was vóór hen nog nooit gebeurd. De vooruitgang is echter nog verder, geschied en de 17e eeuwse school van het natuurrecht heeft de rechtswetenschap nog met meer systematiek behandeld.

De *regulae juris*, die voorkomen op het einde van de *Digesta*, is het hoogtepunt van het inductieve denken der Romeinen. Sedertdien heeft de rechtswetenschap zich meer ontwikkeld in deductieve zin en de moderne tijd heeft nog een hoger gelegen veld bewerkt, namelijk de studie van het rechtsmateriaal voorhanden bij alle volken in alle tijden « om er de psychologische en sociologische betekenis van bloot te leggen ».

Deze studie is kenmerkend voor de uitgebreide kennis en de originele geest van Prof. Dekkers.

Een proefschrift op het gebied van het vergelijkend recht, dat eer doet aan de Vlaamse rechtswetenschap, is nog het werk van de Heer L. De Keyser getiteld « *Legitimatie en gronden voor een directe aanvechting van overheidsdaden* ». De schrijver heeft de bedoeling gehad, zoals de ondertitel van zijn werk het aanduidt, een vergelijkende studie te maken van het Engels en het Belgisch recht op een speciaal gebied van de administratieve rechtspraak, namelijk de vernietiging van overheidsdaden. De behandeling is streng beperkt gebleven tot het onderwerp. De auteur onderzoekt niet de rechtstreekse actie die kan ingesteld worden tegen de staat om deze wegens een onrechtmatige daad tot een geldelijke vergoeding te zien veroordelen, doch enkel en alleen de middelen die in Engeland en in België kunnen aangewend worden om de nietigheid van een administratieve handeling te zien uitspreken.

Het boek brengt ons dan in de eerste plaats een duidelijk beeld van de rechterlijke organisatie in Engeland en vooral van de historische ontwikkeling der proceduurmiddelen die aangewend kunnen worden om administratieve handelingen aan te vallen: de prerogative writs, thans orders, zoals « *certiorari* » en « *prohibition* », die stammen uit het gemeen recht; de « *injunction* » en « *declaration* », die stammen uit de equity. De schrijver trekt de lijn van de evolutie die zich in Engeland heeft voorgedaan en waaruit de middelen zijn gegroeid om deze writs aan te wenden tot vernietiging van onrechtmatige administratieve handelingen. Deze uiteenzetting toont in hoofde van de schrijver, die geruime tijd aan Engelse universiteiten heeft gestudeerd een merkwaardige vertrouwdheid met het zo ingewikkelde en speciale Engelse recht en hij maakt voor de Nederlandse lezer het in Engeland heersende stelsel volkomen begrijpelijk. Bij de vergelijking met het Belgisch stelsel, zoals dit in voege gebracht werd door de wet van 23 december 1946 op de Raad van State, komt de auteur tot het besluit dat de willekeurige macht van de Engelse rechter, wat betreft de controle der administratieve handelingen, karakteristiek is voor het Engels stelsel en niet in dergelijke mate voorkomt in de Belgische regeling.

Het onderzoek van de auteur wordt dan verder doorgedreven aangaande de middelen tot legaliteitscontrole in beide landen, in verband met de externe legaliteit waarbij vooral de bevoegdheid en de vormvereisten in aanmerking komen, en de interne legaliteit die betreft de motieven, het nagestreefde doel en de opportuniteit van de administratieve handeling. In verband met deze problemen worden oneindig vele gerechtelijke uitspraken vermeld van de Engelse rechtsmachten en van de Belgische hoogste burgerlijke en administratieve jurisdicties. Schrijver toont zich evenzeer op de hoogte van de Engelse als van de Belgische jurisprudentie en wie dit proefschrift heeft doorgewerkt heeft een klare kijk in het mechanisme van controle over onrechtmatige handelingen van de overheid, zoals dit zich heden ten dage in Engeland en in ons land voordoet.

Het besluit van de schrijver is dat het Belgisch stelsel het voordeel heeft van de eenvoud, de eenvormigheid en de goekope procedure, doch dat de middelen, die de Raad van State ter beschikking staan veel minder krachtig zijn dan deze waarover de Engelse rechter beschikt, die gemachtigd is aan de administratie bevelen te geven, om bepaalde handelingen te stellen of zich van zekere handelingen te onthouden. De auteur vindt de grondslag van dit verschil in een verscheiden opvatting in beide landen van de theorie der scheiding van de machten. Waar het Belgisch grondwettelijk recht aan deze theorie de betekenis gaf van een administratieve immuniteit heeft de Engelse opvatting voor-

al de klemtoon gelegd op de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Het is een merkwaardig boek over een moeilijk en weinig gekend onderwerp, waaromtrent nog veel verkeerde opvattingen bestaan die de auteur door zijn werk in grote mate heeft opgeruimd.

Volledigheidshalve zouden wij hier nog moeten vermelden het werk van de Heer *Valerie Janssens* « *Het geldwezen der Oostenrijkse Nederlanden* », een belangrijk historisch werk uitgegeven door de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen. Het boek behoort niet tot de eigenlijke sfeer van het recht doch wel tot deze van de economische geschiedenis, maar zeer talrijke juridische elementen komen er in voor die de jurist van economische richting in de hoogste mate belang zullen inboezemen.

Vermelden wij nog ten slotte de preadviezen die uitgebracht werden voor de Vereniging voor vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, — waarvan wij hoger datgene van Procureur Generaal Hermann Bekaert reeds hebben aange-

haald —; twee andere brochuren zijn de reeds rijke verzameling der preadviezen van deze vereniging komen aanvullen.

Prof. Dr. Jan De Meyer schreef een beknopte uiteenzetting over « *Het staatsrecht der buitenlandse betrekkingen* » en *Prof. Mr G. Van Hecke* handelde over « *Het verhaalsrecht van schuldeisers op roerende goederen die hun schuldenaar in detentie heeft* ».

Het zijn twee preadviezen gekenmerkt door objectiviteit en zakelijkheid, zoals dit verlangd wordt door de Vereniging voor dewelke zij werden opgesteld, en waarin met grote nauwkeurigheid de stand van het hedendaagse recht in België wordt uiteengezet.

En wij zullen voorzeker nog meerdere geschriften en brochuren hebben verwaarloosd, doch wat hierboven werd aangehaald toont aan dat er in het verlopen rechterlijk jaar op wetenschappelijk gebied door de Vlaamse juristen hard werd gearbeid, dat er werken van grote betekenis werden voortgebracht en dat de Vlaamse rechtswetenschap voortgaat een steeds breder vlucht te nemen.

René VICTOR

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 april 1958.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. van Beirs.

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Sociaal recht. — Gezinsvergoedingen. — Regiem van de niet-loontrekkenden. — Perken van de kaderwet van 10 juni 1937. — Wettelijkheid van artikel 23 van het O.K.B. van 22 december 1938. — Commissaris van naamloze vennootschap met zelfstandige arbeider gelijkgesteld. — Opdracht van commissaris wordt vermoed uitgeoefend te zijn als een beroep.

De wet van 10 juni 1937 is een kaderwet waardoor de wetgever aan de Koning uitgebreide machten heeft toegekend om door het orgaan koninklijk besluit waarvan sprake in artikel 9 de personen die een beroep uitoefenen of hebben uitgeoefend, zonder door een dienstcontract verbonden te zijn, aan de wet te onderwerpen.

Door in artikel 23 te voorzien dat de commissarissen van naamloze vennootschappen met niet-loontrekkenden worden gelijkgesteld is de Koning de hem toegekende machten niet te buiten gegaan, daar de betekenis der bewoordingen niet onverenigbaar is met de gebruikelijke zin ervan.

De opdracht van de commissaris wordt vermoed uitgeoefend te zijn als een beroep.

Christelijke Onderlinge Kas voor gezinsvergoedingen
t/ Edouard Van den Bosch.

Gelet op het bestreden vonnis op 20 april 1956 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen;

Over de twee samengevoegde middelen, het eerste afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 5 en 9

van de wet van 10 juni 1937 waarbij de kindervergoedingen worden uitgebreid tot de werkgevers en niet-loontrekkenden, 23, in het bijzonder van zijn alinea 2, van het orgaan koninklijk besluit van 22 december 1938, door genoemde wet voorzien, 67, 97 en 107 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis in zijn beschikkend gedeelte gezegd heeft voor recht dat verweerder « niet gehouden is tot het betalen der hem (door aanlegster) gevorderde bijdragen in de kindervergoeding (als commissaris ener naamloze vennootschap) bij gemis aan enige wettelijke verplichting desontrent » en derhalve eiseres heeft afgewezen om reden dat « nergens in de wet (van 10 juni 1937) de verplichting van een commissaris van een naamloze vennootschap wordt voorzien en evenmin de wet, welke wel de verduidelijking van het toepassingsveld bij koninklijk besluit voorziet, toelaat bij koninklijk besluit het toepassingsgebied uit te breiden; dat het toepassen op een commissaris van een naamloze vennootschap om reden van het waarnemen van een mandaat buiten het toepassingsveld ligt van de wet dewelke enkel uitbreiding om reden van uitoefening van een beroep voorziet », waaruit de feitenrechter heeft afgeleid « dat dienvolgens een commissaris van een naamloze vennootschap niet wettelijk onderworpen is aan de verplichting tot bijdrage in de kindervergoedingen, daar het koninklijk besluit (koninklijk besluit van 22 december 1938) waar het de verplichting tot deze categorie van personen uitbreidt, zonder rechtsgrond is »,

dan wanneer de wet van 10 juni 1937 een kaderwet is die het beginsel vastlegt van de onderwerping der werkgevers en niet-loontrekkenden en de Koning belast met de bijzonder complexe opdracht het regiem der kindertoelagen dat zij instelt te organiseren; zij hem tot dat doel uitgebreide machten heeft toegekend en meer bepaald die van het nader bepalen van het toepassingsveld van de wet « voor het overige » (artikel 1, laatste alinea), het is te zeggen van het bepalen der draagwijdte van de termen « personen die

een beroep uitoefenen zonder verbonden te zijn door de banden van een contract van dienstverhuur» (artikel 1, alinea 2, a), van het juist vastleggen van de grens met het toepassingsveld van de wet van 4 augustus 1930 die de kindervergoedingen veralgemeent in het voordeel van de bezoldigde arbeiders, met dien verstande dat voor wat de zelfstandige arbeiders betreft, de wet van 10 juni 1937 een geheel algemene draagwijdte had, van het bepalen tenslotte van de gelijkstellingen, evenals eventueel van de uitzonderingen of de temperingen,

waaruit volgt dat de Koning, door de commissarissen van naamloze vennootschappen binnen het toepassingsveld te plaatsen van de wet van 10 juni 1937, en door de uitoefening van hun mandaat gelijk te stellen met het uitoefenen van een beroep in de zin van genoemde wet, niet van zijn macht misbruik heeft gemaakt noch zijn opdracht is te buiten gegaan,

dat door te beslissen dat het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 onwettelijk was omdat het zogezegd het regiem van de kindervergoedingen voor zelfstandigen zou hebben uitgebreid buiten de door de wetgever van 10 juni 1937 gestelde perken, het bestreden vonnis de in het middel beoogde wetspalen heeft geschonden;

het tweede afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 5 en 9 van de wet van 10 juni 1937 die de kindervergoedingen uitbreidt tot de werkgevers en niet-loontrekkenden, 3, 19 littera d en 23, alinea 2 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 voorzien door voornoemde wet, 67, 97 en 107 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis heeft geweigerd de eis van eiseres in te willigen om reden « dat de gelijkstelling van een commissaris met een zelfstandige arbeider enkel kan zijn in hoofde van het uitgeoefende beroep en niet van het eenvoudig bekleed zijn met een mandaat vermits de wetgever enkel gewaagt van personen welke een beroep uitoefenen »,

dan wanneer de kaderwet van 10 juni 1937 aan het stelsel der kindervergoedingen voor niet-loontrekkenden onderwerpt « de personen die een beroep uitoefenen of hebben uitgeoefend zonder gebonden te zijn door de banden van een contract van dienstverhuur » en daarbij aan de Koning toelaat « (haar) toepassingsveld voor het overige, te preciseren », en de wettekst, voor wat aangaat de zelfstandige arbeiders, een geheel algemene draagwijdte heeft en de Koning machtigt zelfstandige arbeiders, het is te zeggen met de personen die een beroep uitoefenen of werken voor hun eigen rekening, van de organen bekleed met een mandaat van beheerder of commissaris in handelsvennootschappen, het is te zeggen van de personen die een maatschappelijke functie uitoefenen en deelnemen in de bedrijvigheid van die gemeenschappen, in overeenstemming was zowel met de letter als met de geest van de kaderwet en bijgevolg binnen de uitgebreide machten viel die aan de Koning waren toegekend :

Overwegende dat het bestreden vonnis niet betwist dat artikel 23, alinea 2, van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, voorzien bij de wet van 10 juni 1937 houdende uitbreiding van de kinderbijslag tot de werkgevers en niet-loonarbeiders, de commissarissen van naamloze vennootschappen met de buiten dienstverband staande arbeiders gelijkstelt en ze bijgevolg aan het bij die wet ingevoerd stelsel voor kindertoelagen onderwerpt;

Dat, alhoewel het vaststelt dat verweerder commissaris van een naamloze vennootschap is, het niettemin beslist dat hij, te dien aanzien « niet gehouden is tot

het betalen van de van hem gevorderde bijdragen tot de kinderbijslag bij gemis aan enige wettelijke verplichting desontrent »;

Overwegende dat die beslissing hierop is gesteund dat, enerzijds, de wet die niet uitdrukkelijk voorziet dat de commissarissen van naamloze vennootschappen eraan onderworpen zouden zijn, weliswaar aan de Koning de zorg heeft kunnen overlaten het toepassingsterrein van de wettelijke bepalingen te verduidelijken, doch hem de macht niet heeft toegekend om de toepassing ervan uit te breiden en, anderzijds, hierop dat, zo dient aangenomen dat de gelijkstelling van de commissarissen van naamloze vennootschappen met de niet-loonarbeiders de aan de Koning toegekende machten niet te buiten gaat, die gelijkstelling toch enkel mag geschieden in geval van uitoefening van het beroep en niet van « eenvoudig bekleed zijn met een mandaat »;

Overwegende dat de wet van 10 juni 1937 een kaderwet is waardoor de wetgever aan de Koning uitgebreide machten heeft willen toekennen; dat zij grondbeginselen vermeldt die de uitbreiding van de kinderbijslag tot de werkgevers en niet-loonarbeiders moeten beheersen en dat zij, bij haar artikel 9, bepaalt dat om onder billijke voorwaarden het bij deze wet ingevoerd stelsel voor kindertoelagen te regelen, de Koning, op de voordracht van de in Raad vergaderde ministers, de nodige maatregelen zal vaststellen;

Overwegende dat die wet, na bij haar artikel 1, de Koning gemachtigd te hebben, om, door het organiek koninklijk besluit waarvan sprake in artikel 9, de personen die een beroep uitoefenen of hebben uitgeoefend zonder door een dienstcontract te zijn gebonden, aan de wet te onderwerpen, in de laatste alinea van dit artikel 1 bepaalt « dat het toepassingsterrein van deze wet overigens bij hetzelfde besluit nauwkeurig zal worden omschreven »;

Overwegende dat de bewoordingen « nauwkeurig zal worden omschreven » in de loop van de voorbereidende werkzaamheden, zowel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers als in de Senaat, werden uitgelegd als bedoelend dat de Koning de macht heeft om namelijk de draagwijdte van de bewoordingen « personen die een beroep uitoefenen » nader te bepalen en de nodige gelijkstellingen te bepalen;

Overwegende dat, door bij artikel 23 van het organiek koninklijk besluit te voorzien dat de commissarissen van naamloze vennootschappen met niet-loonarbeiders worden gelijkgesteld, de Koning aan de bewoordingen « personen die een beroep uitoefenen » zonder door een dienstcontract te zijn gebonden » noodzakelijk een zodanige betekenis heeft verleend dat zij de commissarissen van naamloze vennootschappen omvatten;

Dat de Koning hierdoor de hem toegekende machten niet te buiten gegaan is daar die betekenis niet onverenigbaar is met de gebruikelijke zin van die bewoordingen;

Overwegende dat de met een opdracht van commissaris van een naamloze vennootschap belaste personen zich, van te voren en voor de ganse duur van de opdracht, verbonden hebben tot het vervullen van elke verplichting welke de uitvoering ervan medebrengt, en dat zij, bijgevolg, worden vermoed de bedrijvigheid uit te oefenen welke voor de toepassing van de wet van 10 juni 1937, als het uitoefenen van een beroep wordt beschouwd, zonder dat ertoe aanleiding zou bestaan in feite na te gaan of zij de taak, welke zij op zich hebben genomen, regelmatig vervullen.

Dat de middelen gegrond zijn;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, behoudens in zover het het hoger beroep ontvankelijk heeft verklaard;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de alzo beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende in hoger beroep.

NOOT. — Dit arrest verbreekt het vonnis geveld door de Rechtbank van Antwerpen, I Kamer bis van 20 april 1956, gepubliceerd in het R.W. 1957, 1286.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 april 1958.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-verslaggever : M. De Bersaques.
Advocaat-Generaal : M. Mahaux.

Sociaal Recht. — Gezinsvergoedingen. — Regiem der niet-loontrekkenden. — Artikel 23 K.B. van 22 december 1938. — Verplichting bijdragen te betalen door beheerder van naamloze vennootschap. — Uitoefening van mandaat van beheerder sluit voortdurende bedrijvigheid in, welke 18 dagen overtreft.

Het bestreden vonnis beslist ten onrechte dat enkel de daadwerkelijke uitoefening, als bezoldigde beroepsbedrijvigheid, van het mandaat van beheerder ener naamloze vennootschap deze laatste aan het regiem der kindertoelagen onderwerpt.

Noch de wet van 10 juni 1937, noch het K.B. van 22 december 1938 bepalen zulke voorwaarden.

Uit de vergelijking tussen de artikelen 3 en 23 van het O.K.B. volgt dat de persoon, bekleed met de lastgeving van beheerder van een naamloze vennootschap die, als buiten dienstverband staande arbeider, een bedrijvigheid uitoefent zonder door een dienstcontract verbonden te zijn, met deze laatste wordt gelijkgesteld door het uitoefenen van zijn lastgeving.

De uitoefening van deze functie van beheerder sluit een voortdurende bedrijvigheid in, welke 18 dagen overtreft, behalve indien die uitoefening geschorst ware geweest door een geval van overmacht of er een einde aan gesteld werd door ontslag, afzetting of overlijden, alle gebeurtenissen die verweerder niet aanhaalt en het bestreden vonnis niet releveert.

De Onderlinge Hulpkas voor kindertoelagen
t/ Gérard Moorkens.

Gelet op het bestreden vonnis, gewezen op 10 mei 1955 in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending der artikelen 1319, 1320, 1321, 1991 en 2003 van het burgerlijk wetboek, 13, 53 tot 55, 62 der samengeschatte wetten betreffende de handelsvennootschappen,

1, 2, 5 en 9 van de wet van 10 juni 1937 waarbij de kindertoelagen worden uitgebreid tot de werkgevers en de niet-loontrekkenden, 3, 19, 23, 141 tot 152bis en 160 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, voorzien door hogergenoemde wet gewijzigd, wat betreft zijn laatste artikels, door het koninklijk besluit van 2 september 1939, het Regentsbesluit van 7 september 1946 en het koninklijk besluit van 9 januari 1951, 67, 97, 107 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis door bevestiging van het vonnis a quo, verweerder, om te bewijzen dat hij zagezegd niet gehouden was hij te dragen tot de kindertoelagen voor niet-loontrekkenden, in zijn hoedanigheid van beheerder der N.V. Famo, heeft toegelaten te bewijzen dat gedurende de betwiste periode «de bedrijvigheid verbonden aan de functie van beheerder van (deze) N.V.... zich over minder dan 18 dagen per jaar uitstrekt(e) ...» om de reden a) dat de criteria die zagezegd aan de basis zouden liggen van de door het artikel 23 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 voorgeschreven gelijkstelling, te weten « enerzijds een daadwerkelijk beleid en anderzijds een winstgevend opbrengst », zouden aanduiden « dat het niet de enkele functie van beheerder is, welke de onderworpenheid aan het koninklijk besluit van 22 december 1938 medebrengt, doch wel het als beroepsbezigheid uitgeoefend beleid, dat met die functie zou gepaard gaan, die deze onderworpenheid in zich sluit »; b) dat in het bijzonder uit het artikel 19, d, van het organiek koninklijk besluit, dat vermoedt dat de duur der beroepsbedrijvigheid van de beheerder van een handelsvennootschap 18 dagen bedraagt per jaar, zou dienen afgeleid, dat die duur niet degene is van de uitoefening van zijn mandaat, maar wel die van zijn daadwerkelijke prestaties, « overwegende dat indien de wetgever het mandaat, dat zich natuurlijk over gans het jaar uitstrekt, had willen bedoelen, het nutteloos was dat vermoeden in de wetgeving in te schakelen »; c) en dat bijgevolg eiseres « te vergeefs aanvoeren zou dat de wetgever een verschillende basis van onderworpenheid zou gevestigd hebben voor de zelfstandige arbeiders en voor de beheerders van vennootschappen » van het ogenblik dat het organiek koninklijk besluit deze laatste « gelijkstelt » met de eerste en « dat een gelijkstelling met een andere basis van onderworpenheid geen gelijkstelling is »,

eerste onderdeel : dan wanneer de door de feitenrechter uitgewerkte criteria zonder wettelijke grondslag zijn; dat de kaderwet van 10 juni 1937 de vrijheid, die zij aan de Koning toekende met het oog op het organiseren van het regiem der kindertoelagen voor niet-loontrekkenden, uitsluitend heeft beperkt ten aanzien van de beroepen waarvan de uitoefening de uitvoering zou uitmaken van een contract van dienstverhuring, en dat zij hem, voor het overige, heeft toegelaten gelijkstellingen vast te stellen en binnen het toepassingsveld van de nieuwe wet te brengen om het even welk beroep in de meest algemene betekenis, zonder onderscheid naar gelang van het min of meer winstgevend en daadwerkelijk karakter van de prestaties,

doordat het vonnis, door verweerder toe te laten hoger beschreven bewijs te leveren, dan wanneer het vaststond dat hij gedurende de betwiste periode daadwerkelijk was bekleed geweest met een mandaat van beheerder der N.V. Famo, en als orgaan had deelgenomen aan de bedrijvigheid van die rechtspersoon overeenkomstig de samengeschatte wetten op de handelsvennootschappen, de bepalingen heeft geschonden

van die samengeschatte wetten en van die der wet van 10 juni 1937, van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 en van de Grondwet in het middel beoogd,

tweede onderdeel: dan wanneer, het mandaat van beheerder van een naamloze vennootschap steeds herroepbaar zijnde, het onjuiste is dat de wetsbepaling die vermoedt juris tantum dat de beroepsbedrijvigheid van een beheerder zich over minimum 18 dagen per jaar uitstrekt zonder voorwerp zou zijn; doordat, door die wetsbepaling uit te leggen in functie van de onbestaande regel van een «natuurlijke» duur van een jaar van het mandaat van beheerder ener naamloze vennootschap en door tot staving van zijn dispositief beroep te doen op die verheerde interpretatie, het bestreden vonnis de artikelen 1991 en 2003 van het burgerlijk wetboek, 55 van de samengeschatte wetten op de handelsvennootschappen en de bepalingen der wet van 10 juni 1937, van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 en van de Grondwet, in het middel beoogd, heeft geschonden,

derde onderdeel: dan wanneer de «gelijkstellingen» aan de Koning toegelaten, om, buiten de formulering van enkele beginselen vervat in de kaderwet, het regime der kindertoelagen voor niet-loontrekken te organiseren, noodzakelijk in zich sluiten het wegvegen, door middel van een fictie, van verschillen zoals die, bestaande tussen de groepen van beroepen respectievelijk beoogd in de secties II en IV van het hoofdstuk I van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 en de modaliteiten van hun uitoefening; doordat, door nochtans de door artikelen 19 en 23 van het organiek koninklijk besluit doorgevoerde gelijkstellingen te veroordelen, tussen de personen bekleed met een mandaat van beheerder en de onafhankelijke arbeiders beoogd in artikel 3, onder het voorwendsel, afgeleid uit een valse interpretatie der conclusies van eiseres, dat «de basis van onderworpenheid» zou verschillend zijn in het ene en het andere geval, het bestreden vonnis aan de regel inzake de onderworpenheid geformuleerd in artikel 1 der wet van 10 juni 1937 een overdreven enge basis heeft gegeven, en bijgevolg die wetsbepaling alsmede de artikelen 1319, 1320 en 1321 van het burgerlijk wetboek heeft geschonden:

Over de drie onderdelen samen:

Overwegende dat, luidens artikel 3 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 alwie, uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze, een beroep uitoefent door voor zijn eigen rekening te werken, onder toepassing valt van het regime der kindertoelagen door dit besluit ingesteld, wanneer hij krachtens een dienstcontract niemand te werk stelt; dat het beroep op normale wijze, in België moet worden uitgeoefend en jaarlijks minstens achttien dagen omvatten;

Dat artikel 23 met die buiten dienstverband staande arbeiders gelijkstelt de «personen die — zoals verweerder — met een opdracht van beheerder zijn belast van een naamloze vennootschap»;

Dat luidens artikel 19, de uitoefening van de beroepsbedrijvigheid van die personen wordt verondersteld op normale wijze te zijn geschied gedurende de minimum tijd van achttien dagen, voorzien door artikel 3;

Overwegende dat het bestreden vonnis, ten onrechte, beslist dat enkel de daadwerkelijke uitoefening, als bezoldigde beroepsbezigheid, van het mandaat van be-

heerder deze laatste aan het regime der kindertoelagen onderwerpt;

Overwegende, immers, dat noch de wet van 10 juni 1937 noch het koninklijk besluit van 22 december 1938 zulke voorwaarden bepalen;

Dat het verslag aan de Koning, welk gezegd koninklijk besluit voorafgaat, integendeel vermeldt dat «de tekst van artikel 23 beoogt het feit van onder welkdanige benaming ook, belast te zijn met een opdracht van beheerder ... Alleen de werkelijke aard van de uitoefenende functie dient in aanmerking genomen ... zelfs wanneer het mandaat van beheerder helemaal niet bezoldigd is»;

Dat de draagwijdte der woorden «werkelijke uitoefening van het beroep» bepalende, het verslag preciseert «dat er geen sprake kan zijn van een eenvoudig uitoefenen in schijn van het beroep»;

Overwegende, anderzijds, dat het bestreden vonnis verweerder toelaat te bewijzen dat gedurende de jaren 1950 en 1951 de daadwerkelijke uitoefening van zijn functie van beheerder minder dan 18 dagen heeft omvat;

Overwegende dat uit de vergelijking tussen de artikelen 3 en 23 van het organiek koninklijk besluit volgt dat de persoon, bekleed met de lastgeving van beheerder van een naamloze vennootschap die, als de buiten dienstverband staande arbeider, een bedrijvigheid uitoefent zonder door een dienstcontract verbonden te zijn, met deze laatste wordt gelijkgesteld door het uitoefenen van zijn lastgeving;

Overwegende dat de artikelen 53 tot 55 der wetten op de handelsvennootschappen samengeschat door het koninklijk besluit van 30 november 1935, het beheer der naamloze vennootschappen toevertrouwen aan een beraadslagend college, samengesteld uit al de beheerders, orgaan der vennootschap, dat haar vertegenwoordigt;

Dat de uitoefening van die functie van beheerder dus een voortdurende bedrijvigheid insluit, welke 18 dagen per jaar overtreft, behalve indien die uitoefening geschorst ware geweest door een geval van overmacht of einde eraan werd gesteld door ontslag, afzetting of overlijden, alle gebeurtenissen die verweerder niet aanhaalt en het bestreden vonnis niet releveert;

Overwegende dat het bestreden vonnis beweert dat, indien de functie van beheerder op voortdurende wijze dient uitgeoefend, artikel 19 van het koninklijk besluit van 22 december 1938 geen voorwerp meer heeft, vermits «het mandaat zich natuurlijk over gans het jaar uitstrekt»;

Overwegende dat die stelling tegengesproken is door artikel 55 der wetten op de handelsvennootschappen, welk bepaalt dat de beheerders, te allen tijde, door de algemene vergadering kunnen worden afgezet;

Dat ondermeer uit de bovenvermelde omstandigheden insgelijks kan volgen dat gezegde functie minder dan één jaar zal duren;

Dat in al die gevallen artikel 19 dus toepasselijk zal zijn, vermits het aan de beheerder of aan zijn recht-hebbende zal toegelaten zijn te bewijzen dat hij zijn mandaat van beheerder gedurende minder dan 18 dagen heeft uitgeoefend;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van het vernietigd vonnis;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 april 1958.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat Generaal : M. Mahaux.

Sociaal Recht. — Gezinsvergoedingen. — Regiem van niet-loontrekkenden. — Artikel 23 K.B. van 22 dec. 1938. — Verplichting bijdragen te betalen door commissaris van naamloze vennootschap. — Uitoefening van mandaat van commissaris sluit voortdurende bedrijvigheid in welke 18 dagen overtreft.

Door het met elkaar in verband brengen van de artikelen 3 en 23 van het O.K.B. blijkt dat de met een mandaat van commissaris in een naamloze vennootschap beklede persoon die, evenals de buiten dienstverband staande arbeider, zijn bedrijvigheid uitoefent zonder door een dienstcontract gebonden te zijn, op grond van het waarnemen van zijn mandaat met deze arbeider gelijkgesteld is.

Het uitoefenen van deze functie impliceert mitsdien een ononderbroken bedrijvigheid die zich uitstrekt over de ganse duur van het mandaat, behoudens het geval van overmacht, ontslag, afzetting of overlijden, welke gebeurtenissen ten deze niet aangevoerd zijn en waarop het vonnis niet wijst.

Caisse mutuelle auxiliaire d'allocations familiales
t/ François André.

Gelet op het bestreden vonnis, op 11 juli 1956 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Verviers;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 5 en 9 van de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en de niet-loontrekkenden, 3, 2° lid, 19, lid 1 en 2-d, en 23, 5° lid, van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, voorzien bij bovengemelde wet, 12, 64 en 65 van de samengeschiedde wetten op de handelsvennootschappen, 1991 en 2003 van het burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist heeft dat verweerder, als commissaris in een naamloze vennootschap, niet gehouden was tot het betalen van de bijdragen, bepaald in het regime der kindertoeslagen voor niet-loontrekkenden, noch van de door aanlegster gevorderde bijkomende bedragen, om de reden « dat, afgezien van de duur van zijn mandaat — (verweerder) slechts vier prestaties per jaar verricht(te) — (en dat) bijgevolg — het uitoefenen van de beroepsbedrijvigheid die hij ontwikkelt(de) uit kracht en voor het vervullen van zijn commissarismandaat — jaarlijks minder dan achttien dagen omvat(te),

dan wanneer het mandaat van commissaris in een naamloze vennootschap bestaat in het uitoefenen van een ononderbroken functie van toezicht en dat de beroepsbedrijvigheid van tenminste 18 dagen per jaar, welke vereist is opdat de commissarissen in een naamloze vennootschap ertoe gehouden zijn de bijdragen

voor het regime van kindertoeslagen voor niet-loontrekkenden te storten, wettelijk niet kan beoordeeld worden ten aanzien van de enkele prestaties die verricht zijn voor het vervullen van dat mandaat, afgezien van de duur van hetzelfde; en dan wanneer de bestreden beslissing, om haar dispositief te rechtvaardigen, niet vastgesteld heeft dat het commissarismandaat van verweerder gedurende het litigieuze tijdperk een kortere duur dan 18 dagen per jaar zou gehad hebben :

Overwegende dat luidens artikel 1 van de wet van 10 juni 1937 een organiek koninklijk besluit aan het regime der kindertoeslagen de personen kan onderwerpen die een beroep uitoefenen zonder door een dienstcontract te zijn gebonden en het toepassingsterrein van de wet nauwkeurig kan omschrijven;

Overwegende dat het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 2 september 1939, door artikel 23 met de buiten dienstverband staande arbeiders de personen gelijkgesteld heeft die met zekere mandaten bekleed zijn, en onder meer de commissarissen in een naamloze vennootschap;

Overwegende dat artikel 3 van dat besluit de hoedanigheid van buiten dienstverband staande arbeider toekent aan al wie uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze een beroep uitoefent, door voor zijn eigen rekening te werken..., op voorwaarde dat de uitoefening van het beroep op normale wijze jaarlijks ten minste 18 dagen omvat;

Dat artikel 19, littera d, van hetzelfde besluit bepaalt dat, wat de bij de artikelen 22 tot 25 beoogde personen betreft, onder meer de commissarissen in een naamloze vennootschap, er verondersteld wordt dat de uitoefening van de beroepsbedrijvigheid op normale wijze geschiedt gedurende de minimum tijd vereist bij het tweede lid van artikel 3;

Overwegende dat uit het in verband brengen van de artikelen 3 en 23 van het organiek koninklijk besluit blijkt dat de met een mandaat van commissaris in een naamloze vennootschap beklede persoon die, evenals de buiten dienstverband staande arbeider, zijn bedrijvigheid uitoefent zonder door een dienstcontract gebonden te zijn, op grond van het waarnemen van zijn mandaat met deze arbeider gelijkgesteld is;

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist « dat het evenwel de belanghebbende toegelaten is, om zich van de bijdrageplicht te bevrijden, het bewijs ervan bij te brengen dat, afgezien van de duur van zijn mandaat, de bedrijvigheid welke hij krachtens zijn hoedanigheid van commissaris gehad heeft geen periode van 18 dagen per jaar omvat heeft »;

Overwegende echter dat de bedrijvigheid van de commissarissen in naamloze vennootschappen, naar luid van de artikelen 64, 65 en 67 van de wetten op de vennootschappen, samengeschiedd bij koninklijk besluit van 30 november 1935, tot voorwerp heeft het onbeperkt toezicht en de onbeperkte controle op al de in naam van het rechtswezen verrichte handelingen;

Dat het uitoefenen van deze functies mitsdien een ononderbroken bedrijvigheid impliceert die zich uitstrekt over de ganse duur van het mandaat, behoudens het geval van overmacht, ontslag, afzetting of overlijden, welke gebeurtenissen ten deze niet aangevoerd zijn en waarop het vonnis niet wijst;

Waaruit volgt dat de rechter over de grond, door

te beslissen dat verweerder aan het regime van de kindertoeslagen voor niet-loontrekkende arbeiders niet onderworpen was om reden dat hij als commissaris in een naamloze vennootschap slechts vier prestaties per jaar leverde, de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Luik, in hoger beroep zetelende.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 april 1958.

Voorzitter-Verslaggever : M. Bareel.

Procureur-Generaal : M. R. Hayoit de Termicourt.

Sociaal recht. — Gezinsvergoedingen. — Regiem van de niet-loontrekkenden. — Perken der kaderwet van 10 juni 1937. — Mandaat van beheerder van naamloze vennootschap met uitoefening van beroep gelijkgesteld. — Wettelijkheid van artikel 23 van het K.B. van 22 december 1938. — Niet bezoldigde functie. — Onderworpenheid.

Door de beheerders van naamloze vennootschap in het toepassingsveld van de wet van 10 juni 1937 te plaatsen en door de waarneming van hun mandaat met de uitoefening van een beroep gelijk te stellen is de Koning zijn macht niet te buiten gegaan en heeft hij geen nieuwe categorieën bijdrageplichtigen tot stand gebracht.

Artikel 23 is toepasselijk zelfs indien het mandaat van beheerder kosteloos wordt waargenomen.

Caisse mutuelle auxiliaire de l'Etat

t/ Raymonde Nicolas, épouse Couset en Ulysse Couset.

Gelet op het bestreden vonnis, op 14 mei 1957 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Aarlen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 5 en 9 van de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en de niet-loontrekkenden, 23 a van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938, voorzien bij bovengemelde wet, 67, 97 en 107 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, hoewel voor vaststaand houdend dat verweerder, gedurende de litigieuze periode, met een mandaat van beheerder van een naamloze vennootschap was bekleed, desniettemin de vordering van aanlegster niet gegrond verklaard heeft welke strekte tot het betalen van de bijdragen

en de bijkomende bedragen die verschuldigd waren op grond van de wet van 10 juni 1937 en 23 van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 betreffende het stelsel der kindertoeslagen voor niet-loontrekkenden, om de reden « dat geïntimeerde (hier verweester) die huisvrouw is, met de hoedanigheid van beheerder van de N.V. « Etablissements Couset », welke feitelijk een familievennootschap is, slechts bekleed geworden is om aan de vereisten van de wet op de naamloze vennootschappen te voldoen, haar mandaat bovendien geheel kosteloos zijnde... dat zij dus geen beroep uitoefent in de zin van de wet van 10 juni 1937; dat artikel 1 van deze wet de personen die met een beheerdersmandaat bekleed zijn niet als zodanig aan de wet onderwerpt, om reden van die functie of dat mandaat; dat het organiek besluit niet tot doel kan hebben nieuwe categorieën bijdrageplichtigen tot stand te brengen, doch... dat de personen welke... in artikel 23 van dit besluit aangeduid zijn niet als bijdrageplichtigen kunnen worden beschouwd dan indien zij vallen in één der categorieën, opgesomd in artikel 1 van de wet; dat, vermits de wetgever niet verduidelijkt heeft wat hij bedoelde door het uitoefenen van een beroep, deze termen dus volgens hun normale betekenis dienen te worden uitgelegd »,

dan wanneer de wet van 10 juni 1937 een kaderwet is, waarin het beginsel van de bijdrageplicht van de werkgevers en de niet-loontrekkenden vastgelegd is en waarbij de Koning belast is met de bijzonder complexe opdracht het stelsel der kindertoeslagen dat zij invoert te organiseren; dat zij hem te dien einde ruime machten verleend heeft en onder meer de macht het toepassingsterrein van de wet « overigens » nauwkeurig te omschrijven (artikel 1, laatste lid), dit wil zeggen de draagwijdte te bepalen van de bewoordingen « personen die een beroep uitoefenen zonder door een dienstcontract te zijn gebonden » (artikel 1, 2de lid a), de macht nauwkeurig de grens vast te stellen met het toepassingsveld van de wet van 4 augustus 1930 houdende veralgemening van de gezinsvergoedingen ten behoeve van de loontrekkende arbeiders, met dien verstande dat, wat de buiten dienstverband staande arbeiders betreft, de nieuwe wet van 10 juni 1937 een volstrekt algemene draagwijdte had, de macht tenslotte gelijkstellingen alsmede, in voorkomend geval, uitzonderingen of aanpassingen in te voeren,

waaruit volgt dat de Koning, door de beheerders van naamloze vennootschappen in het toepassingsveld van de wet van 10 juni 1937 te brengen en door de waarneming van hun mandaat met de uitoefening van een beroep in de zin van voormelde wet gelijk te stellen, noch van zijn machten misbruik gemaakt, noch nieuwe categorieën bijdrageplichtigen tot stand gebracht heeft, en dat, aangezien de feitelijke omstandigheden waarop de rechter over de grond wijst in verband met de bijzondere modaliteiten van de bekleding met of de waarneming van het beheerdersmandaat van verweester deze gelijkstelling niet in de weg kunnen staan, de door het bestreden vonnis besliste weigering verweester bijdrageplichtig te verklaren de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft :

Overwegende dat, hoewel vaststellend dat artikel 23 van het koninklijk besluit van 22 december 1938, genomen krachtens de artikelen 1 en 9 van de wet van 10 juni 1937, voor de toepassing van het stelsel der kindertoeslagen, met de buiten dienstverband staande arbeiders de personen gelijkstelt die met een mandaat van beheerder van een naamloze vennootschap bekleed zijn en dat verweester met een zodanig

mandaat bekleed is, het bestreden vonnis haar niet aan dit stelsel onderworpen verklaart;

Dat deze beslissing steunt op de beschouwingen dat : 1°) artikel 1 van de wet ongetwijfeld de Koning toestaat aan dat stelsel de personen te onderwerpen die een beroep uitoefenen of uitgeoefend hebben, zonder door een dienstcontract te zijn gebonden, doch dat, aangezien de wetgever de termen «die een beroep uitoefenen» niet omschreven heeft, deze volgens hun gebruikelijke zin moeten worden begrepen; 2°) verweerster, «die een huisvrouw is, met de hoedanigheid van beheerder van de naamloze vennootschap «Etablissements Couset», welke feitelijk een familievennootschap is, slechts bekleed geworden is om aan de vereisten van de wet op de naamloze vennootschappen te voldoen», en dat «haar mandaat kosteloos is»; dat zij «dus geen beroep uitoefent in de zin van de wet van 10 juni 1937»;

Overwegende dat de wet van 10 juni 1937 een kaderwet is, die de beginselen vaststelt welke de uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en de niet-loontrekkenden beheersen;

Overwegende dat artikel 1 van deze wet, na de Koning gemachtigd te hebben om, door een organiek besluit, de personen aan de wet te onderwerpen die een beroep uitoefenen of uitgeoefend hebben, in het laatste lid bepaald : «het toepassingsterrein van deze wet zal overigens bij hetzelfde besluit nauwkeurig worden omschreven»;

Overwegende dat de termen «zal nauwkeurig worden omschreven» in de loop van de voorbereidende werkzaamheden, zowel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers als in de Senaat uitgelegd zijn als betekend dat de Koning de macht heeft, onder meer, de draagwijdte van de termen «personen die een beroep uitoefenen» te bepalen en de nodige gelijkstellingen in te voeren;

Overwegende, enerzijds, dat de Koning, door de beheerder van een naamloze vennootschap, zelfs wanneer hun mandaat kosteloos is, gelijk te stellen met personen die een beroep uitoefenen, de grenzen van de hem verleende macht niet te buiten gegaan is, naardien het uitoefenen van een beroep niet noodzakelijk, en in alle gevallen, een bezoldiging insluit;

Overwegende, anderzijds, dat het vonnis niet verklaart dat de akte, waarbij verweerster het mandaat van beheerder van de naamloze vennootschap «Etablissements Couset» verleend werd, fictief is; dat de omstandigheid dat dit mandaat enkel toegekend is «om aan de vereisten der wet te voldoen», dit wil zeggen buiten aanmerking van de regelmatigheid waarmee verweerster het zou waarnemen of van haar geschiktheid, niet tot gevolg kan hebben dat verweerster buiten de toepassing van de wet valt;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Neufchâteau, in hoger beroep zetelend.

NOOT :

KANTTEKENINGEN OVER VIER PRINCIPIELE ARRESTEN VAN HET HOF VAN CASSATIE IN ZAKE GEZINSVERGOEDINGEN

I. Inleiding. — De vier arresten van 18 april 1958 van het Hof van Cassatie die het *Rechtskundig Weekblad* in het huidige nummer publiceert, beslissen principiële kwesties in zake gezinsvergoedingen (Regiem van de niet-loontrekkenden) die fel betwist zijn geworden door een tegenstrijdige rechtspraak van de vrederechters en van de rechtbanken van eerste aanleg zetelend in graad van beroep.

Hetgeen een speciale waarde aan deze arresten geeft is dat in de 4 zaken er telkenmale een ander raadsheer-verslaggever is opgetreden en dat 2 verschillende advocaten-generaal en de Heef Procureur Generaal een advies hebben gegeven.

Wanneer men nu nagaat dat hetzelfde principe diende onderzocht te worden n.l. de voorwaarden waarbij de beheerders en de commissarissen van de naamloze vennootschap onder toepassing van artikel 23 van het Organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938 vallen en dienvolgens bijdrageplichtig zijn dat het Hof van Cassatie steeds in de zelfde zin heeft beslist, komen deze 4 belangrijke arresten voor als het uitgangspunt van een eensluidende rechtspraak in een zeer verwarde sector van het modern sociaal recht.

II. Zetel van de stof. — 1) *Artikel 1* van de kaderwet van 10 juni 1937 luidt :

«Zijn aan deze wet onderworpen : de werkgevers die er toe gehouden zijn en de gewezen werkgevers die er toe gehouden waren, in uitvoering van de wet van 4 augustus 1930, aan de leden van hun personeel kinderbijslagen te verzekeren.

Het Organiek Koninklijk Besluit waarvan sprake in artikel 9 kan bovendien er aan onderwerpen :

a) De personen die een beroep uitoefenen of hebben uitgeoefend, zonder door een dienstcontract te zijn gebonden,

b) (zonder belang).

Het toepassingsveld van deze wet zal overigens bij hetzelfde besluit nauwkeurig omschreven worden.»

2) *Artikel 22* die een bedrijvigheid van minstens 18 dagen voorziet.

3) *Artikel 23* van het O.K.B. van 22 december 1938 luidt :

«Worden eveneens, voor de toepassing van dit besluit, met de buiten dienstverband staande arbeiders gelijkgesteld, de personen die, onder welke benaming ook, met een opdracht van beheerder of afgevaardigde-beheerder zijn belast :

a) van een naamloze vennootschap, een vennootschap bij wijze van geldschieting op aandelen, een coöperatie of kredietvereniging;

b) van een gemeenschappelijke kas van verzekering tegen arbeidsongevallen;

c) van een inrichting van openbaar nut of een vereniging zonder winstbejag...

Hetzelfde geldt voor de personen die, in uitvoering van de wet betreffende de handelsvennootschappen of krachtens een bijzondere overeenkomst er mede belast zijn, als commissaris of onder een dergelijke benaming, het toezicht te houden hetzij over een van voornoemde collectiviteiten hetzij over een vennootschap van personen met beperkte aansprakelijkheid.

Dit artikel betreft alleen de collectiviteiten voor

wie op normale wijze in België krachtens een dienstcontract, minstens honderd dagen per jaar naar rato van twee uren per dag, wordt gewerkt...»

III. Commentaar van de arresten.

1) Arrest in zake Christelijke Onderlinge Kas t/ Van den Bosch.

I. De Rechtspraak.

Zoals het arrest het verklaart is de wet van 10 juni 1937 een kaderwet, die het beginsel vastlegt van de onderwerping der werkgevers en niet-loontrekkenden en de Koning belast met de bijzondere complexe opdracht het regiem der kindertoelagen dat ze instelt te organiseren. Deze kaderwet, die aan de Koning toelaat het toepassingsveld der wet te preciseren, sloot in zich de machtiging om over te gaan tot gelijkstellingen.

Een vonnis van de Vrederechter van Verviers van 28 februari 1956 (Bull. de F.I.B. 1956. P. 276) heeft gemeend dat commissaris zijn van een maatschappij «geen beroepsactiviteit» is, derwijze dat deze personen niet onder de toepassing van de wet zouden vallen en geen bijdragen zouden hoeven te betalen.

Het Cassatie-arrest van 18.4.1958 verbreekt een vonnis van 20.4.1956 van de Rechtbank van Antwerpen (1e K. bis) dat beslist heeft:

a) dat commissaris zijn van een N.V. in se geen beroep is. Artikel 23 is dienvolgens zonder rechtsgrond;

b) de gelijkstelling van een commissaris met een zelfstandig arbeider — in de veronderstelling dat de uitbreiding der verplichting tot een commissaris van een N.V. binnen de opdracht ligt door de wetgever aan de uitvoerende macht gegeven — kan alleen geschieden in hoofde van een uitgeoefend beroep en niet van het eenvoudig bekleed zijn met een mandaat vermits de wetgever enkel gewaagde van personen, die een beroep uitoefenen.

c) niet de minimum duurtijd van 18 dagen voorzien door artikel 3 maar wel de daadwerkelijke uitoefening komt in aanmerking.

De rechtspraak van dit vonnis werd niet gevolgd door de rechtbank van dezelfde zetel. Inderdaad beslist het vonnis van 11 januari 1958 van de Rechtbank van Antwerpen (1e K. bis anders samengesteld) in zake Onderlinge Maatschappij voor Gezinsvergoedingen t/ Van den Bogaert (niet gepubliceerd) dat «het toepassingsbesluit eigendunkelijk het ambt van beheerder of van commissaris als beroep beschouwt, wat het geval kan zijn en zeker in de lijn van de kaderwet valt die juist alle grensgevallen heeft willen doen bepalen door het aangekondigd koninklijk besluit.»

Dit vonnis beslist dus dat de wet in principe toepasselijk is op een commissaris.

Een zeer lang gemotiveerd vonnis van 11 maart 1958 van de Vrederechter van Berchem in zake Onderlinge Maatschappij t/ Heydt (niet gepubliceerd) heeft de rechtspraak van het vonnis van 11 januari 1958 gevolgd. Dit vonnis van de Vrederechter werd bekrachtigd door de Rechtbank van Antwerpen bij vonnis van 31 mei 1958 (1e K. bis). Er werd tegen dit eindvonnis geen voorziening in verbreking ingesteld.

Er dient opgemerkt te worden dat de kwestie te weten of het K.B. van 22 december 1938 de perken van de kaderwet van 10 juni 1937 had overtreden reeds principieel beslist was geweest door het arrest van het

Hof van Cassatie van 23 november 1957 (1e Kamer) (R.W. 23.3.1958 col. 1391 en J.T. 8.6.1958 - P. 383) naar aanleiding van de onderworpenheid aan de wet van de legeraalmoezeniers en wel in de volgende termen:

«Overwegende dat, om zich van de hem door de wetgever opgelegde taak te kwijten en, *zonder de perken van de hem toegekende machten te buiten te gaan*, de Koning, op de voordracht van de in raad vergaderde ministers en nadat de regering het advies van de Commissie voor kindertoelagen had ingewonnen, het orgaanic besluit van 22 december 1938 heeft genomen, en dat hij, voor de toepassing er van, bij artikel 29 de geestelijkheid met de buiten dienstverband staande arbeiders die een vrij beroep uitoefenen, heeft gelijkgesteld, en in dezelfde bepaling heeft gepreciseerd, *zonder enige wettelijke bepaling te overtreden*, dat de geestelijkheid nl. bestaat uit militaire aalmoezeniers.»

II. Draagwijdte van het arrest.

Het gecommenteerde arrest besluit dus:

dat de Koning de hem toegekende machten niet te buiten is gegaan;

dat door bij artikel 23 te voorzien dat de commissaris van een N.V. met de niet-loontrekkende arbeiders gelijk wordt gesteld, de Koning aan de bewoordingen «personen die een beroep uitoefenen een zodanige betekenis heeft gegeven dat ze de commissaris van de N.V. omvatten.»

Men stelt dus vast dat het Hof van Cassatie het grootste gedeelte van de thans bestaande rechtspraak bekrachtigt. Het lijkt geen twijfel dat deze beslissing eenmaking van de rechtspraak zal bewerkstelligen.

Verder beslist het arrest:

dat krachtens artikel 19 de uitoefening van de beroepsbedrijvigheid van de commissaris van de N.V. verondersteld wordt op normale wijze te geschieden gedurende minstens 18 dagen per jaar.

Over dit punt zullen we verder uitweiden wanneer we de arresten in zake Caisse Mutuelle Auxiliaire t/ Gérard Moorkens zullen onderzoeken daar deze arresten o.m. dit punt hebben beslecht.

2) De arresten in zake Onderlinge Hulpkas t/ Moorkens en Caisse mutuelle auxiliaire t/ André François.

We zullen deze arresten terzelfdertijd bespreken daar het hetzelfde principe geldt.

Het enig verschil is dat het arrest in zake Moorkens het geval van een *beheerder* van een N.V. geldt terwijl het arrest in zake André François het geval van een *commissaris* ener N.V. betreft.

A) De Rechtspraak.

De rechtspraak is verdeeld nopens de beoordeling der vraag:

Of men ofwel de daadwerkelijke prestaties van de beheerder of van de commissaris moet nagaan om te weten of hij al dan niet onder toepassing der wet valt;

Ofwel enkel het bekleed zijn met een mandaat van beheerder of van commissaris dat geacht wordt zich uit te strekken normaal over een jaar (dus over meer dan de minimum tijd van 18 dagen, vereist bij artikelen 3 en 22) volstaat om bijdrageplichtig te zijn.

a) Rechtspraak die alleen de daadwerkelijke prestatie aanneemt.

Een vonnis van de Vrederechter van Louveigné van 16 december 1954 (J.T. 1955. P. 425) laat toe te

bewijzen dat de belanghebbende geen activiteit van 18 dagen aan de dag heeft gelegd.

Een vonnis van de rechtbank van Gent van 27 februari 1956 (R.W. 1957 Col. 923) dat een vonnis van de vrederechter van Gent van 8 juli 1954 (R.W. 1957. col. 932) bevestigt, beslist dat de bijdragen niet verschuldigd zijn en geïntimeerde dus niet onder toepassing der wet valt, vermits het door partijen niet betwist wordt dat geïntimeerde gedurende minder dan 18 dagen per jaar als beheerster werkelijk bedrijvig is geweest.

Een vonnis van Peruwelz van 14 september 1956 heeft in dezelfde zin beslist.

Wanneer de rechtbank van Namen door vonnis van 26 januari 1954 (1e K.) (J.T. 21 februari 1954, P. 137) eerst voor rechte heeft beslist (een vonnis van de vrederechter van Namen te niet doende) dat alhoewel het niet betwist was dat het mandaat van commissaris van een N.V. belanghebbende slechts 2 dagen per jaar in beslag had genomen, hij niettemin onder toepassing der wet viel, heeft dezelfde rechtbank van Namen door vonnis van 4 maart 1958 (1e K.) (niet gepubliceerd) in zake *Mutuelle spéciale pour les allocations familiales de la batterie intérieure t/ Wilmotte* haar rechtspraak gewijzigd en in tegenovergestelde zin vonnis geveld.

Dit laatste vonnis is gesteund op het vonnis van 1 juli 1954 van de rechtbank van Luik (*Revue des Sociétés* 1955. N° 4520) op een vonnis van 18 februari 1954 van de rechtbank van Kortrijk (J.T. 1954. P. 372) (1) en eindelijk op een studie gepubliceerd door Prof. Dabin in vermeld nummer van *La Revue des Sociétés* waarin hij beweert «dat de rechter elk geval afzonderlijk moet onderzoeken om het belang van de prestaties in de tijd na te gaan.»

b) Rechtspraak die beslist dat het bekleed zijn van het mandaat van beheerder of van commissaris geacht is zich normaal over een jaar uit te strekken.

Het grootste gedeelte van de rechtspraak is in die zin :

Rechtbank van Turnhout van 29 maart 1950; Vrederecht van Sint-Joost-ten-Node van 19 juni 1950 (*Journal des juges de paix* 1950, p. 331); Vrederecht van Berchem van 19 juni 1951; Vrederecht van Schaarbeek (2e Kanton) van 7 maart 1952; Vrederecht van Ukkel van 9 juli 1952; Rechtbank van Brussel van 13 januari 1953 (1e en 12e K.) 2 vonnissen; Vrederecht van Berchem van 13 januari 1953; Vrederecht van Brussel (1e K.) van 3 april 1953 (*Informatieblad van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*, Juli 1953, B. 222); Vrederecht van Seraing van 8 juli 1953; Vrederecht van Namen (1ste Kanton) van 26 januari 1954 (J.T. 1954, p. 137); Vrederecht van Diest van 22 februari 1954 (*Informatieblad van juni 1954*, B. 177); Vrederecht van Ukkel van 19 oktober 1954 (*Informatieblad van december 1954*, B. 370, en *Revue de droit social*, P. 236); Rechtbank van Brussel van 24 februari 1955 (12e K.); Vrederecht van Fosses van 22 maart 1955 (*Informatieblad van mei 1955*, p. 153); Vrederecht van Charleroi-Sud van november 1955 (*Informatieblad van December 1955*, p. 343); Rechtbank van Antwerpen (1e K. bis) van 2 december 1955; Rechtbank van Brussel van 3 januari 1956 (*Bulletin O.N.A.F.* 1956, p. 245); Rechtbank van Antwerpen (1e K. bis) van 17 november 1956 (J.T. 1957, p. 8); Rechtbank van Antwerpen van 11 januari 1958 (1e K. bis) 2 vonnissen; Vrederecht van Ekeren van 13 februari 1958 (R.W.

30.3.1958, B. 1459); Vrederecht van Berchem van 11 maart 1958 bekrachtigd door de Rechtbank van Antwerpen de 31 mei 1958.

B. *Draagwijdte van de arresten.*

De beide arresten hebben het grootste gedeelte van de rechtspraak bevestigd die beslist heeft dat de daadwerkelijke prestaties niet in aanmerking kwamen maar enkel het bekleed zijn met een mandaat van beheerder of van commissaris, dat zich normaal over een jaar uitstrekt, behoudens bepaalde gevallen van overmacht.

Het Hof van Cassatie lijkt zeer juridisch de betwisting te hebben beslecht vermits artikel 3, en 22, die 18 agen bedrijvigheid per jaar vergen, *de uitoefening van een beroep* beogen, terwijl artikel 23 gewag maakt van «*het belast zijn met een opdracht van beheerder*».

Volgens de litterale interpretatie kon het Hof van Cassatie niet anders beslissen.

Het Hof van Cassatie heeft ook zeer redelijk en tevens zeer wettelijk doen opmerken dat artikelen 53 en 55 van de samengeordende teksten nopens de handelsvennootschappen het beheer der N.V. aan een beraadslagend college heeft toevertrouwd dat een voortdurende bedrijvigheid aan de dag legt, welke 18 dagen per jaar overtreft en zich normaal over een gans jaar uitstrekt. Ziedaar wat de geest van de wet betreft.

3) Het arrest in zake *Caisse mutuelle auxiliaire de l'Etat t/ Nicolas épouse Ulysse Couset*.

De rechtspraak.

Of, om onder toepassing der wet te vallen, het mandaat van beheerder of van commissaris *bezoldigd* moet zijn of niet is ook op een tegenstrijdige manier door de rechtspraak opgelost.

1) Het mandaat moet noodzakelijkerwijze bezoldigd zijn.

Een vonnis van de vrederechter van Ronse van 19 maart 1957 (J.T. 1957, p. 267) eist als onontbeerlijk element van een beroepsbedrijvigheid «het winstgevend doel» (2).

2) Het mandaat moet niet noodzakelijkerwijze bezoldigd zijn.

Een vonnis van de vrederechter van Antwerpen (3e Kanton) van 27 maart 1948 (R.W. 23.3.1948, kol. 1125), van de vrederechter van Sint-Joost-ten-Node van 19 juli 1950 (*Journal des juges de paix* 1950, p. 331), van de vrederechter van Ekeren van 13 februari 1958 (R.W. van 30 maart 1958, kol. 1459) hebben in die zin beslist.

Draagwijdte van het arrest.

Het cassatiearrest beslist dat de beheerder van de N.V. onder toepassing der wet valt ongeacht of zijn mandaat bezoldigd is of niet.

Het verslag aan de Koning die het Koninklijk besluit van 22 december 1938 voorafgaat voorziet het trouwens uitdrukkelijk, derwijze dat elk commentaar overbodig is:

«L'article 23 est d'application, alors même que, soit en fait soit en vertu d'une disposition des statuts, le mandat d'administrateur ou de commissaire est *absolument gratuit*, et d'autres termes alors même

que les administrateurs et les commissaires ne reçoivent ni traitement, ni jetons de présence, ni indemnité de quelque nature qu'elles soient. Cette solution se justifie par le fait que normalement, et le plus souvent même obligatoirement, les administrateurs et les commissaires possèdent un certain intérêt dans la collectivité. Si bien qu'ils gèrent ou surveillent leur propre affaire, ce qui est bien le propre du travailleur indépendant... »

Paul POLLET,
Advocaat te Antwerpen.

(1) Door zich op het vonnis van Kortrijk te steunen begaat het vonnis van Namen een dubbele verwarring. Inderdaad, het vonnis van Kortrijk, om na te gaan of de belanghebbende bijdrageplichtig is, heeft betrekking op een *handelaar* dus op een zelfstandige waarvan de bedrijvigheid valt onder toepassing van *Section 2* van het Besluit terwijl de beheerder of commissaris waarover de rechtbank van Namen moest beslissen het voorwerp is van *Section 4*. « Personen met buiten dienstverband staande arbeiders gelijkgesteld ». De zetel van de stof is dus verschillend. Te meer maakt het vonnis van Kortrijk gewag van artikel 183 dat voorziet dat er geen bijdrage verschuldigd is wanneer het beroep niet wordt uitgeoefend wegens ziekte, als wanneer er geen kwestie van ziekte is in het vonnis van de rechtbank van Namen. Het artikel kan dus op dit geval niet toegepast worden.

(2) Op te merken valt dat in de wet van 30 juni 1956 nopens het ouderdomspensioen der zelfstandige arbeiders de parlementaire debatten er op gewezen hebben dat het woord « beroep » moet geïnterpreteerd worden als « winstgevend bedrijvigheid ». (Zie desangende Studie van Taquet en Degrez, J.T. 1957 P. 105, N° 7 à 15 en 26 à 29). Er dient dus eens te meer opgemerkt dat men aan de term *beroep* een ander betekenis moet geven naar gelang de sector van het sociaal recht: in zake « pensioenen » moet het beroep winstgevend zijn, in zake gezinsvergoedingen moet het niet noodzakelijkerwijze winstgevend zijn.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 29 januari 1958.

Voorzitter: M. Hallemans.

Raadsheren: M.M. Van Hal en de la Vallée Poussin.
Advocaat-generaal: M. van den Eynde de Rivieren.
Advocaten: Mrs Deleu (loco Vrancken), Lonneux en Van Scharen.

Zeerecht. — Bevoorrechte vorderingen van schepelingen. — Bewijs van betaling en subrogatie.

De schuldvorderingen voortspruitende uit de arbeidsovereenkomst met de kapitein, het scheepsvolk en de overige personen, die zich in dienst van het schip aan boord bevinden, zijn bevoorrecht op het schip, op de vracht verdiend gedurende de reis, tijdens dewelke de bevoorrechte schuldvordering is ontstaan en op het toebehoren van het schip en van de vracht sedert de aanvang van de reis ontstaan (wet van 21 augustus 1879, art. 23, gewijzigd bij de wet van 28 november 1928).

Bedoelde verbintenissen hebben een commercieel karakter, zodat er volledige vrijheid van bewijs daaromtrent bestaat; zulks geldt niet alleen voor het bewijs van de betaling zelf aan de schepelingen gedaan, maar ook voor de uitdrukkelijke subrogatie en de gelijktijdigheid van deze betaling en deze subrogatie.

Of zekere partijen in de zaak al dan niet handelaars zijn is zonder belang, daar voldoende is, dat de te bewijzen verbintenis een commercieel karakter heeft; de commerciële verbintenissen kunnen door alle middelen rechtens worden bewezen, ook tegenover derden; artikel 1328 B.W. is daarop niet van toepassing.

N.V. Roeckens en Van Regenmortel t/ « Armement Deppe » N.V., N.V. Ateliers L'Avenir, N.V. Garde Maritime et Commerciale, e.a.

Gezien het beroep regelmatig op 23 december 1955 ingesteld tegen een vonnis op 18 maart 1955 door de Rechtbank van eerste aanleg zetelende te Antwerpen tussen partijen gewezen;

Gezien het exploit van herdaging, regelmatig op 14 februari 1957 betekend aan de verstekmakende partijen, gelijkvormig aan de voorschriften van artikel 153 van het Wetboek van Rechtspleging in Burgerlijke Zaken;

Gezien het incidenteel beroep tegen ditzelfde vonnis door besluiten regelmatig genomen ter zitting van het Hof, ingesteld door de naamloze vennootschap Cockerill-Ougrée;

Overwegende dat het beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk zijn;

Overwegende dat het hoofdberoep ertoe strekt de vordering van appellante tegen de P.V.B.A. « Armement Belgica », in vereffening, voor 390.230,25 frank en 14.869,20 frank in het bevoorrecht passief te doen opnemen van de liquidatie van de S/S « Julia »;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig besliste dat het bedrag der schuldvordering van appellante slechts kon vastgesteld worden na het deskundig onderzoek door hem bevolen; dat het behoort op dit punt het vonnis te bevestigen;

Overwegende dat appellante de opname in het bevoorrecht passief vraagt voor haar schuldvordering wegens lonen uitbetaald aan de bemanning van het schip en wegens getrouwheidspremiën; dat zij aanvoert dat ze deze betalingen deed tegen subrogatoire kwijtingen door haar voorgebracht;

Overwegende dat de schuldvorderingen voortspruitend uit de arbeidsovereenkomst van de kapitein, het scheepsvolk en de overige personen die zich in dienst van het schip aan boord bevinden, bevoorrecht zijn op het schip, de vracht verdiend gedurende de reis tijdens dewelke de bevoorrechte schuldvordering ontstaan is, en op het toebehoren van het schip en van de vracht sedert de aanvang van de reis ontstaan (wet 21 augustus 1879, artikel 23 gewijzigd door wet van 28 november 1928) :

Dat bijgevolg de schuldvorderingen wegens lonen en getrouwheidspremiën, in hoofde van de scheepsliden van het S/S « Julia », in de hiervoor vermelde voorwaarden, bevoorrecht waren;

Overwegende nochtans dat het appellante behoort het bewijs te leveren dat zij gesubrogeerd is in de rechten en voorrechten die gemelde scheepsliden konden doen gelden tegenover de P.V.B.A. « Armement Belgica »;

Overwegende dat het hier dus op aan komt dat het bewijs zou geleverd worden van het bestaan, de uitgebreidheid en de modaliteiten van verbintenissen aangegaan door de P.V.B.A. Armement Belgica; dat deze verbintenissen een commercieel karakter hebben, zodat er volledige vrijheid bestaat nopens de aard van bewijs; dat zulks geldt niet alleen voor het bewijs van de betaling zelve door appellante aan de scheepsliden gedaan, maar ook voor de uitdrukkelijke subrogatie, en de gelijktijdigheid van deze betaling en deze subrogatie, dit is voor de drie bewijselementen die, ingevolge de voorschriften van artikel 1250 van het Burgerlijk Wetboek door appellante hoeven geleverd te worden;

Dat het zonder belang is of zekere partijen in zake al dan niet handelaars zijn, vermits het volstaat, dat

de te bewijzen verbintenissen heeft; dat de commerciële middelen van recht kunnen genover derden, en dat de het Burgerlijk Wetboek in passing zijn;

Overwegende dat appellants reeds vermelde kwijtschriften gaat om stukken waarvan grote hoeveelheid met de schenken, behoudens de vermelding dat, wat de met de hand betreft, enkel de kwijtingen Bultiaux geheel van zijn hand op de andere alleen de handken scheepslieden werden a meldingen, en namelijk de een andere hand;

Dat de stukken betalingen de maanden december 1947, april, mei en juni 1948, en heidspremiën die zouden in september en december 1948 nochtans het vaartuig blijkt weest tot in april 1948, en appellante, die de vrachtprijs derling voorkomt dat de voorgeschoten niet terugkonden werden;

Dat geïntimeerde N.V. A genspraak aanvoert dat de subrogatoire kwijtschriften den anderhalve maand na de leg, terwijl oorspronkelijk voor een totaal bedrag van voorgebracht;

Overwegende dat in deze gieuze kwijtschriften geen den ten opzichte van de v tijdigheid tussen de betaling voornamelijk waar appellants ander bewijselement voor te

Overwegende wat betreft N.V. Cockerill-Ougrée, dat stukken blijkt dat deze in draagt, en dat ze voor dit g

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van toepassing werd gedaan; Gehoord, in openbare zitting form advies van de heer de Eynde de Rivieren,

Geeft akte aan de partij Mr. Buvens dat ze zich gaven het Hof;

Verleent verstek tegen de ment Deppe; R.V. Vine, F Standard American Petroleum

Rechtdoende gelijkvormig artikel 153 van het Wetboek een arrest niet vatbaar voor

Ontvangt het beroep en l Bevestigt het bestreden v ging dat het bedrag waarvoor N.V. Cockerill-Ougrée in de tweede rang werd opgeno

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

8 mei 1952.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Kerckhove en Dhanens.

Advocaten : Mrs Duchene en Delvoye.

Onteigening ten algemenen nutte. — Procedure. — Exploot van rechtsingang. — Niet-ontvankelijkheid van de vordering. — Huurovereenkomst omtrent het onteigende goed.

Exploot van rechtsingang zonder vermelding van naam, woonplaats en inschrijving van de deurwaarder. Verweerder niet benadeeld. — Geen nietigheid. — Vermelding van de hoedanigheid van oud-minister en oud-onderstaatssecretaris van zekere leden van de raad van beheer van de N.M.B.S. — Wet 6-8-1931. — Geen nietigheid van de akte.

Voortzetting der gewone procedure (tot herziening van de vergoeding) na spoedeisende procedure tot inbezitstelling. — Vordering tot herziening, ingesteld door de N.M.B.S. (en niet door de Staat). — Niet-ontvankelijkheid.

De onteigenende partij is niet de rechtverkrijgende van de onteigende en mag derhalve de bedingen van de huurovereenkomst niet tegen de huurder van het onteigende goed invoeren.

Wel kan rekening worden gehouden met deze bedingen om de aan de huurder berokkende schade te begroten, daar deze schade juist bestaat in de beroving van het genot van het goed.

N.M.B.S. t/ We Van Nieuwenhuyze.

Overwegende dat de eis strekt tot het definitief horen vaststellen door de rechtbank van de vergoedingen, toekomende aan verweerders ingevolge de onteigening van 2 a 85 ca bouwland, sectie A ex-perceel 290 van 4 ha 90 ca bouwland, sectie A, ex-perceel 301, y2 en van 3 a 80 ca, sectie 301 z2, zijnde toerij; goed gelegen op het grondgebied van de gemeente Marke en toebehorende aan de Commissie van Openbare Onderstand te Kortrijk;

I. In feiten

Overwegende dat een besluit van de Regent in datum 21 mei 1947 de onteigening van bovenvermelde percelen ten behoeve der uitbreiding van het station Kortrijk vorming van algemeen nut heeft verklaard;

Dat een besluit van de Regent in datum 28 augustus 1947 (Staatsblad 17 september 1947) de inbezitneming door de Staat met vermeld doel der percelen toelaat en de toepassing van de spoedeisende procedure, voorzien bij de wet van 10 mei 1926 heeft bevolen;

Dat de dagvaarding op 16 augustus 1948 werd betekend;

Overwegende dat, bij vonnis van deze rechtbank in datum 15 oktober 1948, een college van 3 deskundigen werd aangesteld voor de schatting der onteigende goederen en de heer rechter P. Dhanens, als rechter-commissaris benoemd;

Dat, bij bevelschrift van de rechter-commissaris in datum 16 januari 1949, de te consignerende vergoedingen werden bepaald;

Overwegende dat op 25 mei 1949 door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, voor rekening van de Belgische Staat, een som van 1.687.482,95 frank

ter Deposito- en C bate van René Van eigende percelen;

Overwegende dat, ter-commissaris voor Belgische Staat in he de percelen;

Overwegende dat 25 november 1949 over en 3 minderjarige k werden;

Overwegende dat de vergoeding bepaal van de pachter, bij wone rechtspleging h was vanaf de aanzeg

II. In rechte

Overwegende dat v stelde vordering late heid van het exploitat redenen dat de werker zijn naam te vermeld van de beheeraad va onderstaatssecretaris

Overwegende dat vankelijkheid van de daar deze vordering r schorste gewone pro werd ingesteld door eiseres;

Overwegende dat v den dat eiseres zich o tussen Van Nieuwenk bare Onderstand van pen, daar deze aan e

Dat daarbij de aang contract geen verban nijverheidsgebouwen toepasselijk zijn;

1) Aangaande de niet

a) Wegens verzuim het exploitat :

Overwegende dat, Wetboek B.R., de in van de naam, woonp waarder de naam en v duiding van de persoe geven inhouden moet

Dat krachtens arti boek deze meldingen heid;

Overwegende dat afschrift van het exp de naam, woonplaats deurwaarder niet dra

Dat het onduidelij meldingen niet kan v

Overwegende dat d worden om te kunne bevoegd is in zake (V T. I, blad 172);

Overwegende dat d spreken wanneer deze (Van Bauwel, Burger dat, in de twijfel of

wezenlijk bestanddeel uitmaakt, de geldigheid van de akte eerder moet aangenomen worden;

Overwegende dat de niet-vermelding van de naam van de deurwaarder in het exploit de nietigheid bijbrengen kan, daar deze aanduiding wordt vereist op straf van nietigheid (R.P.D.B., T. V, V° Exploit, bl. 130, n° 231);

Overwegende echter dat, krachtens artikel 173 WB. B.R. een nietigheid van een exploit of van een akte van rechtspleging niet kan worden aangenomen, ten ware bewezen zij, dat deze nietigheid de belangen van de tegenpartij benadeeld heeft;

Overwegende dat dus de nietigheid oorzaak moet zijn van een nadeel voor de tegenpartij;

Overwegende dat dit in zake het geval niet is;

Overwegende dat, weliswaar verweerders laten uitschijnen dat de vordering, moettende ingesteld worden binnen het jaar te rekenen vanaf het bevelschrift van de rechter-commissaris waarbij de vergoeding wordt bepaald (artikel 11 wet van 10 mei 1926) de nietigheid van het exploit aan eiseres beletten zal op deze begroting terug te komen;

Maar dat daardoor verweerders niet bewijzen dat hun belangen geschonden werden door het feit dat de naam en woonplaats in het exploit niet werden vermeld, oorzaak van een gebeurlijke nietigheid van het exploit, daar deze aanduiding hun alleenlijk moest toelaten na te gaan of de deurwaarder persoonlijk en plaatselijk bevoegd was;

Dat zulks niet wordt betwist;

b) Wegens melding van de kwaliteit van zekere verzoekers in het exploit van rechtsingang;

Overwegende dat, krachtens artikel 2 der wet van 6 augustus 1931, inhoudende onverenigbaarheden en verboden opgelegd aan ministers, oud-ministers, staatsministers, kamerleden of oud-kamerleden, aan deze personen niet toegelaten wordt melding te maken van deze hoedanigheden in de akten in verband met vennootschappen met winstgevend doel;

Overwegende dat, eerstens, dit artikel in zake niet toepasselijk is, daar de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen geen maatschappij is met winstgevend doel, en tweedens de sanctie ingesteld door artikel 3 de nietigheid van de akte niet meebrengt;

Dat deze nietigheid ook niet het noodzakelijk gevolg is der overtreding van het verbod;

Overwegende dat dit middel dus ongegrond voorkomt;

2) *Aangaande de niet-ontvankelijkheid van de eis:*

Overwegende dat de procedure in onteigening van de in het exploit aangegeven percelen gevoerd werd door de Belgische Staat, en voor zoveel als nodig door de N.M.B.S.;

Overwegende dat dit blijkt uit de dagvaarding van 17 augustus 1948, waarbij dagvaarding werd gegeven ten verzoeken van de Belgische Staat, vervolging en benaerstiging van de heer Minister van Verkeerswezen en voor zoveel als nodig, ten verzoeken van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen;

Overwegende dat artikel 1 van het Besluit van de Regent van 28 augustus 1947, bekend gemaakt in het Staatsblad van 17 september 1947 bij de hoogdringende verordening werd, inhoudt dat het dringende noodzakelijk is dat door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen namens de Staat, bezit genomen wordt van de in de bijgevoegde tabel opgenomen onroerende goederen;

Overwegende dat de vergoedingen door de N.M.B.S. werden gestort voor rekening van de Belgische Staat;

Overwegende dat door de wet van 23 juli 1926 de

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen gesticht werd, in dewelke de inbreng van de Staat bestond uit het genot en de uitbating van het spoornet, bestaande ten dage der inrichting (artikel 4);

Overwegende dat, krachtens artikel 24 der standregelen van de N.M.B.S. bepaald bij K.B. van 7 augustus 1926, de Staat alle onroerende goederen, noodzakelijk voor de uitbating of uitbreiding van het net, verwerft;

Dat de inbezitstelling dezer goederen desgevallend geschiedt zoals in zake onteigening ten algemene nutte, namens de Staat, maar ter benaerstiging en op uitsluitende kosten der maatschappij (R.P.D.B., T. V, V° Expropriation pour cause d'utilité publique, bl. 193, n° 38);

Overwegende dat, volgens deze tekst, der standregelen, dewelke de gewone tekst is, ingelast in de lasten-cohieren van de vergunninghouders, dewelke de Staat in zijn plaats stelt, de Staat onteigent en partij is in de vordering tot onteigening;

Dat, zoals de heer Procureur-generaal Leclercq zegde in zijn advies het arrest voorafgaande van het Hof van Verbreking in datum 5 februari 1853 (Pas. 1853, I, 246) in een gelijkaardig geval: « S'est donc l'Etat qui est partie dans les procès en expropriation, c'est pour ou contre l'Etat que les tribunaux prononcent, c'est l'Etat que les jugements d'expropriation donnent pour débiteur aux propriétaires, c'est l'Etat enfin qui asquiert et devient propriétaire »;

Overwegende dat in zake dus de N.M.B.S. maar optreedt en als wettelijke mandataris van de Staat handelen kan, zodat de vordering moet worden ingesteld en vervolgd ten verzoeken van de Staat (Giron, T. II, Dict. Dr. Adm., blz. 27; Giron, Adm., T. II, bl. 461, n° 454 bis; Vauthier, Dr. Adm., n°s 232 en 240; R.P.D.B., T. V, Expropriation pour cause d'utilité publique, n° 176; Verbr. 19 december 1901; Ref. de l'Adm., 1902, bl. 193);

Overwegende dat eiseres, de N.M.B.S. dus de nodige bekwaamheid niet bezit om persoonlijk en niet als mandataris van de Staat, een vordering in te stellen om, op grond van artikel 11 van de wet van 10 mei 1926 de gewone procedure, geschorst sedert de notificatie van de spoedeisende rechtspleging, te hernemen;

Dat dit des te meer het geval is dat de voorafgaande spoedeisende rechtspleging ingesteld werd ten verzoeken van de Belgische Staat;

Dat, indien de N.M.B.S. tussenkwam « voor zoveel als nodig », dit maar kon zijn in hoedanigheid van de Staat, daar zij in geen geval zelf als onteigenende macht kon handelen, alhoewel de inbezitstelling van de onroerende goederen ten haren voordele geschieden moest;

Dat dus de vordering van de N.M.B.S., zoals ingesteld, niet onvankelijk is;

III. Ten gronde

Overwegende dat, ware de eis onvankelijk, hij toch ongegrond zou voorkomen;

Overwegende dat eiseres inderdaad de herziening vraagt der vergoeding en het definitief vaststellen van deze door de rechtbank om reden dat zeker beding in een pacht, gesloten tussen René Van Nieuwenhuysse en de Commissie van Openbare Onderstand te Kortrijk, merkkelijk de waarde van de roterij, opgericht door Van Nieuwenhuysse, zou verminderen en dat onteigenaar in de plaats tredend van eigenaar, deze overeenkomst inroepen mag;

Overwegende dat de C.O.O. der stad Kortrijk, door overeenkomst van 28 oktober 1940, aan René Van Nieuwenhuysse, landbouwer te Marke, een hoeve met

aanhorigheden, zaailand en weide, gelegen te Marke, in pacht gaf voor een termijn van 9 jaren, ingaande de 1 oktober 1941, aan de voorwaarden en bedingen van het algemeen lastencohier;

Overwegende dat deze overeenkomst volgend beding inhield «De Commissie behoudt zich het recht voor de gebouwen, staande op de verpachte goederen en die aan de pachter zouden toebehoren, op het einde van de pacht geheel of ten dele over te nemen half liggende half staande waarde;

» Elke partij zal daartoe een schatter aanstellen; in voorkomend geval zal er een derde schatter benoemd worden door de heer Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk;

» De gebouwen, welke niet zouden overgenomen worden, zullen moeten afgebroken worden en van de grond geweerd ten koste van de pachter, 3 maand na de waarschuwing »;

Overwegende dat in 1938 de pachter het goed gedeeltelijk wilde gebruiken voor het oprichten van een nijverheidsinrichting;

Overwegende dat de C.O.O. op 9 april 1938 toeliet op haar eigendom, perceel 301 a, 6 kunstmatige vlasrootputten op te richten en op 11 maart 1943 twee andere putten, dit zonder enig uitzonderlijk beding tenzij de gebeurlijke huurprijsverhoging voor de meersen, waarvan de bestemming veranderd werd;

Overwegende dat krachtens artikel 11 der Grondwet «Niemand van zijn eigendom kan worden ontzet dan ten algemenen nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling »;

Overwegende dat de onteigening geen verkoop is, zelfs geen gedwongen verkoop maar een schadeberokkende daad, gesteld door de Openbare Overheid met het oog op het algemeen nut (Advies Proc.-Gen. op Verbr. 26 juni 1930; Pas. 1930, I, 257; Waleffe Répert. de Jurisprud., 1926-1935, T. II, V° Expropriation d'utilité publique, bl. 662, n° 42);

Dat derhalve de vergoeding de herstelling vertegenwoordigt van een berokkende schade (Picard «Traité d'expropriation» t. 11 bl. 82); dat deze volledig moet zijn en dat ze van alle bestanddelen der geleden schade rekening moet houden (R.P.D.B. t. V «Expr. pr. cause d'utilité publique» blz. 235; Giron «Dr. Adm. t. 1 bl. 470; Verbr. 3.7.1925; Pas. 1925; Pas. 1925-I-336);

Overwegende dat een einde gesteld wordt aan de verhuring vanaf het vonnis dat verklaart dat de pleegvormen der onteigening volbracht werden (Dronsard «Expr. pr. cause d'utilité publ.» Verbr. 21.5.1870 Pas. 1870-I-378);

Overwegende dat de onteigenende partij door de onteigening geenszins de rechtverkrijger wordt van de onteigende hem dus niet opvolgt in de rechten en verbintenissen spruitende uit de overeenkomsten door hem gesloten en welke haar vreemd blijven, daar de onteigening geen «negotium» is maar wel een opgedrongen eigendomsafstand (Ber. Gent 24.3.1904) Pas. 1904-II-273);

Dat derhalve de onteigenaar tegenover huurder van het onteigend goed de bedingen van de pacht als verbintenissen niet inroepen mag;

Overwegende dat echter wel rekening zal gehouden worden van deze bedingen om de aan pachter berokkende schade te begroten, daar deze schade juist bestaat in de beroving van het genot van het goed (Ber. Gent 24 maart 1904; P.P. 1905 n° 369);

Overwegende dat, indien rekening moet gehouden worden, voor de raming der schade, van het risico van uitdrijving, dat huurder oplopen kon (Verbr. 16.4.1880;

B.J. 1880 bl. 531), insgelijks moet in acht genomen worden de lange duur der verhuring en de waarschijnlijkheid van huurhernieuwing (Verbr. 19.II.1908 Pas. 1909-I-21; Ber. Brussel 13.7.1912; P.P. bl. 44) alsook de beroving der wettelijke voordelen in zake landpachten, waarvan huurder beroofd werd ten gevolge van de onteigening;

Overwegende dat, eerstens, het beding, waarop eiseres zich in zake beroept, niet van toepassing is;

Dat inderdaad de pachtovereenkomst van 28.10.1940 een pachthoeve tot voorwerp heeft, terwijl de overeenkomsten van 9.4.1938 en 11 maart 1943 betrek hebben op het oprichten van kunstmatige vlasrootputten op perceel 301a, perceel dat zelfs niet aangeduid wordt bij de in landpacht vermelde percelen;

Overwegende dat, kon zelfs het beding in zake toepasselijk zijn, dan nog daardoor de vergoeding niet zou dienen gewijzigd te worden;

Dat inderdaad eerst moet worden opgemerkt dat het beding beperkend moet worden uitgelegd, zodat het niet kan worden toegepast op de machienen en het materiaal der kunstmatige roterij, dewelke niet als «gebouwen» kunnen worden aangezien;

Dat daarbij rekening zou moeten gehouden worden voor de berekening van de vergoeding met de hoge waarschijnlijkheid van de vernieuwing van de pacht na de vervaldag van 1 oktober 1950, des te meer dat de openbare besturen, krachtens artikel 2, al. 1 van de wet van 7 mei 1889, aan de pachter, die zij niet wensen te zien uittreden, de nieuwe huurvoorwaarden moesten berekenen, om aan deze laatste toe te laten zijn aanvaarding te laten kennen;

Overwegende dat de pachter dus met recht rekenen mocht dat de C.O.O., verpachtster, na weinig jaren, de grote beleggingen, welke hij gedaan had, niet verijdelen zou door pachttopzegging;

Om deze redenen :

De rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart de eis onontvankelijk of minstens ongegrond;

Verwerpt hem;

Verwijst eiseres in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

19 februari 1958.

Voorzitter : M. Kempeneer.

Rechters : M.M. Verhoeven en De Bont.

Aansprakelijkheidsverzekering. — Geen verval van de verzekering wegens eerlijke erkenning van schuld door de verzekerde.

Het verval van de verzekering wegens erkenning van schuld door de verzekerde heeft slechts ten doel de verzekeraar te beschermen tegen ongerechtvaardigde of onware bekentenissen van schuld door de verzekerde. De verzekeraar kan derhalve dit verval slechts inroepen, wanneer twijfel bestaat omtrent de verantwoordelijkheid van de verzekerde.

Van Tulden G. en R. t/ N.V. Verzekeringsmij «De Toekomst der Familie».

Overwegende dat de vordering ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat verweerster gehouden is

haar contractuele verplichtingen van waarborg, voorzien in een tussen haar en eerste aanlegger afgesloten verzekeringsovereenkomst, na te komen voor wat de gevolgen betreft van een ongeval aan tweede aanlegger overkomen op 24 mei 1956; Vervolgens verweerster te horen veroordelen om een totaal bedrag van 46.564 fr. aan tweede aanlegger te betalen;

Overwegende dat bij het verkeersongeval de dato 24 mei 1956, het voertuig toebehorende aan Rombouts Edward door de auto gevoerd door tweede aanlegger en eigendom van eerste aanlegger werd aangereden en ernstige schade opliep. Dat, uit oorzaak van deze aanrijding tweede aanlegger door de Correctionele Rechtbank van Hasselt veroordeeld werd wegens overtreding van artikel 418-420 Strafwetboek en artikel 12/1° van de Wegcode en verwezen tot de betaling van schadevergoeding aan Rombouts Edward.

Overwegende dat verweerster, met dewelke eerste aanlegger een verzekeringsovereenkomst voor dekking van burgerlijke aansprakelijkheid en rechtsbijstand had afgesloten, geweigerd heeft voor de verdediging van tweede aanlegger in te staan en ten ontlaste van deze de aan Rombouts Edward veroorzaakte schade te vergoeden. Overwegende dat verweerster inroept dat waar tweede aanlegger onmiddellijk na het ongeval een geschreven en ondertekende bekentenis van verantwoordelijkheid heeft opgemaakt, zij bij toepassing van artikel A/9 al. 2 van de verzekeringspolis ontlast is van alle verplichtingen voor het betrokken ongeval.

Overwegende dat vooreerst dient opgemerkt dat gezegd artikel A/9 al. 2 der polis alleen gewag maakt van «erkenning van verantwoordelijkheid door de verzekerde gedaan» als wanneer ter zake de bekentenis niet uitgaat van de verzekerde (eerste aanlegger) doch wel van zijn zoon (tweede aanlegger) die de auto bestuurde bij het ongeval. Dat weliswaar artikel A/1 der polis bepaalt dat de waarborg toegekend wordt: «c) aan alwie, met de toelating van de verzekerde - onderschrijver, het aangeduid voertuig geleidt» doch dat deze clause niet insluit dat alle verplichtingen van de verzekerde op ieder geleider van het voertuig wegen.

Overwegende vervolgens, dat algemeen wordt aangenomen dat het verval van de verzekering wegens erkenning van schuld door de verzekerde slechts tot doel heeft de verzekeraar te beschermen tegen ongerechtvaardigde of onware bekentenissen vanwege de verzekerde. Dat de verzekeraar derhalve dit verval slechts kan inroepen wanneer er een zekere twijfel bestaat nopens de verantwoordelijkheid van de verzekerde.

Overwegende dat in huidig geval de verantwoordelijkheid van tweede aanlegger bij het veroorzaken van het ongeval ontegensprekelijk vaststaat uit al de gegevens van het strafrechterlijk onderzoek. Dat zijn schulderkenning derhalve op generlei wijze de oorzaak is geweest van de verplichting tot schadeloosstelling welke, ingevolge het verzekeringscontract, op verweerster weegt, zodat deze niet kan inroepen dat zij door deze erkenning van verantwoordelijkheid enige schade heeft geleden.

Overwegende dat hieruit volgt dat verweerster ten onrechte geweigerd heeft de verplichtingen spruitende uit de verzekeringsovereenkomst na te leven. Dat de eis van aanleggers dienvolgens als gegrond dient beschouwd.

Overwegende dat de door tweede aanlegger gevorderde bedragen gerechtvaardigd zijn behalve de schadevergoeding van 5.000 fr. wegens niet-waarnemen door verweerster van de verdediging van tweede aanlegger vóór de correctionele rechtbank. Dat een bedrag van 2.000 fr. voldoende blijkt om de hierdoor

aan tweede aanlegger veroorzaakte schade te vergoeden.

Om deze beweegredenen :

En de rechtspleging geschied zijnde in het Nederlands naar eis van artikelen 2, 34, 36, 37, 41 der wet van 15 juni 1935.

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak, alle andere en strijdige besluiten verwerpende. Ontvangt de eis en verklaart hem gegrond. Zegt voor recht dat verweerster gehouden is haar contractuele verplichtingen van waarborg, voorzien in het verzekeringscontract n° 204.281 de dato 12 januari 1956 na te komen, voor wat de gevolgen betreft van het ongeval de dato 24 mei 1956;

Veroordeelt verweerster om aan tweede aanlegger te betalen de som van 43.564 fr. met de rechterlijke intresten.

Verwijst verweerster in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

12 oktober 1957.

Voorzitter : M. De Nolf.

Rechters : M.M. De Ridder en Vandecasteele.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs Bulckaert en De Busschere.

Faillissement. — Vordering tot nietigverklaring van een hypotheek krachtens artikel 445 Fw. — Randmelding ten hypotheekkantore niet vereist.

De vordering tot nietigverklaring van een hypotheek, die verleend is gedurende de in artikel 445 Fw. bedoelde verdachte periode voor een vroeger aangegane schuld, is ontvankelijk, ook zonder het bewijs van de randmelding van de eis op de hypothecaire inschrijving ten hypotheekkantore (artikel 3 hypotheekwet), omdat voormeld artikel 3 de randmelding slechts eist voor vorderingen nopens aan overschrijving onderworpen akten en niet voor vorderingen nopens aan inschrijving onderworpen akten.

Mr Bulckaert (Faillissement Mariën) t/ Buyck.

Gezien de daging van 24 juli 1957 strekkende tot de nietigverklaring van de hypotheek op 15 december 1956 door de gefailleerde aan Buyck verleend en tot doorhaling van de hypothecaire inschrijving op 17 december 1956 genomen; kosten aan verweerder;

Overwegende dat Mariën op 23 februari 1957 failliet verklaard werd en bij zelfde vonnis de staking van betalingen gesteld werd op 6 maanden;

dat Mariën sinds december 1955 geld aan Buyck schuldig was en hij op 15 december 1956 een hypotheek toestond op zijn woonhuis en erve te Kortrijk, ter waarborg van 40.500 frank weze binnen de verdachte periode;

Overwegende dat krachtens artikel 445 F.W. nietig zijn ten aanzien van de massa, wanneer door de schuldenaar gesteld in de periode van staking van betalingen of binnen de 10 dagen die dit tijdstip voorafgaan, elke bedongen hypotheek wegens vroeger aangegane schulden;

dat de vordering dienvolgens ten gronde rechtmatig is;

Overwegende dat deze ontvankelijk is zonder het bewijs der randmelding van de eis op de hypothecaire inschrijving ten kantore der grondpanden (artikel 3

der wet van 16 december 1851, R.P.D.B., V° Action, n° 201) omdat voormeld artikel 3 der randmelding slechts eist voor vorderingen nopens akten aan overschrijving onderworpen en niet aan inschrijving (Verviers, 13 april 1889, Cloes et Bonjean, 1889, 356);

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend;
Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Verklaart de hypotheek van 15 december 1956 nietig ten aanzien van de massa en beveelt haar doorhaling ten kantore der grondpanden hetzij door verweerder in de 8 dagen der betekening van dit vonnis hetzij, bij ontstentenis van verweerder, door de bewaarder zelf op vraag van de eiser q.q.;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

NOOT : Een vordering tot vernietiging van een recht, spruitend uit een akte aan OVERschrijving onderworpen, moet ingeschreven worden op de kant van de overschrijving van de titel, waarvan de vernietiging gevorderd wordt (art. 3 H.W.).

Een hypotheek is niet aan OVERschrijving onderworpen, maar de schuldeiser kan INschrijving vorderen (art. 1 H.W., art. 82 en vlg. H.W.).

De vordering, die beoogt te horen zeggen voor recht dat de verleende hypotheek nietig is, dient dan ook niet ingeschreven te worden. (Er bestaat geen kant van de overschrijving van de titel, daar de titel niet overgeschreven, maar ingeschreven werd.)

Verg. Kluyskens, Voorrechten en Hypotheken, n° 34, b, b° al.; De Page, T. VII, n° 1089, a - b, met noot 11; R.P.D.B., V° Hypothèques et Privilèges Immobiliers, n° 505; Rechtbank Verviers, 13 april 1889, Cloes et Bonjean, deel 37, kol. 356.

W.B.

VREDEGERECHT TE NEERPELT

24 september 1957.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs Robijns en Verhoeven
(loco Mr Bijvoet).

Wegverkeer. — Verkeersongeval. — Vrijspraak van autobestuurder wegens het « niet bewezen zijn » van de ten laste gelegde feiten. — Bewijskracht van die vrijspraak t.a.v. de burgerlijke schadevergoedings-procedure.

Wanneer de strafrechter heeft vrijgesproken, omdat de ten laste gelegde feiten « niet bewezen zijn » en niet omdat zij onvoldoende bewezen zijn, kunnen de ten laste gelegde feiten niet vóór de burgerlijke rechter worden bewezen.

Cochet t/ Van Broeckhoven.

Overwegende dat de vordering van eiser ertoe strekt gedaagde te horen veroordelen tot het betalen ener som van 4.000 frank — zoals de eis ter zitting herleid werd — wegens schade opgelopen aan zijn voertuig, naar aanleiding van een ongeval welk zich voordeed te Lommel op 30 juni 1956, door de schuld van de minderjarige zoon van gedaagde;

Overwegende dat eiser door het Openbaar Ministerie alléén in betichting gesteld werd, doch door onze Po-

litierrechtbank werd vrijgesproken wegens de inbreuken omschreven in artikel 26/1, K.B. 8 april 1954 en artikels 418 - 320 S.W.B., daar deze betichtingen ten laste van de huidige eiser gelegd « niet bewezen zijn »; dat deze vrijspraak derhalve niet steunt op het onvoldoende bewezen zijn der feiten of op een gebeurlijke twijfel;

Overwegende dat : « L'acquittement du prévenu par une juridiction correctionnelle ou de police implique la constatation par le juge que le prévenu n'est pas coupable du fait, objet de la poursuite sous quelque qualification que ce fait dût être considéré » (Cas. 35 april 1955, Pas. 1955, I, 919);

Overwegende bovendien dat : « si le juge répressif estime que les charges pesant sur le prévenu sont insuffisantes, dans ce cas la partie lésée pourra peut être, devant le juge civil, compléter ces charges de façon que le prévenu acquitté soit néanmoins déclaré responsable du fait dommageables (Brux. 28 janvier 1933, Rev. Acc. Trav. 214 et note; Van Roye, Manuel de la partie civile, n° 578, c);

Overwegende dat in casu de strafrechter vrijgesproken heeft omdat de betichtingen « niet bewezen zijn » en niet omdat ze onvoldoende bewezen zijn; dat op die wijze de ten laste gelegde feiten niet kunnen aangevuld worden voor de burgerlijke rechter;

Overwegende dat uit het strafrechterlijk onderzoek blijkt dat het minderjarig kind « schuin de weg opliep met de fiets aan de hand »; dat zulks een onvoorziene hindernis voor eiser heeft uitgemaakt en dat dienvolgens door hem geen misdrijf begaan werd; dat hij blijikbaar geen schuld heeft aan dit ongeval;

Overwegende dat eiser zijn eis herleidt tot 3.100 frank schade en 3 dagen wachttijd en 3 dagen voor herstelling of 6 dagen aan 150 frank, of samen 4.000 frank;

Overwegende dat het gevorderde schadebedrag niet betwist wordt en dat de vergoeding wegens onbruikbaarheid billijker — en redelijkerwijze — kan worden vastgesteld op 6 dagen aan 150 frank per dag of 900 frank.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

Algemeen, Zesde, verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap. Europese gemeenschap voor kolen en staal. Hoge Autoriteit. 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf. Compl. in 2 delen,

Beknopt verslag van de veertigste internationale arbeidsconferentie (Genève 1957). Uitgebracht door de secretaresse der Nederlandse delegatie. 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf.

Engelman A., W. van der Meer en L. Van der Meijden. — Hoofdzaken voor het onderdeel wetskennis van het examen gemeente-administratie I. 5e dr. Vuga-Boekerij, Arnhem, G.W. van der Wiel & Co.

Feenstra A. — De grondslagen der Nederlandse staatsinrichting. Herz. door M.V. Polak. 29e dr. Gorinchem, J. Noorduijn en Zoon.

Kloosterman J. — Overzicht van de wetgeving inzake den in-, uit- en doorvoer en de accijnzen in het algemeen. Bew. door P. Karmelk. 4e dr. Gorinchem, J. Noorduijn en Zoon.

Middelink J. en S. Steevensz. — Jurisprudentie wegenverkeerswet en -reglement. (Beslissingen van de strafrechter). IJmuiden, Vermande Zonen.

- Mulder A.* — De sociaal-economische wetgeving en administratieve rechtspraak. — Zwolle W. E. J. Tjeenk Willink.
- Pitlo A.* — Het systeem van het Nederlandse privaatrecht. Haarlem, H.D. Tjeenk Willink & Zoon.
- Spaanstra J.* — De vennootschap onder firma. Deventer A.E. Kluwer.
- Wempe A.* — Belastingrecht voor het examen moderne bedrijfsadministratie en het staatspraktijk-diploma. Purmerend, J. Muusses.
- Zwager H.* — De motivering van het algemeen kiesrecht in Europa. — Groningen, J.B. Wolters.

Frankrijk

- Ancel M.* — (sous la direction de) — L'Adoption dans les législations modernes. — Sirey.
- Annuaire français de droit international* publié par le groupe français des anciens auditeurs de l'Académie de Droit international de La Haye Année 1957. — Edit. du Centre national de la recherche scientifique.
- Baugas P.* — L'Exécution provisoire. — Edit. Cujas.
- Bonnefous E.* — La Réforme administrative. — Presses univ. de France.
- Borell F.* — L'Evolution politique et juridique de l'Union française depuis 1946. — Libr. gén. droit et jurisprudence.
- Bossin A.* — Droit des anciens combattants et victimes de la guerre. — Libr. du journal des Notaires et des Avocats.
- Buquet L. et Hamel J.* — (sous la direction de). — Le Crédit artisanal en France et à l'étranger et le régime fiscal de l'artisan en France. — Sirey.
- Caron R.* — Le Casier judiciaire. — Edit. Cujas.
- Duclos P.* — La Réforme du Conseil de l'Europe. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence.
- Durand Ch.* — Les Auditeurs au Conseil d'Etat de 1803 à 1814. — (Aix-en-Provence) La Pensée universitaire.
- Gilles G.* — Le Transport des marchandises sur allèges. T. XIV. — Libr. gén. droit et jurisprudence.
- Holloway K.* — Les Réserves dans les traités internationaux. — Libr. gén. droit et jurisprudence.
- Horak J.* — Les Limitations constitutionnelles au pouvoir de traiter dans les régimes fédéraux. — Edit. Cujas.
- Josse P.* — Travaux publics expropriation. — Sirey.
- Kischenewsky-Broquisse E.* — Les Sociétés de construction et la copropriété des immeubles. — Libr. techniques.
- Long M., Weil P. et Braibant G.* — Les Grands Arrêts de la jurisprudence administrative, 2e édit. augm. — Sirey.
- Macqueron J.* — Le Cautionnement, moyen de pression. — (Aix-en-Provence). — La Pensée universitaire.
- Molina M.* — (sous la direction de). La Réévaluation des bilans. Intérêts, mécanisme et fiscalité de la réévaluation. — Eyrolles.
- Poly J.* — Précis de droit civil. — Dunod.
- Rouvière J.* — Les Juridictions administratives et les recours en Cassation. — Libr. techniques.
- Verdier J.* — Droit du travail. 2e année. — Rousseau et Co.
- Vivez J.* — Traité des fraudes. — Libr. techniques.
- Voirin P.* — Manuel de droit civil. Capacité. 1re année. 10e édit. Libr. gén. droit et jurisprudence.

Engeland

- Bowett D.* — Self-defence in International Law. — Man. U.P.

- Shedlow B.* — Deeds and Statutes. — Sweet & M.
- Clarke J.* — Outlines of Central Government. — Pitman.
- Coglan J.* — Law of Rent Restrictions in Ireland. — Dollard Printing House, Dublin.
- Ferguson J. & D. McHenry.* — Elements of American Government. — McGraw.
- Frank D. & G. Seward.* — The Enforcement of Planning Control. — Estates Gazette.
- Germann A.* — Police Personnel Management. — Blackwell Sci.
- Gladden E.* — Essentials of Public Administration. — Staples P.
- Gribble L.* — Great Detective Exploits. — J. Long.
- Hanbury H.* — The Vinerian Chair and Legal Education. — Blackwell.
- Hand L.* — The Bill of Rights. — Harvard U.P.
- Hastings R. & C. Weir.* — Probate Law and Practice in Australia. — Australia, Sweet & M.
- Jesse F.* — Murder and its Motives. — Pan Bks.
- Kanga, Sir J. & N. Palkhivala.* — The Law and Practice of Income Tax in India. — India : Sweet & M.
- Kenny C. & J. Turner.* — Outlines of Criminal Law. — Camb. U.P.
- King, Sir G.* — The Ministry of Pensions and National Insurance. — Allen & U.
- Levontin A.* — The Myth of International Security. — Oxf. U.P.
- Lindsay Ph.* — The Mainstring of Murder. — J. Long.
- Mews J.* — Digest of English Case Law. — Sweet & M.
- Pakenham, Lord.* — Causes of Crime. — Weidenfeld & N.
- Piesse E. & J. Smith.* — Elements of Drafting. — Stevens & Sons.
- Rowland J.* — More Criminal Files. — Arco.
- Sarre D.* — Negotiable Instruments and Sale of Goods. — Sweet & M.
- Schulz E.* — Essentials of Government. — Prentice-Hall.
- Shackleton F.* — The Law and Practice of Meetings. — Sweet & M.
- Starke J.* — An Introduction to International Law. — Butterworth.
- Stein P.* — Fault in the Formation of Contract in Roman Law and Scots Law. — Oliver & B.
- Underhill, Sir A.* — Principles of the Law of Partnership. — Butterworth.
- Vester H. & A. Gardner.* — Trade Union Law and Practice. — Sweet & M.
- Wolfgang M.* — Patterns in Criminal Homicide. — Oxf. U.P.

Oostenrijk

- Heller V.* — Das Leistungsstreitverfahren nach dem Allgemeinen Sozialversicherungsgesetz. — Wien, Osterr. Gewerkschaftsbund 1956.
- Jarosch K.* — Blutalkohol und Strafrecht. — Wien, Manz 1958.

Duitsland

- Dippel H.* — Standesamt und Standesamtsführung. — Frankfurt a.M., Verl. f. Standesamtswesen, 1958.
- Ernst W. u. P. Friede.* — Kommentar zum Aufbau-gesetz von Nordrhein-Westfalen, 4. neuarb. Aufl. — Düsseldorf, Werner 1958.
- Falk R.* — Die Steuerbilanz. — Herne, Verl. Neue Wirtschafts-Briefe 1958.
- Gerhardt A. u. H. Diedrich.* — Schlagwortregister zur Rechtsprechung und Literatur des gesamten Steuerrechts 1955-1957. — Bonn, Stollfuss 1958.

- Kern E.* — Rechtsfälle des täglichen Lebens mit Lösungen. 4. Aufl. Stuttgart, Kohlhammer 1958.
- Mezger E.* — Strafrecht. Ein Studienbuch. 1. 2. — München, Beck 1958.
- Müller G.* — Die Gema und die Urheberrechtsform. — Berlin, Verl. Musik u. Dichtung Wilk 1956.
- Sauter E.* — Der eingetragene Verein. — 4., neubearb. u. verm. Aufl. — München, Beck 1958.
- Schwarz-Liebermann von Wahlendorf H. A.* — Vom Beruf der Völkerrechtswissenschaft in unserer Zeit. — Bonn, Bouvier 1958.
- Siebert W.* — Die Methode der Gesetzauslegung. — Heidelberg, Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft 1958.
- Stratenwerth G.* — Verantwortung und Gehorsam. Zur strafrechtl. Wertung hoheitlich gebotenen Handelns. — Tübingen, Mohr (Siebeck) 1958.
- Wagner R.* — Der Arbeitsunfall. — Berlin, Engel 1958.
- Wieacker Fr.* — Gesetz und Richterkunst. — Karlsruhe, C. F. Müller 1958.
- Ziegler G. u. P. Tremel.* — Verwaltungsgesetze des Freistaates. — München, Beck 1958.

BALIELEVEN

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge

Gerechtelijk jaar 1958-1959

Voorzitter : Mr Herman Aernoudts, Elisabethlaan 86, Knokke.

Ondervoorzitter en schatbewaarder : Mr Paul Ducheyne, Nieuwe Gentweg 39, Brugge.

Sekretaris : Mr Jos Arnou, Guido Gezellelaan 39bis, Brugge.

Leden : Mr Albert De Ketelaere, O. L. Vrouwstraat 28, Heist; Mr U. P. Govaert, Torhoutsteenweg 65, St-Andries; Mr Maria Louf, Naaldenstraat 13, Brugge.

Afgevaardigde van de stagiaires : Mr Magda Sabbe, Waalse straat 34, Brugge.

Balie van Kortrijk

Gerechtelijk jaar 1958-1959

Raad van de Orde

Stafhouder : Mr Pierre Roose, Kortrijk.

Leden van de Raad der Orde : Mrs Karel Van Tyghem, Roeselare; André Delvoye, Kortrijk; Gerard Kasiers, Moeskroen; Achille De Gryse, Kortrijk; Julien Mayeur, Kortrijk; Pierre Gillon, Kortrijk; Joris De Clerck, Waregem; Albert Leuridan, Kortrijk.

Balie van Ieper

Gerechtelijk jaar 1958-1959

Raad van de Orde

Stafhouder : Mr Joseph van der Mersch.

Leden : Mrs André Six, secretaris; Albert Dehem; Henri Delobel; Pieter Waterblee.

Mr. L. Moyersoën, nieuwe Stafhouder bij de Balie te Dendermonde

De Orde der Advocaten bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde hield op 21 juni j.l. haar jaarlijkse algemene vergadering in het Justitiepaleis onder voorzitterschap van Stafhouder Mr G. Heyvaert. In zijn inleidend woord sprak de heer Stafhouder zijn oprechte dank uit tot de leden van de Tuchtraad en

alle confraters die hem bij de vervulling van zijn zware en kiese taak hadden bijgestaan.

Na een korte maar optimistische uiteenzetting over de kastoestand door de secretaris-penningmeester Mr Guy Piret, werd op voordracht van de Raad der Orde, bij geheime stemming, Mr Ludovic Moyersoën tot Stafhouder verkozen.

Daarna werd overgegaan tot de verkiezing van acht leden van de Tuchtraad. Alle uittredende leden, Mr L. de Clippele die geen kandidaat meer was uitgezonderd, werden bij geheime stemming herkozen, namelijk : Mr G. Heyvaert, Mr M. Orban, Mr G. d'Hanens, Mr H. De Cuyper, Mr W. Van Gerven, Mr G. Piret en Mr A. de Hovre. Als nieuw lid in de Raad werd verkozen Mr J. Maillet, kandidaat van de Jonge Balie.

Daarna hadden enkele tussenkomsten plaats vanwege Mr G. Claus en Mr E. De Ridder, die aandrongen op een aandachtig onderzoek van de toestand geschapen door de wettelijke pensioenregeling. Diverse voorstellen uitgaande van de heren confraters W. Melis, G. Grysolle en L. Cooreman in verband o.m. met de aankoop van fotocopietoestel, het inleggen van een telefoonlijn, het aanschaffen van een eigen bibliotheek ten gerieve van de leden van de balie werden aan de bijzondere aandacht van de Raad der Orde onderworpen.

Daarna sprak de nieuwe Stafhouder, Mr L. Moyersoën, zijn dank uit voor het vertrouwen dat in hem werd gesteld, waardoor zijn hoogste professionele betrachtting in vervulling is gegaan. Hij zegde zich te verheugen over de blijmoedige en openhartige confrontatie van gedachten welke had plaats gehad alsmede over de nuchtere en praktische kijk waarop verschillende belangrijke aangelegenheden ter sprake werden gebracht. Hij moedigde verder de Jonge Balie aan hem concrete voorstellen te doen en onderstreepte het belang van de vorming van de leden van de Balie zowel voor diegenen die verkiezen aan de balie te blijven als voor diegenen die naderhand in de magistratuur of in het openbaar leven zich wensen verdienstelijk te maken. Ten slotte drukte hij nog zijn bijzondere dank uit tot Mr G. Heyvaert, uittredend Stafhouder, die de achting van alle leden van de Balie geniet, en sprak hij de wens uit met dezelfde jovialiteit en confraterniteit de balie te Dendermonde te mogen leiden.

Fern. B.

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen

Het Bestuur van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen voor het gerechtelijk jaar 1958-1959 is samengesteld als volgt :

Voorzitter : Meester Willy van Nieuwerburgh.

Ondervoorzitters : Meester Carlo Pichler en Meester Jozef Dijck.

Schatbewaarder : Meester Felix Maes.

Secretaris : Meester Arnold van Gelder.

Verslag over de activiteiten van de Vlaamse Conferentie tijdens het gerechtelijk jaar 1957-1958

Het bestuur was samengesteld uit:

Voorzitter : Mr Willy Calewaert.

Ondervoorzitters : Mr Willy Van Nieuwerburgh,

Mr Edgar Boonen.

Penningmeester : Mr Carlo Pichler.

Sekretaris : Mr Pieter Heurterre.

Het is op 5 oktober 1957 dat het nieuwe bestuur van wal steekt met de inrichting van een auto-rally naar Rotterdam, gevolgd van hetgeen in de circulaire werd

betiteld als een «titanen voetbalwedstrijd» tussen de Rotterdamse en Antwerpse balies.

Kort na de middag kwamen wij te Rotterdam aan waar, tijdens een uitstekende lunch ons aangeboden in de Van Nelle's fabrieken, de uitslag van de rally werd bekendgemaakt, uitslag, die, hoeft het vermeld, de goedkeuring van geen der deelnemers, behalve dan deze als overwinnaar bekroond, meedroeg. De voetbalwedstrijd kende een bewogen verloop. Fel aangemoedigd door talrijke supporters wisten de Antwerpenaren uiteindelijk de overwinning te behalen, voornamelijk dank zij de enerzijds uitstekende keeping van Mr Staes en anderzijds de internationale klasse van onze invallermidvoor Mr Desmedt. Was het om ons enthousiasme wat te bekoelen, wij weten het niet, maar in ieder geval werden wij door onze Rotterdamse confraters vervolgens vergast op een zéér gepeperde bamiradja, opgediend in een instelling in de middenstad, waarna het gros der Antwerpse deelnemers zich verplicht zag deze geslaagde avond te besluiten met tot een stuk in de nacht in Rotterdamse instellingen te vertoeven.

Het bestuur was nog niet gekomen van de vermoënis of op 11 oktober daaropvolgend werden de stagiaires reeds ontvangen in het zaaltje van de Conferentie in het Gerechtsgebouw. Nadat de Heer Stafhouder Biltris en onze Voorzitter hen het woord hadden toegereicht werden als stagiaires-afgevaardigden bij het Bestuur Mrs Collin, Stetiège en Diamant aangeduid, waarna onze jonge confraters nog ten volle bleven nagenieten van de in ruime hoeveelheden voorziene sigaren, sigaretten en Bols.

De jaarlijkse hoogdag van de Vlaamse Conferentie, zijnde de plechtige openingszitting, greep plaats op 19 oktober 1957.

Voor een volle zaal mag Mr Calewaert de zitting voor geopend verklaren en eens te meer het bewijs leveren van zijn gekende welsprekendheid, waarna het woord verleend wordt aan onze openingsredenaar, Mr Kinsbergen, die spreekt over «Recht en Kernenergie».

Volle drie kwartier slingert hij de banbliksems van de atoombom in de zaal om beloond te worden voor zijn groot redenaarstalent door een dankbaar en langdurig applaus.

De Heer Stafhouder Biltris houdt de traditionele kritiek op deze openingsrede om dan onmiddellijk over te gaan tot de rouwhulde. Op hoogstaande, weemoedighumoristische en pakkende wijze weet hij zijn gehoor te ontroeren met de herinnering op te roepen van confraters die toch, wat een gedeelte van het publiek betreft, onbekenden voor hen waren. Een werkelijke ovatie aan zijn adres besluit dan ook deze volledig geslaagde zitting.

Na een prachtige ontvangst gehouden door Mevrouw Calewaert in de salons van het huis Sarteel greep dan uiteindelijk het lang verbeide banket plaats in het grote salon van het Hôtel de Londres.

De revuïsten zagen hun inspanning beloond door het daverend gelach en de geestdrift van de ongeveer 120 deelnemers. Veel minder enthousiasme daarentegen wist de kok van het Hôtel de Londres op te wekken met zijn weliswaar zeer kleurrijke maar helaas veel minder smakelijke gerechten.

Hoeft het verder nog gezegd dat de middenstad eens te meer na dit banket werd overstroomd door een schare vrolijke confraters die deze dag tot in de vroege morgenuurtjes lieten voortduren?

Een innovatie in de traditionele activiteiten-reeks van de Vlaamse Conferentie was de inrichting van een reeks bezoeken aan ateliers van enkele onzer meest representatieve Antwerpse kunstschilders.

Het eerste dezer bezoeken had plaats op 2 november 1957 bij de Heer Floris Jespers.

De kunstenaar ontving ons in zijn ruim atelier op de Kleine Tunnelplaats, waar de bezoekers de stille getuigen van een leven gewijd aan de plastische kunst konden bewonderen. Bereidwillig verleende de kunstenaar uitleg en antwoordde hij op de meest uiteenlopende vragen van onze leergierige confraters.

Vooraf zijn recent werk gewijd aan de indrukken van de kunstenaar over Belgisch Congo en de reusachtige panelen bestemd voor het Paviljoen van Belgisch Congo op de Wereldtentoonstelling vielen in de smaak.

Op 23 November daaropvolgend fungeerde de Heer Hildebrandt op zijn beurt als slachtoffer van de picturale belangstelling van de balie van Antwerpen.

Onvermoeibaar toonde de kunstschilder ons zijn talrijk oeuvre, waarin voornamelijk zijn reeks «Don Quichote's» gewijd aan de verschillende aspecten van het probleem «mens» opviel.

Zijn stil atelier in de Beggaardenstraat was op die bewuste zaterdagmiddag getuige van een bewogen gedachtenwisseling die beter dan wat ook de interesse van de bezoekers weergaf.

Op maandag, 9 december 1957 sprak de Heer Alex De Vries, pianist, over «Mozart», dit in het stemmige zaaltje van het Rockoxhuis.

Voor ongeveer een 40-tal aanwezigen wist de Heer De Vries in zijn uiteenzetting over Mozart en zijn werk eens te meer aan te tonen dat hij, buiten een eminent pianist en een wetenschappelijk zeer ontwikkeld man daarbij een uitstekend causeur is die de gave bezit zijn toehoorders gedurende de ganse duur van zijn spreekbeurt volledig te hoeien.

Op wetenschappelijk systematische wijze schetste spreker ons de bewogen eeuw waarin Mozart leefde en toonde hij ons duidelijk de elementen aan die het werk van deze kunstenaar hebben beïnvloed. Dit alles werd daarbij omlijnd door zorgvuldig uitgekozen fragmenten uit het werk van Mozart.

Een uitstekende voordracht die alle aanwezigen de overtuiging gaf een zeer leerrijke avond te hebben doorgebracht en waarvoor de Heer De Vries niet genoeg kan gedankt worden.

Amper twee dagen later, n.l. op 11 december, werd het Vlaams Rechtsgenootschap aan de Universiteit te Gent door onze Conferentie ten paleize ontvangen.

Na een hartelijk welkom van onze voorzitter was het de Heer Stafhouder Professor René Victor die in passende bewoordingen de bezoekers op het belang van onze Vlaamse Conferentie wees alsmede op de rol die zij steeds vervuld had in de vernederlandsing van het gerecht.

Professor Spanoghe dankte namens de bezoekers.

Zaterdag, 14 December 1957 bezochten wij voor de derde en laatste maal een schildersatelier, ditmaal dit van dhr. Marstboom in de Beggaardenstraat.

De non-figuratieve uitdrukingsvorm van het werk van deze kunstschilder maakte iedere vergelijking met de scheppingen van zijn collega's Jespers en Hildebrandt onmogelijk, maar opvallend was het uiterst gevoelig kleurenaanvoelen van de kunstenaar, alsmede zijn volledig beheersen van het vlak, beheersing welke aan ieder van zijn werken een volmaakt en volledig verantwoord geheel en evenwicht verleent en dit zowel in de kleinste ontwerpen als in de meer omvangrijke doeken.

Een spreekbeurt houden over de Voorzorgkas voor de advocaten is zeer zeker geen gemakkelijke taak. Dat Mr Van Baarle op 20 december 1957 er in slaagde niet alleen een duidelijk beeld op te hangen van deze zeer verwarde wetgeving maar daarbij nog zijn gehoor wist te boeien, is voorwaar een grote verdienste. Hij

werd hierin trouw bijgestaan door de Heer Stafhouder Biltris die op geestige wijze anekdoten ophaalde in verband met zijn persoonlijke ervaringen ter gelegenheid van de oprichting van deze zeer dubieuze instelling.

Vooraf werd een interessante gedachtenwisseling gehouden over de mogelijkheid een grotere belangstelling te wekken voor de prijskamp De Jongh, gedachtenwisseling die, het weze gezegd, niet het beoogde resultaat behaalde, althans dit jaar niet, terwijl als laatste punt op het agenda Mrs Debergh en Dijk werden aangeduid als openingsredenaars voor de twee komende jaren.

Op 10 januari 1958 besprak Mr Carlos De Baeck in het Rockoxhuis de « ontvoogding van de vrouw ». T.o.v. een zeer talrijk gehoor, waaronder natuurlijk veel vrouwelijke confraters, slaagde hij er in ons duidelijk te maken wat de bedoeling van de wetgever is met het inmiddels op 30 April 1958 tot wet geworden ontwerp.

De « ontvoogding van de vrouw » werd gevolgd door een nog pessimistischer toekomstbeeld, getiteld « In vooruitzicht van een interplanetaire gemeenschap » en opgehangen door Mr Wittermans op 28 januari 1958. Onze ouderdomsdeken slaagde er volledig in zijn toehoorders nachtmerries te bezorgen met een enthousiast betoog waarin hij ons verzekerde dat vliegende schotels, vliegende sigaren, inter-galactische wezens en inwoners van Mars onze planeet op dit ogenblik reeds overspoelen...

De Heer Albert Van Houtte, griffier bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal, sprak ons op 7 februari 1958 over het Hof van Justitie van dit organisme en wist een duidelijk beeld op te hangen van de bevoegdheden van deze rechtbank.

Na al deze hooggeleerde onderwerpen die een grote geestesinspanning vergden werd het werkelijk tijd dat wij ook op enkele ontspanningsmanifestaties werden vergast, en het was aan de Heer Stafhouder Ooms te danken dat wij in de gelegenheid waren de avant-première bij de wonen van de film « Witness for Prosecution », gedraaid in de gezellige zaal Vendôme op 18 februari.

Een volle zaal van advocaten en hun echtgenoten leefden mee met wat bleek een « thriller » te zijn van eerste gehalte, die tevens een interessante kijk op de in Angelsaksische landen gevolgde strafprocedure bracht.

Twee dagen nadien, n.l. op 20 februari 1958, greep in de instelling « De Vliegende Hollander » het worstenfeest, feest der stagiaires plaats.

De 104 aanwezigen werden, bij het nuttigen van een uitstekend voorgerecht en de traditionele gezoden worst, vergast op een korte maar pittige stagisten-revue terwijl Mr Calewaert, hierin bijgestaan door verscheidene jongeren confraters, blijk gaf van zijn gaven als clubleider en de Heer Stafhouder Biltris het slachtoffer werd van de openlijke aanhitsing tot dronkenschap van onze voorzitter.

De Assisenzaal was op vrijdag, 28 februari 1958, praktisch volledig bezet wanneer de Heer Lambrechts, Rektor van de Universiteit te Gent, het woord voerde over « Problemen van Hoger Onderwijs ».

In een uitvoerige en zeer gedocumenteerde inleiding gaf spreker vooreerst een historisch overzicht over de ontwikkeling van het wetenschappelijk denken. Het tweede deel van de voordracht was gewijd aan het probleem van het wetenschappelijk onderzoek, spreker trachtte de door hem aangetoonde achteruitgang van de belangstelling voor zuiver wetenschappelijke arbeid te verklaren.

De verhouding tussen Vlaamse en Waalse bijdrage

aan de wetenschappelijke arbeid was het laatste en wellicht belangrijkste deel van deze uiteenzetting. Bij middel van onuitgegeven statistieken toont spreker ons aan dat, hoe verder de studies gaan, hoe groter het overwicht van de Franse taalrol wordt. Verdere bewustwording van het Vlaamse volk en doorgevoerde democratisering van het Hoger Onderwijs zijn de elementen van de oplossing die moeten leiden tot evenwicht tussen beide taalgroepen.

Deze voordracht, bijgewoond door talrijke personaliteiten, werd ingeleid door Mr Calewaert die de schitterende carrière van de Heer Rector Lambrechts, tevens hoogleraar aan de Universiteiten van Brussel en Gent, schetste.

« De onafhankelijkheid van de magistratuur en de advocaat ». Het is dit voor de balie alleszins belangrijk probleem dat het voorwerp uitmaakte van de spreekbeurt van de Heer Professor Bekaert, Prokureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, dit weerom in het Rockoxhuis op 14 maart 1958.

Ingeleid door onze Voorzitter die de figuur van de Heer Bekaert als magistratuur en rechtsgeleerde belichtte, behandelt spreker vooreerst de verschillende aspecten van deze onafhankelijkheid wat betreft de advocaat, n.l. onafhankelijkheid t.o.v. zichzelf, t.o.v. de cliënt, t.o.v. de rechtbank en de gevestigde machten.

Al deze aspecten worden vervolgens systematisch vergeleken met de positie van de staande magistratuur.

Spreker weet deze interessante uiteenzetting nog levendiger te maken door het aanhalen van tal van geestige voorbeelden uit zijn ervaringen als Prokureur-Generaal.

Melden wij nog dat de opkomst een record bereikte, wellicht tengevolge van de toelating waarvan de staande magistratuur van Antwerpen dankbaar gebruik maakte om deze spreekbeurt, al zittend wel te verstaan, bij te wonen.

Donderdag, 27 maart 1958 sprak Bert Van Aerschot over « Romankunst van Heden in Noord- en Zuid-Nederland », hierbij trouw bijgestaan door mevrouw Jenny Van Santvoort die uittreksels uit de besproken literatuur ten gehore bracht.

Het « Hotel Osterrieth » waar deze voordracht plaats had, was ditmaal niet getuige van een overtalrijke opkomst voor deze nochtans zeer geslaagde avond die geen der aanwezigen zich beklaagd hebben.

Het is wellicht nog niet voorgevallen dat de Vlaamse Conferentie plaatsaanvragen met tientallen diende te weigeren, zoals dit jaar geschiedde ter gelegenheid van het experiment, bescheiden betiteld als « pleitoefening » dat in de Assisenzaal plaats had op vrijdag 25 april 1958.

In aanwezigheid van talrijke personaliteiten, citeren we o.m. de Heer Stafhouder Biltris, de Heer Minister van Justitie, Generaal Bouhon, Gouverneur Declerck, de Heer Voorzitter Van Hal en talrijke magistraten en advocaten, werd, met als gegeven de roman « Klop maar op een deur » van Motley, een Assisenzaak gereconstrueerd, waarbij de rol van beschuldigde Nick Romano werd vertolkt door de toneelspeler Julien Schoenaers, terwijl respectievelijk als openbaar aanklager en verdediger Mrs Van Goethem en Lens optraden.

Als getuigen was beroep gedaan op Dr Andersen, Mr Van Gelder en Uw verslaggever.

De jury was samengesteld uit 12 bekende Vlaamse letterkundigen van het « Nieuw Vlaams Tijdschrift ».

De beschuldigde akteerde naar best vermogen, openbaar ministerie en verdediger gaven eens te meer blijk van welsprekendheid en de getuigen trachtten zo plichtgetrouw mogelijk hun rol te spelen.

Dit alles werd bijna verknoeid door een jury die er

schijnbaar wel op uit was zoveel mogelijk op te vallen doch allesbehalve de indruk liet samengesteld te zijn uit vertegenwoordigers van de Vlaamse intelligentsia.

Dit laatste kon niet wegnemen dat dit experiment uitgroeide tot een geslaagd schouwspel.

Als een der laatste punten op het agenda, van dit jaar stond het bezoek aan de Limburgse Koolmijnen op 5 juni l.l.

Reeds te zeven uur vertrokken de moedige deelnemers aan het Gerechtsgebouw te Antwerpen om samen te komen op de grote markt te Beringen, waar de deelnemers in groepen werden ingedeeld en, na in een mijnpak te zijn gestoken, afdaalden in de verschillende mijnen in de omgeving van Beringen.

Uw verslaggever behoorde helaas niet tot de bezoekers maar de foto's die onze confraters weergeven na hun terugkeer uit de zwarte hel bewijzen meer dan een verslag dat kan doen hun bovenmenselijke moed.

Vervolgens werden de bezoekers vergast op een — en ditmaal was iedereen het hierover eens — uitmuntende en zeer uitgebreide lunch.

's Namiddags werd het gekende natuurreservaat Bokrijk bezocht.

Al bij al was deze uitstap een waardige voorbode van het nakende einde van een welgevuld jaar.

Onze laatste activiteit uiteindelijk greep plaats op woensdag, 18 juni l.l., in het Rockoxhuis, waar de deelnemers aan de Herman De Jonghprijskamp het woord moesten voeren.

De deelneming was dit jaar zeer beperkt. Enkel Mr Suykerbuyck en Mr Lauwers hadden de moed en volharding gevonden om aan deze toch zo interessante prijskamp hun medewerking te verlenen.

In zijn spreekbeurt over de «ontlastingsclausules» bewees Mr Suykerbuyck zijn materie grondig te beheersen terwijl Mr Lauwers met als onderwerp de wetgeving van 1948 over de prostitutie op genoeglijke wijze de draak wist te steken met de wetgever.

Tot slot een zeer vluchtige statistiek: deze toont aan dat in het afgelopen jaar twintig manifestaties werden ingericht, zijnde drie Assisenzittingen, n.l. de openingszitting, de voordracht door de Heer Rector Lambrechts en de pleitoefening «Klop maar op 'n deur», drie bezoeken aan schildersateliers, twee uitstappen, elf voordrachten in Rockoxhuis en Hotel Osterrieth, en, last but not least, het Worstenfeest.

P. H.

MEDEDELINGEN

Internationale Juristen Commissie

Het eerste nummer van het Tijdschrift der Internationale Juristen Commissie is onlangs verschenen.

Men kan dit nummer kosteloos verkrijgen mits aanvraag gestuurd naar een van volgende adressen:

Internationale Juristen Commissie, 47 Buitenhof, Den Haag, ofwel: Internationale Juristen Commissie, Belgische Sectie, Parklaan 23, Gent.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA (1-4-1958)

«C'est ce style inutilement barbare qui doit être réformé» A. Callier, «La Clarté des Actes judiciaires», Gent, Hoste 1908.

1. «Dan wanneer»: on-nederlandse omzetting van het Franse «alors que». Kan in het Nederlands weergegeven worden door meer dan één woord, naargelang het geval. Hier twee voorbeelden:

— «dan wanneer deze meldingen niet toelaten te weten of de heer V.D. de eed door de wet voorgeschreven voor de openbare ambtenaars afgelegd heeft...»

— «dan wanneer de geestesverbijstering, om tot het nietig verklaren... aanleiding te geven, op het ogenblik zelf... dient te bestaan.

In het eerste geval is het goede woord «terwijl», het drukt een gelijktijdigheid uit en tegelijk een zekere tegenstelling.

(De heer V.D. zetelt doch het P.V. van de zitting laat niet toe te weten...)

In het tweede geval is er geen gelijktijdigheid van feiten doch een tegenstelling tussen een feit en een bestaande regel of voorwaarde. (Het bestreden arrest bepaalt zich ertoe vast te stellen dat de tekens van zinsverbijstering hebben bestaan vóór en na het opstellen der akten «ofschoon» de geestesverbijstering (zie boven) ... »).

2. «Overwegende dat, door zich te onthouden voorziening in te stellen tegen de over de burgerlijke vordering van verweerder gewezen beslissing welke niet definitief is naar de zin van artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering, aanlegger in deze beslissing niet heeft berust;

— «zich te onthouden»: «zich ervan te onthouden».

— «welke»: — om de reeds zeer zware volzin te verlichten ware «die» hier beter.

— «niet»: onnatuurlijke plaatsing van het woord ofwel schrijft men: «niet in deze beslissing heeft berust...» of «niet heeft berust in deze beslissing...».

Het geheel zou trouwens in gewone taal heel wat eenvoudiger luiden:

«Overwegende dat aanlegger, door zich van voorziening ertegen te onthouden, niet berust heeft in de beslissing over de burgerlijke vordering van verweerder — die niet definitief is naar de zin van art. 416 W.S.V.».

3. «...Zij ofwel in dezelfde staat verkeerde, ofwel althans onregelmatig kentekens van zinsverbijstering vertoonde»;

— «onregelmatig» = niet volgens vaste regels, ook, niet zoals het hoort.

«ongeregeld» betekent daarentegen eerder ongeordend, willekeurig.

b.v.: een onregelmatig gezin (concubinaat) gaat niet noodzakelijk samen met ongeregeld leven.

Alhoewel in het dagelijks spraakgebruik de betekenissen van deze twee woorden in elkaar vloeien, is het toch van belang dat in een tekst met positief wetenschappelijke pre-

tenties, naar het enig juiste woord gezocht wordt.

— «kentekens»: «tekens» zou al volstaan in zijn betekenis van «symptomen».

4. «dat het bewijs van dit element trouwens door alle rechtsmiddelen en onder meer door vermoedens mag *bijgebracht* worden.»

een bewijs wordt «geleverd» niet «bijgebracht».

Men zal opwerpen dat Grootaers voor «bewijzen bijbrengen» als vertaling geeft «citer des arguments».

Het gaat hier echter niet om een situatie waarin bewijzen, of argumenten eerder, worden «aangevoerd» of «bijgebracht» — het onderwerp is ten andere geen persoon bij wie deze werkwoorden zouden passen — doch hier moeten door middelen of vermoedens beslissende bewijzen (des preuves) «geleverd» worden.

Op de situatie en het taalgevoel komt het aan. Het woordenboek is slechts een hulpmiddel (onmisbaar) dat oordeelkundig dient te worden gebruikt.

5. «Overwegende *ongetwijfeld* dat de rechter, zonder welke ook der in het middel aangeduide wetsbepalingen te *schenden*, dergelijk vermoeden kan steunen op een gewone staat van zinsverbijstering bij de erflater *op een vroeger tijdstip en een later tijdstip dan de dag van het testament, beide tijdstippen dicht bij die dag gelegen zijnde*, of op de blijvende staat van zinsverbijstering van de erflater;

— «ongetwijfeld»: dit woord staat hier niets te doen.

Als het slaat op de werking van het «overwegen» is het natuurlijk overbodig; slaat het op «steunen» dan hoort het op een andere plaats: na «rechter» b.v. of na «vermoeden».

— «welke ook»: «enige» is korter, of «een».

— «schenden», als vertaling van «violer», doet in dit verband toch eerder zwaarwichtig aan, nogal negentiende eeuws.

De gevoelswaarde van schenden past hier niet; men zou beter zeggen «overtreden».

— «op een vroeger tijdstip en een later tijdstip dan de dag van het testament, beide tijdstippen dicht bij die dag gelegen zijnde»; dit betekent: «Kort vóór (en) of kort na de dag van het testament»!

Het geheel zou dus als volgt kunnen gemoderniseerd en gemakkelijker verstaanbaar gemaakt worden:

«Overwegende dat de rechter, zonder één der in het middel *aangehaalde* wetsbepalingen te *overtreden*, dergelijk vermoeden *ongetwijfeld* kan steunen op een gewone staat van zinsverbijstering *kort vóór of kort na de dag van het testament*, of op de blijvende staat van zinsverbijstering *bij de erflater*.»

6. «Overwegende dat *blijkens* de stukken van de directeur *witgaande*, *blijkt* dat de deurwaarder *de* 14 augustus per telefoon verwittigd werd en dat de stukken *per aangetekende brief* hem overgemaakt werden *de* 16 augustus.»

Geheel verongelukte zin:

— *blijkens... blijkt*:

1. stijlfout = tweemaal onnodig zelfde klanken dicht bij elkaar,
2. gedachtefout: het is niet *blijkens* de stukken dat het blijkt, doch wel *uit* de stukken.

— *witgaande*: liever zo geen vormen als het te vermijden is!

— *de 14e augustus*: wij zeggen in het Nederlands: «heden is het de 14e augustus, hij werd op 14 augustus geboren».

De andere woorden staan slecht geplaatst: «Overwegende dat *uit* de stukken *die van de directeur witgaan* blijkt dat de deurwaarder op 14 augustus per telefoon werd verwittigd dat de stukken *hem op 16 augustus per aangetekende brief* werden overgemaakt.»

7. «Overwegende dat de nodige *onderrichtingen* aldus *tijdig* aan de deurwaarder gegeven werden doch *blijkens* de uitleg door *de deurwaarder* gegeven, *deze laatste gelast* werd met het betekenen van een verzet *niet alleen* tegen het vonnis dat op 10 augustus 1957 ter kennis van betichte gebracht werd doch ook terzelfdertijd *van* het betekenen van een tweede verzet...»

— «Onderrichtingen»: in het algemeen beschaafd Nederlands heten die dingen «Voorschriften», «richtlijnen» of «instructies» = Germanisme.

— «tijdig»: hiermee bedoelt men eigenlijk «bijtijds» in tegenstelling tot «te laat» = onnauwkeurig woordgebruik.

— «deurwaarder»: men had hier reeds «deze laatste» moeten schrijven, dan ware «deze laatste» «hij» geworden en de zin zou minder stroef zijn.

— «gelast»: verkeerde vertaling van het Frans «charger» dat in het Nederlands door twee woorden kan weergegeven worden:

Iemand iets gelasten... (bevelen)

Iemand met iets belasten.

Het voorzetsel «met» is juist gebruikt doch enkele woorden verder staat «van», toch de letterlijke vertaling van het Frans «de».

— «niet alleen»: o.i. wordt hier iets gezegd dat niet bedoeld is. Deze uitdrukking slaat nl. op «een verzet» en zou vóór «van» moeten staan.

Er wordt niet bedoeld dat dit verzet «niet alleen tegen het vonnis»... gericht was! Het uittreksel zou nog best als volgt opgesteld worden:

«Overwegende dat aldus bijtijds de nodige instructies aan de deurwaarder werden gegeven doch dat hij, blijkens zijn eigen uitleg, belast werd niet alleen met het betekenen van een verzet tegen het vonnis dat op 10 augustus ter kennis van betichte werd gebracht, doch terzelfdertijd ook van een tweede verzet...»

8. «Weshalve hij...»

deze relikwie zou men best vervangen door «om welke reden» of «waarom».

9. «dat aan betichte dan ook de gelegenheid moet gegeven worden zich *ten gronde* te verdedigen.»

Uit verscheidene arresten van het Hof van Verbreking blijkt dat dit hoog College die

vreemde « plaatsbepaling » niet, of niet meer, schrijft.

10. «... het beroep van apotheker te hebben *beoefend* in het rijk, ...»

— Men kan de deugd, de kunst, zelfs de artseneijbereikende beoefenen... een beroep wordt *uitgeoefend*.

11. «...en haar diploma door de medicale commissie te hebben laten viseren *van de provincie* waar haar verblijfplaats *gevestigd* is.

— Als algemene regel zou men moeten in acht nemen dat woorden die bij elkaar behoren (woordgroepen o.a.) zoveel mogelijk bij elkaar geschreven worden

dus : «... te hebben laten viseren door de medicale commissie van de provincie etc...»

— «gevestigd». Ik vraag mij af of men een «plaats» kan «vestigen». Zou «gelegen» niet gepaster zijn?

12. «Overwegende dat *waar* uit de gegevens van de strafbundel is gebleken dat beklaagde tijdens de afwezigheid van haar werkgever haar gewone opdracht verder vervuld heeft en de officina *niet door haar en op haar naam geopend bleef*, maar *wel door haar werkgever* de aflevering van de geneesmiddelen alsmede de bereiding van de medikale voorschriften zonder het dagelijks toezicht van een bevoegde apotheker *alleenlijk* te wijten is aan de nalatigheid van de werkgever... zodat de feiten der telastlegging als niet genoegzaam bewezen voorkomen *tegen beklaagde*.»

— «waar» drukt een plaatsgedachte uit. Moet een redengevend voegwoord zijn dat de grond van wat volgt uitdrukt (daar, doordat, omdat, aangezien, enz...).

— «door haar etc...» de werkwoordvorm «geopend bleef» wordt hier in verband gebracht met «door haar» en «op haar naam». Met het tweede is een verband mogelijk : «op haar naam geopend bleef»; met het eerste, «door haar geopend bleef» geeft het onzin. Hetzelfde is het geval met «door haar werkgever».

De zin is dus verongelukt en kan verbeterd worden door «bleef» te vervangen door «gehouden werd».

— Een komma na «werkgever» zou ook meer duidelijkheid brengen.

— In teksten als deze blijkt weer die ongewettigde voorliefde voor de passieve vorm, die ook in administratieve taal een tint van voornaamheid aan de tekst moet schenken.

Het Nederlands maakt gebruik van de lijdende vorm als het beslist nodig is voor de betekenis of soms om redenen van stijl en welluidendheid.

Hier is dit niet het geval en het gebruik van de bedrijvende vorm zou de tekst veel directer en kernachtiger maken.

B.v. : «... dat beklaagde, tijdens de afwezigheid van haar werkgever, haar gewone opdracht verder vervuld heeft en openhield, doch wel haar werkgever, ...» niet zij de officina zelf en op haar naam

— «alleenlijk» is niet beter dan «alleen»; dit laatste is korter en verdient de voorkeur.

— «tegen beklaagde» : hoort dit niet bij «telastlegging»? Dan zou het er best naast staan. Nu vormt het een aanhangsel dat de gedachten van de lezer in de war brengt. Als het zo onbelangrijk is dat men zich over de plaats ervan niet bekommert, dan kan het gewoon achterwege blijven.

13. «dient aangestipt»

weer foutieve weglating van het hulpwerkwoord «worden».

14. «onderwerpelijke gevallen». Onderhavige, besproken, genoemde, bedoelde gevallen?

15. «... het *wijzigen* van een doorlopende straat in een *zaakstraat*...»

— «zaakstraat» : de *aa* zal wel het gevolg zijn van een zelffout.

Er blijft dus over «zakstraat», een fantastische on-nederlandse vorm in plaats van het juiste woord «slop». (Invloed van «cul-de-sac»?)

— Het woord «wijzigen» is eveneens slecht gekozen. Dit woord duidt op een verandering van geringe betekenis (b.v. wijzigingen aan een tekst aanbrengen of de breedte van een straat wijzigen). Wat men hier bedoelt is iets dat aan het voorwerp «straat» een geheel andere aard geeft (straat → slop). Daarom moet men het juiste woord, nl. «veranderen», schrijven.

16. «O. dat geen beschadiging van het goed, noch vermindering van verluchting of waterafvoer wordt *gesteld*»

Wat betekent «een beschadiging stellen» of «een vermindering van verluchting»? Niets. Heeft men bedoeld dat er «geen eis gesteld wordt betreffende...» of dat «geen beschadiging enz... vermeld wordt» of «aangehaald» of «dat er over geen beschadiging enz... geklaagd wordt»?

17. «O. dat C. *niet gerechtigd* is een afzonderlijke woonst te nemen, om *aldusdoend* een feitelijke scheiding te bestendigen;

— «niet gerechtigd» = *er niet toe gerechtigd*

— «aldusdoend» omslachtig maaksel in plaats van «zo» of «daardoor»

— wat het woonst «nemen» betreft, hier tegen is ook wel bezwaar mogelijk als men bedenkt dat men kan «woonst kiezen» — om een bij het gerecht gebruikelijke uitdrukking te nemen — of zelfs «gaan wonen».

18. «Dat, vooraleer zich *een afzonderlijke woonst* of *verblijf* te verzekeren, de echtgenote zich dient te wenden tot de heer Voorzitter van de rechtbank...»

— De eerste buitengewoon omslachtige uitdrukking zou men moeten durven vervangen door meer algemeen gebruikelijke woorden, die tenslotte toch volledig hetzelfde betekenen. Omslachtigheid geeft aanleiding tot duisterheid en onverstaaenbaarheid. B.v. «Dat de echtgenote, vooraleer ergens afzonderlijk te gaan wonen of verblijven, zich dient...»

19. «Dat ten overvloede van rechte niet is bewezen dat verdachte tot gewelddaden zou zijn overgegaan; dat hij *deswege ongewapend* was»

Deze reeks woorden heeft ook weinig zin: Als betekenis krijgen wij voor «deswege»: «daarom, om die reden» (Van Dale, p. 384, kol. 2).

Wij leren dus uit de tekst dat verdachte om een bepaalde reden ongewapend was.

Daar nu «deswege» wijst op wat voorafgaat, blijkt duidelijk dat verdachte «om tot gewelddaden te zijn overgegaan ongewapend was». Dit is onzin.

Als we verder zoeken blijkt misschien dat verdachte ongewapend was omdat het niet is bewezen dat hij geweld gepleegd heeft.

Dit is ook onzin en gewoon het omgekeerde van wat men eigenlijk wilde zeggen.

Iets anders staat er niet in, als we de woorden volgens hun juiste betekenis verstaan, wat ons recht is en trouwens al wat men van de lezer mag verwachten.

Wat men nu wilde uitdrukken is, dat verdachte «daartoe niet gewapend was», nl.: niet gewapend om geweld te plegen. Wij moeten «daartoe» schrijven want er wordt aan een doel gedacht en niet «deswege» dat «daarom» betekent en op een reden wijst.

20. «Aangezien de eis *strekt* te horen zeggen...»

— «strekt» alleen, is foutief gebruikt. De eis *strekt* «tot» iets, dus: «...ertoe strekt te...»

21. «Aangezien de datum van staking van betalingen bepaald wordt *zonder rekening te houden* met...»

De datum (onderwerp van «bepaald wordt») heeft dus geen rekening gehouden, met... Weer een gevolg van onnodig gewoontegebruik van de passieve vorm.

Waarom niet schrijven dat «...men de datum... bepaalt zonder rekening te houden...»

22. «... dat hij de faling *enkel en alleen* een tijdje heeft kunnen verdagen doch zonder te kunnen verhinderen dat hij *steeds meer en meer onder zijn zaken* gekomen is.»

— «enkel en alleen»: Deze uitdrukking, die in bepaalde gevallen wel kan dienen, ware hier beter vervangen door «slechts».

De zinnen van gerechtelijke beslissingen zijn gewoonlijk al lang genoeg en men had het lelijke opeenstoten van «alleen» en «een» kunnen vermijden.

— «steeds meer en meer»: een typische fout, contaminatie van twee uitdrukkingen: «steeds meer» en «meer en meer». Een van beide is goed, ineengevloeid vormen zij een monstertje.

— «onder zijn zaken»: dat de man onder de indruk was willen wij wel geloven; dat hij «onder zijn zaken kwam» lijkt ons toch wat al te vrij.

Waarschijnlijk bedoelt men dat «zijn zaken steeds meer achteruitgingen.»

23. «Dame P., echtgenote H.»

Als men in het beschaafd Nederlands in de derde persoon over een gehuwd vrouwspersoon spreekt, dan noemt men haar Mevrouw. «Ik heb Mevr. P. ontmoet». Noemt men haar naam niet, dan gebruikt men «dame». «Ik

heb geen dames ontmoet», «die dame daar...»

Men had dus moeten schrijven «Mevr. P., echtgenote H.».

24. «... dat de regenwaters komende van zijn eigendom...» verder... «de wateren»...

De «regenwaters» of de «wateren» heeft zo iets deffigs, achttiend'eeuws, dat niet past bij zo iets prozaïsch als dat wat wij in de regenton verzamelen: het regenwater. En dit alles omdat De Page, Droit Civil, T VI, n° 590 A, in het Frans over «les eaux» schrijft.

25. «... een erfdiensbaarheid die door een handeling van de mens gevestigd wordt en bijgevolg slechts zou kunnen gevestigd worden door titel, ... of door *de bestemming van de huisvader*...»

Als de huisvader op reis ging... of opgestuurd werd zou hij een bestemming hebben. Nu kan hij wel zijn «toestemming» geven of aan iets een bestemming geven.

26. «Dat *hetgeen derhalve* aan de eigenaar van het lager liggend erf verboden wordt, is *enkel en alleen* de afloop van het water te verhinderen, zodat *het hem vrijstaat* de uitoefeningswijze van de erfdiensbaarheid te veranderen, indien geen na-deel uit deze wijziging voor het heersend erf voortspuit.»

— Lange zin die zondigt door overdreven woordgebruik, omslachtigheid in de uitdrukking, verkeerde woordorde.

Na verbetering krijgen we iets als dit:

«Dat het de eigenaar van het lager liggend erf dus slechts verboden wordt de afloop van het water te verhinderen, zodat hij vrij de uitoefeningswijze van de erfdiensbaarheid kan wijzigen, zo dit gebeurt zonder nadeel voor het heersend erf.»

J. LELIARD

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State: februari 1958:

Rechtspraak.

Omnilegie: n° 6 - juni 1958:

Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht: juni 1958 - 6e afl.:

Politie. — Goederen. — Onderwijs (lager). — Onderwijzend personeel.

7e afl. - juli 1958:

Begroting. — Bevolking. — Benoemingen. — Burgerlijke stand. — Bezoldigingen. — College van Burgemeester en Schepenen. — Haven. — Intercommunalen. — Openbare gezondheid. — Politie (Gemeente). — Secretaris (Gemeente).

De Gemeente: n° 92 - juni 1958:

J. Vandewalle, Gemeentelijke samenwerking met het oog op welvaartsbevordering. — C. Vanstraelen, Gezagsdaden en uitvoeringsdaden bij de benoeming van

gemeentepersoneel. — H. A. Brasz, Venster op Nederland. — R. Wilkin en R. Marique, De economische en sociale rol der gemeenten in het Europa van morgen.

De Gemeentekeure : n° 85 - met-juni-juli 1958 :

R.V., Taks op de toestellen voor het ontvangen van radio- en omroepuitzendingen. — G. A., Instelling van het ambachtsregister.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en publiek recht : n°s 2-3, maart-mei 1958 :

J. R. Stellinga, De grond- of vrijheidsrechten in de Nederlandse Grondwet. — A. Depondt, Het beroep tot herziening voor de Raad van State. — H. Lenaerts, De bevoegdheid van het bestuur om huiszoeking te doen. — A. De Meerkeer, De commissies en de afdelingen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. — J. P. Winsemius, De waterschappen in het waterstaatsbestel van Nederland. — C. Vanstraelen, Voordracht en benoeming van een veldwachter. — L. Bosschaerts, De nieuwe reglementering inzake signalisatie van overwegen.

Tijdschrift voor Notarissen : n°s 6-7, juni-juli 1958 :

L. Cordy, Wet van 30 april 1958 over de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, samenvatting van de bijzonderste wijzigingen in verband met het notariaat.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift : n°s 10-11, juni-juli 1958 :

G. Leysen, Geschiedenis der belastingen in onze gewesten.

Advocatenblad : n° 6 - 15 juni 1958 :

Mr A. J. van Vessem, Advocatuur in Benelux.

Arbitrale Rechtspraak : n° 450 - juni 1958 :

Rechtspraak.
n° 451 - juli 1958.
Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad : afl. 26 - 28 juni 1958 :

Mr M. G. Rood, Gedachten over de Adoptiewet. — Prof. Mr R. P. Cleveringa, Mr H. Sanders. — Mr M. V. Polak, Quabec's Hoogste Rechter en de Grondrechten : Tandem Bona Causa Triumphat. — Mr J. A. Jonkman, Een verenigde vergadering der Staten-Generaal. — Prof. Mr C. W. van der Pot, Vereniging voor administratief recht, met onderschrift van Mr F. R. Böhlingk. — Prof. Mr J. C. van Oven, De Rechtspersoon in het nieuwe B.W.

afl. 27 - 12 juli 1958 :

Prof. Mr J. C. van Oven, De vergadering der Nederlandse Juristen Vereniging in Leeuwarden. — Prof. Mr J. C. van Oven, Het werk aan het nieuwe Burgerlijke Wetboek. — J. C. Tenkink, Opleiding van jonge juristen bij het Ministerie van Justitie. — Prof. Mr J. M. van Bemmelen, Tienjarig bestaan van de Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland. — Mr Ch. Th. Hermans, artikel 161 lid 5 B.W. — Mr J. W. Bosch, Rechts-historisch congres te Brugge.

afl. 28 - 16 aug. 1958 : Mr K. Schadee, Aanvaring. — Mr K. van Rijckevorsel, Het werk aan het nieuwe Burgerlijk Wetboek (met onderschrift van Prof. Mr

J. C. van Oven, Mr H. D. M. Dolk, artikel 43m Rv. — Mr A. H. Trijbits, Nogmaals, een leemte in de overgangsregeling in de Pachtwet. — Mr W. F. van Leeuwen, Te laat appel door fout van griffie. — Mr I. van Creveld, Mr Ph. J. Jürgens. — Prof. Georgio del Vecchio tachtig jaar.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4543, 21 juni 1958 :

Mr P. W. van der Ploeg, Inbreng in een N.V. (II, Rechtspraak, Huwelijksgoederen- en erfrecht in verband met levensverzekering.

n° 4544 - 28 juni 1958 :

Mr C. J. van Zeven, De artikelen 24 en 25 van de wet op stichtingen. — C. D. Jalink, Huwelijkse voorwaarden, met onderschrift.

n° 4545 - 5 juli 1958 :

Mr P. W. van der Ploeg, Inbreng in een N.V. (I). — A. Klein, Toepassing art. 5 lid 4 der Successiewet 1956 op schenkingen vrij van recht. — C. D. Jalink, Wijziging van de crematiebepalingen.

n° 4546 - 19 juli 1958 :

Mr P. W. vander Ploeg, Overzicht der Nederlandse slot). — Mej. Mr W. M. Peletier, De zaakwaarnemer. n° 4547 - 2 augustus 1958 :

Prof. Mr J. M. Polak, Landbouw en erfrecht. — J. Leguyt, Andere opbrengst van arbeid (art. 28 Besluit I.B.).

n° 4548 - 16 augustus 1958 :

Prof. Mr J. Wiarda, J. C. van Oven's beslissend aandeel in de vestiging van de leer dat « bezit » in artikel 2014 lid 1, B.W. is « bezit goeder trouw ». — H. J. Zweers, Schenking van een vordering ten laste van zich zelf m.v. Mr P. W. van der Ploeg.

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis : afl. 11 - 1958 :

F. B. J. Wubbe, Eine « Lehre vom subpignus » im Corpus iuris civilis ? — J. Balon, La structure du domaine, Remarques sur le cens dans la société, dans le droit et les institutions et dans l'économie du Namurois au moyen âge (suite et fin).

Tijdschrift voor Strafrecht : afl. 2 - 1958 :

A. Hallema, Vonnissen als bronnen bij het historisch-criminologisch onderzoek. — Dr W. Froentjes, Het bloedalcoholgehalte onder verschillende omstandigheden. — Prof. Mr W. H. Nagel, De zaak « Bedfords-hire ».

Rechtsgeleerd magazijn Themis : afl. 3 - 1958 :

Prof. Mr W. F. Prins, Verkenningen in het grensgebied van bestuursrecht en strafrecht. — Mr W. H. Overbeek, Hoe komt de persoonlijkheid in het strafproces tot haar recht ?

Nederlands Tijdschrift voor Internationaal Recht : afl. 2 - april 1958 :

S. Rosenne, The influence of Judaism on the Development of International Law. — Marek St. Korowicz, Modern Doctrines of the Sovereignty of States. — F. Kalshoven, Criminal Jurisdiction over Military Persons in the Territory of a Friendly Foreign Power. — J. P. A. François, Vrijdom van belastingen.

Journal des Tribunaux : n° 4199 - 22 juin 1958 :

Analyse d'une construction juridique : les « actes détachables » en droit administratif par M. Vauthier. — Jurisprudence.

n° 4200 - 29 juin 1958 :

P. Duquenne, Les marchés à terme sur marchandises et denrées. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer : n° 97 - 15 juillet 1958 :

Paul Orban, Du cautionnement d'immigration. — Jurisprudence.

n° 98 - 15 août 1958 :

Ch. Verbaet, Du conflit entre le traité et la loi. — Jurisprudence.

Revue de Droit familial : n° 2 - 1958 :

A. Pasquier, La loi du 30 avril 1958 et le déclin de l'autorité maritale. Capacité civile de la femme mariée.

Recueil de Jurisprudence du droit administratif et du conseil d'état :

F.-M. Remion, La loi du 1 mars 1958 relative au statut des officiers de carrière et de réserve.

Revue Pratique du Notariat Belge : 2423e livr. - mai 1958 :

V. Renier, L'exploitation personnelle d'un bien rural au regard du Code des droits d'enregistrement.

2424e livr. - juin 1958 :

Marie-Claire Escarmelle-de Leuze, Droits d'enregistrement en matière foncière au Congo belge (I).

n° 2425 - juillet 1958 :

Léon Collins et Marie-Claire Escarmelle-de Leuze, Droits d'enregistrement en matière foncière au Congo belge.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique : 7e livr. - 1958 :

Léon Stichelbaut, Application à l'état civil de la loi du 30 avril 1958 relative aux droits et devoirs respectifs des époux.

Répertoire fiscal : avril-mai 1958, n°s 4-5 :

R. Reybrouck, Circulation internationale des moyens de transport.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités : n° 5 - mai 1958 :

Jurisprudence.

n° 6 - juin 1958 :

Jurisprudence.

Annales de Droit et des Sciences Politiques : n° 2 - 1958 :

M. Victor Renier, Ententes préalables dans les enchères et les adjudications publiques. Etude de jurisprudence. — Jean-Marie Poupert, Réflexions sur le problème de l'enfance abandonnée. — M. Philippe Lohest, L'article 74 de la Constitution relatif au droit de battre monnaie conféré au Roi.

Revue Critique de jurisprudence belge : 2e trimestre 1958 :

Jurisprudence.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat : août 1958 :

Convention belgo-suédoise.

Jurisprudence du Port d'Anvers : vol. 3-4 - 1958 :

Rechtspraak, vol. 5-6 - 1958 :

Nicolas Radisic, La preuve par expertise unilatérale en matière d'avaries aux marchandises transportées par mer.

Le mouvement communal : n° 319 - juin 1958 :

V. Renier, La réglementation sur l'ensilage. — L. Bosman, La loi du 8 avril 1958 modifiant la loi organique du 10 mars 1925 et organisant les soins d'urgence, le transport et l'hospitalisation des blessés et malades. — G. Vanneufville, Le service de nettoyage de Paris. — R. Wilkin et R. Marique, Le rôle économique et sociale des communes dans l'Europe de demain.

Recueil Dalloz : 23e cahier - 18 juin 1958 :

J.-C. Groshens, La codification par décret des lois et règlements.

24e cahier - 25 juin 1958 :

P. Sornay, La maladie du salarié et le contrat de travail. — Tableau de la jurisprudence de la Cour de cassation.

25e cahier - 2 juillet 1958 :

Pierre Huguët, Chronique législative (27 mars-5 avril 1958).

26e cahier - 9 juillet 1958 :

L. de la Morandière, De l'action des administrations contre le tiers responsable de l'accident survenu à un membre de leur personnel.

27e cahier - 16 juillet 1958 :

André Tunc, Les Facultés de droit et les grands problèmes du monde contemporain.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"